ธรรมกาย

ISSN 0857-2909

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ มกราคม–มีนาคม ๒๕๓๗

- ศีลทั้ง ๓ ประการ
  พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
- การมีสติเห็นธรรมในธรรม :
  ศีล สมาธิ ปัญญา สังขาร วิสังขาร
- การไม่คบคนพาล ฯ
- นิพพาน : ใครคลาดเคลื่อนกันแน่

การอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ รุ่นที่ ๒๖

ระหว่าง ๑ – ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๖

ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

- *บนซ้าย* พระเดชพระคุณ พระธรรมปัญญาบดี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรรมการมหา เถรสมาคม รองประธานสถาบันพุทธภาวนา วิชชาธรรมกาย ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิด การอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒๖ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๖
- *บนขวา* พระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติวงศ์ เจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม กรรมการมหาเถรสมาคม ได้มาให้ความรู้แก่พระภิกษุ สามเณร ตลอดจนสาธุชนผู้เข้ารับการอบรมทุกรุ่น
- *กลาง* มีสาธุชนพุทธบริษัทมาเข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมาก
- *ล่าง* เหล่าผู้มีจิตเป็นกุศลต่างร่วมกันทำบุญใส่บาตรพระภิกษุสามเณรที่มารับการอบรมกันอย่างเนืองแน่น ด้วยว่าพระภิกษุสามเณรนี้เป็นผู้ถือธุดงควัตร ฉันภัตตาหารบิณฑบาตเพียงมื้อเดียว

ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :
เจ้าประคุณ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสฌมหาเถร ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมปัญญาบดี (ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระเทพสุธี (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ กญฺจุตฺโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม(อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ. ๗)
พระมหาบุญธรรม ปญฺญาวชิโร ป.ธ. ๗
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร) รป.ม.(ม.ธ.) ป.ธ. ๕
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ L.L.B. of Gray's Inn. (London) (อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร Hons. Ph.D., M.A. (Labour Econ., SSA)

ผู้จัดการ :
รศ.ดร.พัฒนะ ภวะนันท์ Ph.D., D.I.C., B.Sc.(Hons.)

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :
รศ.ดร. ชีระ เกรอด Ph.D., M.Eng., B.Eng.(Hons.)

กองบรรณาธิการ
พระมหากัญญา เสฏฺฐธมฺโม ป.ธ. ๗
พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต ป.ธ. ๖
พระมหาศักดา สุมโน ป.ธ. ๕
พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ ป.ธ. ๔
พระมหาสัณห์ฐิติ ธมฺมวฑฺฒโน ป.ธ. ๓
พระภาสกร ปภากโร
พระธุวันต์ ปญฺญาวฌฺโฌ
ผศ.เบญจา พงศ์พยัคฆ์ ภ.บ. วท.ม.
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ วท.ม.
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์ ภ.บ. (จุฬาฯ)
คุณสุนีรัตน์ นิ่มกุลรัตน์ อ.บ. (จุฬาฯ)
คุณกิติเทพ ชลบุษปกุล M.BA.

ฝ่ายภาพ :
คุณสง่า สังพันโรจน์
คุณดนัยเทพ ณ นคร

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :
คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :
คุณเปรมยุดา ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณเพ็ชรา อัมระเกตุ
คุณภาวิดา ศรีนุชจรัสกุล
คุณบุณยวีร์ เพ็ชรเอี่ยม

ฝ่ายศิลป์ :
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/เรียงพิมพ์ :
บจ. วีชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น โทรสาร ๒๕๕-๒๘๕๘
โทรศัพท์ ๒๕๔-๓๓๐๑-๒, ๒๕๓-๒๕๖๕

พิมพ์ที่ :
โรงพิมพ์ประชาชน ๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม กทม.
โทร. ๒๓๕-๐๓๘๙, ๒๓๔-๒๐๖๒, ๒๓๔-๒๘๖๐
แฟ็กซ์ ๒๓๘-๑๐๗๔

อธิบายปก :

พระพุทธประสิทธิชัยมงคล
ขนาดหน้าตัก ๒๘ ซ.ม. สูง ๔๕ ซ.ม.
เป็นพระคู่บารมีพระประธานประจำอุโบสถ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
สำเร็จด้วยโลหะเนื้อดี สีดั่งทองนาก ศิลปะพม่า ปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ

นิตยสาร *"ธรรมกาย"* ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม–มีนาคม ๒๕๓๗

สารบัญ

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
ศีลทั้ง ๓ ประการ ..... พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๕
หลักปริยัติ
การมีสติเห็นธรรมในธรรม:
ศีล สมาธิ ปัญญา สังขาร วิสังขาร ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๖๘
ธรรมปฏิบัติ
วิธีพิสดารกายสุดกายหยาบกายละเอียด และวิธีซ้อนกาย-สับกาย
และพิสดารกายซ้อนสับทับทวี ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๙๐
จากพระไตรปิฎก ๔
ร้อยคำธรรมกวี
เฉลิมชนม์สดุดี ..... พระมหามนตรี ขนฺติสาโร ป.ธ.๙ ๗๘
เดือนเพ็ญ ..... บ.ก. ๑๐๐
ประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติธรรม
พุทธานุภาพวิชชาธรรมกายและพระตระกูลวัดปากน้ำ ..... สมบูรณ์ รัตนพรสมปอง ๔๓
ธรรมะสำหรับเยาวชน
มงคลคาถาที่ ๖ ..... ศศิประภา ศากยบุตร ๔๓
ตอบปัญหาธรรม ..... ชยมงฺคโล ภิกฺขุ ๑๐๐
ธรรมสภา ..... วิมังสา ๕๔
แวดวงธรรมกาย ..... วิชชาธร ๗๙
ปกิณกะ
โอวาทในพิธีปิดการอบรมรุ่นที่ ๒๕ ..... พระเดชพระคุณพระธรรมปัญญาบดี ๖๓
นิพพานะใครคลาดเคลื่อนกันแน่ ๑๘
การไม่คบคนพาล คบแต่บัณฑิต เป็นอุดมมงคล ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๘๑
คุณของการรักษาศีล ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๙๓
ท้ายเล่ม
ตายแล้วไปไหน ..... ญาณรัตนะ ๑๑๙

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย ของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**มูลนิธิ/โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

● อัตราค่าสมาชิก : ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๒๐ บาท เล่มละ ๓๐ บาท ●

วิธีปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น

นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือซ้าย **อุชุงกายัง ปะนิธายะ** ตั้งกายให้ตรง คือวัดตั้งแต่ปลายนิ้วชี้ของเท้าขวาถึงกลางลูกสะบ้าของหัวเข่าขวาเท่ากับระยะจากบนตาตุ่มขาขวาจรดใต้ลูกคาง

ปะริมุขัง สะติงอุปัฏฐะเปตวา เข้าไปตั้งสติไว้ให้มีหน้ารอบ มีสติทุกเมื่อ เหลือบตาขึ้นนิด ๆ บริกรรมภาวนาว่า **"สัมมาอะระหัง"** พร้อมกำหนดบริกรรมนิมิต ตรง**ศูนย์กลางกาย**เหนือสะดือสองนิ้วมือ เป็น**ดวงแก้วกลมใส** เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ประมาณเท่าวงของตาดำ ใสขาวเหมือนกระจกที่ส่องเงาหน้า สัณฐานกลมรอบตัว ไม่มีตำหนิเรียบรอบตัวเหมือนดวงแก้วกายสิทธิ์ สติไม่เผลอจากบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต บริกรรมทั้งสองนี้พรากจากกันไม่ได้ ต้องให้ติดกันอยู่เสมอในอิริยาบถทั้งสี่คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เผลอ ให้มีสติอยู่เสมอมิได้ขาด

บริกรรมภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง จนกระทั่งใจค่อย ๆ รวมหยุดอยู่ที่เดียว เห็นดวงนิมิตเกิดเป็นดวงใสขึ้นแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนา เพ่งอยู่ที่กลางดวงนั้น แล้วทำใจให้หยุดในหยุดที่จุดเล็กใสกลางดวงนั้น ให้ใสหนักขึ้นทุกทีจนเป็นรัศมีคือแสงสว่าง ดวงใสนี้เรียกว่า **ดวงปฐมมรรค** กลางดวงนี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย

ทำใจให้หยุดในหยุดที่กลางดวงปฐมมรรคนั้นเข้าทุกทีไม่มีถอย ก็จะเห็นดวงในดวงและกายในกายใสละเอียดโตใหญ่หนักเข้าทุกที ก็ให้**เดินดวงเดินกาย**คือ เห็นดวงก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางดวง เห็นกายก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางกายไม่มีถอยออก
(เมื่อทำได้เช่นนี้แล้วก็ให้รีบมาต่อวิชชาธรรมกายกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร หรือหลวงพ่อชยมงฺคโล เพื่อวิชชาจะได้พัฒนาไปอย่างถูกต้องต่อไป)

รูปด้านข้างผ่าซีก

แสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ ๑ ถึงฐานที่ ๗

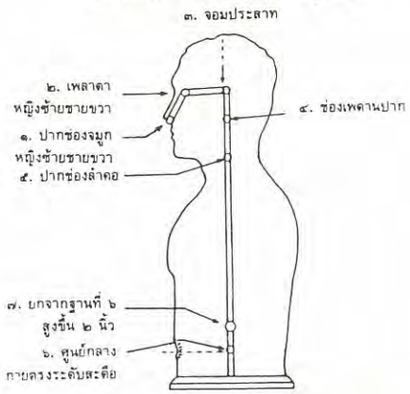

ถ้อยแถลง

"พระพุทธเจ้าท่านประพฤติปฏิบัติถึงพระอรหัตแล้ว เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าในโลกแล้ว ท่านก็ส่องดูธรรมุปนิสัยสัตว์ ว่านี่เราปฏิบัติมาถึงแค่นี้แล้วเราจะเคารพอะไร เราไม่เห็นมีใครควรเคารพใน ๓ ภพ... ท่านก็สอดธรรมกายพระอรหัตถอยออกไป นิพพานมีเท่าไร ๆ ๆ ก็เข้ากลางหนักเข้าไป ถามพระพุทธเจ้าที่ไปนิพพานแล้วเก่า ๆ มากน้อยมีเท่าไร รู้เรื่องหมด... ว่าพระสัมพุทธเจ้าเหล่าใดในอดีตกาลที่ล่วงไปแล้วทั้งหลาย พระพุทธเจ้าเหล่าใดที่ปรากฏในปัจจุบัน พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใดที่จะมาในอนาคตกาลภายภาคข้างหน้า ... ล้วนเคารพสัทธรรมทั้งสิ้น เคารพสัทธรรมทีเดียว... เพราะเหตุนั้นบุคคลผู้รักตน สงสารตน ยินดีต่อตน จำนงความเป็นใหญ่ ควรเคารพสัทธรรม"

นี้มาจากพระธรรมเทศนาของ**พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** พระเดชพระคุณหลวงพ่อชี้ให้เห็นว่า พระพุทธเจ้าในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ต่างก็เคารพพระสัทธรรมทั้งสิ้น และว่าบุคคลผู้รักตน ฯ ควรทำการเคารพสัทธรรม ผู้ตั้งใจปฏิบัติธรรมจึงควรต้องเคารพพระสัทธรรม ตามโอวาทของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ การเคารพพระสัทธรรมจะต้องทำอย่างไร ติดตามได้ในพระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ

วิธีพิสดารกายสุดกายหยาบ กายละเอียด และวิธีซ้อนกาย-สับกาย และพิสดารกายซ้อนสับทับทวี นี้เป็นสิ่งสำคัญในวิชชาธรรมกาย ที่จะใช้ในการกำจัดกิเลสทำอย่างไร ติดตามได้ในคอลัมน์**ธรรมปฏิบัติ**

"บัดนี้ท่านก็จะสามารถพิจารณาอวัยวะทุกส่วนของร่างกายของท่านให้เห็นตามธรรมชาติที่เป็นจริงได้ว่าไม่มีแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่น่ารักใคร่เลย แท้จริงแล้วอวัยวะทุกส่วนล้วนแต่เป็นของไม่สะอาด นี้เป็นวิธีพิจารณากายคตาสติที่มีประสิทธิภาพมากที่จะช่วยให้จิตใจของท่านสงบจากกามตัณหา"

นี้อยู่ในคอลัมน์**ตอบปัญหาธรรมของหลวงพ่อชยมงฺคโล** จะเห็นได้ว่าวิชชาธรรมกายนั้นมีประสิทธิภาพสูงยิ่งที่จะใช้ในการกำจัดกิเลส กิเลสแต่ละตัวนั้นสมกับที่เป็นพญามารผู้ยิ่งใหญ่ ในโลกทั้งสิ้นจะมีสักกี่ท่านที่สามารถเอาชนะกิเลสได้ ผู้ที่จะเอาชนะได้นั้นต้องยิ่งใหญ่กว่าวิชชาธรรมกายนั้นเป็นธรรมาวุธอันประเสริฐสุด สมควรที่ผู้ใฝ่ใจในการปฏิบัติจะต้องพยายามอย่างยิ่งเพื่อให้ได้ไว้ใช้ในต่อสู้กับกองกิเลส จึงจะพอมองเห็นทางที่จะเป็นไทแก่ตัวได้

สืบเนื่องมาจากทัศนวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกที่ลงในนิตยสารสมาธิปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๕ ได้กล่าวพาดพิงถึงบทวิจารณ์เรื่อง **"ผลการปฏิบัติภาวนาและมติอรรถกถาสรุปว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา"** ของหลวงพ่อชยมงฺคโลที่ลงในนิตยสารธรรมกายปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ ลำดับที่ ๒๘ และประณามหลวงพ่อชยมงฺคโลและนิตยสารธรรมกายว่ามีส่วนทำให้หลักธรรมสำคัญผิดเพี้ยนเป็นการทำลายรากเหง้าของพระพุทธศาสนาฯลฯ

อาจารย์พระมหาศักดา สุมโน ได้มีจดหมายถึง บ.ก.นิตยสารสมาธิ กล่าวถึงหลักฐานและข้อสรุปต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา เป็นการสนับสนุนบทวิจารณ์ของหลวงพ่อชยมงฺคโล ผมเองในฐานะที่เป็นบรรณาธิการนิตยสารธรรมกาย ก็ได้มีจดหมายถึงกองบรรณาธิการนิตยสารสมาธิขอความเป็นธรรมให้กับหลวงพ่ออีกผู้หนึ่งด้วย

เนื่องจากเรื่องนี้มีความสำคัญยิ่งต่อความคงอยู่ของพระพุทธศาสนา จึงได้นำลงในคอลัมน์ **"นิพพานไม่เป็นอนัตตาหรือเป็นอนัตตา ใครกันแน่ที่เป็นผู้ทำให้เกิดความเข้าใจไขว้เขวคลาดเคลื่อนจากหลักฐานคัมภีร์อรรถกถา"** เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้พิจารณาด้วยตัวของท่านเองให้เข้าใจเหตุและผล จะได้ช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ ให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

นอกจากนี้ก็ยังมีบทความที่น่าสนใจอีกมาก โปรดติดตาม

บรรณาธิการ

"ไม่หลงโลกแล้วอย่าหลงธรรม จงรู้โลกและรู้ธรรม"

อีกอย่างหนึ่ง ท่านเรียกว่า ธรรมวินัย เพราะพระธรรมเป็นเครื่องนำเข้าไปหาธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นองค์ธรรม เป็น **ธรรมกาย** เป็นธรรมสวามี ไม่ใช่นำเข้าไปธรรมของนักตรรกวิทยาทั้งหลาย

** (พระสูตร และ อรรถกถา แปล ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๔ จัดพิมพ์โดย มหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๕ หน้า ๕๐๗-๕๐๘)*

โยปิ โส ภควา อสีติอนุพฺยญฺชนปฏิมณฺฑิตทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขณวิจิตฺต**รูปกาโย** สพฺพาการปริสุทฺธสีลกฺขนฺธาทิคุณรตน สมิทฺธ-**ธมฺมกาโย**

แม้พระผู้มีพระภาคเจ้านั้นใด **มีพระรูปกาย**วิจิตรไปด้วยมหาบุรุษลักษณะ ๓๒ มีอนุพยัญชนะ ๘๐ ประการประดับ **มีพระธรรมกาย**สัมฤทธิ์ด้วยพระคุณรัตนะ มีสีลขันธ์อันบริสุทธิ์ด้วยอาการทั้งปวงเป็นอาทิ

**(วิสุทธิมรรคแปล ภาค ๒ ตอน ๑ จัดพิมพ์โดยมหามกุฏราชวิทยาลัยฯ พิมพ์ครั้งที่ ๖/๒๕๓๔ หน้า ๑๓)*

■■■■

ศีลทั้ง ๓ ประการ

โดย

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

ศีลดวงนั้นเขาเรียกว่าอธิศีล อธิศีลแปลว่าศีลยิ่ง ศีลที่ผู้ปฏิบัติและเห็นแล้วก็ใจของผู้ปฏิบัติก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงศีลนั่นบ้าง ไม่ล่อกแล่กเหลวไหล เหลวไหลเลอะเลือน ใจเป็นหนึ่งลงไปกลางดวงศีลนั่น นั้นเป็น อธิศีล แท้ ๆ ศีลนั่นจะบริสุทธิ์ก็เห็นว่าบริสุทธิ์ ศีลไม่บริสุทธิ์ก็เห็นว่าไม่บริสุทธิ์ จะสะอาดเพียงแค่ไหนก็เห็น ไม่สะอาดแค่ไหนก็เห็น ขุ่นมัวเศร้าหมองก็เห็นทั้งนั้น

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

อธิสีลสิกฺขา สมาทาเน อธิจิตฺตสิกฺขา สมาทาเน อธิปญฺญาสิกฺขา สมาทาเน อปฺปมาเทน สมฺปาเทสฺสามาติ เอวญฺหิ โน สิกฺขิตฺตพฺพนฺติ

ณ บัดนี้อาตมภาพ จักได้แสดงธรรมิกถา แก้ด้วย **ศีลทั้ง ๓ ประการ** ซึ่งสมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ทรงประทานเทศนาเรียกว่า **อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา** ทั้ง ๓ ประการนี้เป็นศีลทางพุทธศาสนาต้องประสงค์ แม้ศีลตั้งแต่เป็นศีลต่ำลงไปกว่านี้ พุทธศาสนาก็นิยมยินดี เพราะศีล สมาธิ ปัญญา ทั้ง ๓ ประการได้แสดงมาแล้ว

ศีลโดยปริยายเบื้องต่ำ ประสงค์เอาศีล ๕ ประการ

ศีลโดยปริยายเบื้องสูง ประสงค์เอาปาฏิโมกข์สังวรศีล และบริบูรณ์ด้วยมารยาทและโคจร เห็นภัยทั้งหลายสมโทษแม้มีประมาณน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทบัญญัติน้อยใหญ่ทั้งหลาย เห็นศีลโดยปริยายเบื้องสูง

สมาธิโดยปริยายเบื้องต่ำ พระองค์ได้ทรงแนะนำว่า **อริยสาวกในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้านี้ เป็นผู้สละอารมณ์ทั้งสิ้นหลุดขาดจากใจ ถึงซึ่งความเป็นหนึ่งของใจได้** นี้สมาธิโดยปริยายเบื้องต่ำ

สมาธิโดยปริยายเบื้องสูง ทรงแนะนำให้ดำเนินถึง **ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน** เมื่อเข้าฌานใดฌานหนึ่งได้ เรียกว่าสมาธิโดยปริยายเบื้องสูง

ปัญญาโดยปริยายเบื้องต่ำ พระองค์ได้ทรงแนะนำว่า **อริยสาวกในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้านี้ เป็นผู้ปฏิบัติถึงซึ่งความเกิดขึ้นและความเสื่อมไป รู้ความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปชัด และข้อปฏิบัติถึงซึ่งความสิ้นไปแห่งทุกข์โดยชอบ อันเป็นเครื่องเบื่อหน่ายอันประเสริฐ** นี้ปัญญาโดยปริยายเบื้องต่ำ

ปัญญาโดยปริยายเบื้องสูง คือพระองค์ทรงแนะนำว่า **ภิกษุในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้านี้ เป็นผู้รู้ชัดว่านี่ทุกข์ นี่เหตุเกิดทุกข์ นี่ความดับทุกข์ นี่ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์** รู้ชัดในสัจธรรมทั้ง ๔ นี้ นี่ทางปัญญาโดยปริยายเบื้องสูง

ศีลโดยปริยายเบื้องต่ำ เบื้องสูง สมาธิโดยปริยายเบื้องต่ำ, เบื้องสูง ปัญญาโดยปริยายเบื้องต่ำ เบื้องสูงนั้นได้แสดงแล้ว ในสัปดาห์ก่อน ๆ โน้น

บัดนี้จักแสดงใน **อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา** ต่อจาก ศีล สมาธิ ปัญญา โดยปริยายเบื้องต่ำเบื้องสูงเป็นลำดับมา **อธิศีล** แปลว่า **ศีลยิ่ง อธิจิต** แปลว่า **จิตยิ่ง อธิปัญญา** แปลว่า **ปัญญายิ่ง** แปลตามมคธภาษาประกอบตามวาระพระบาลีที่ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นว่าพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท ไม่เลินเล่อ ไม่เผลอตัว ในอันถือมั่นซึ่งศีลยิ่ง ในอันถือมั่นซึ่งจิตยิ่ง ในอันถือมั่นซึ่งปัญญายิ่งดังนี้ **เอวญฺหิ โน สิกฺขิตฺตพฺพํ** อย่างนี้ อย่างนี้แม้จริงอันเราทั้งหลายควรศึกษา แปลเนื้อความเป็นสยามภาษาได้ความดังนี้ต่อแต่นี้จะอรรถาธิบายในเรื่อง อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา สืบเป็นลำดับไป

อธิศีล แปลว่า **ศีลยิ่ง** ศีลยิ่งนั้นเป็นไฉน ศีลตามปกติธรรมดาที่ได้แสดงมาแล้วโดยปริยายเบื้องต่ำเบื้องสูง ศีลยิ่งนะ ยิ่งกว่าเบื้องต่ำ เบื้องสูงไปกว่านั้นหรือ **ศีลยิ่งนะต้องเห็นศีล ไม่ใช่รู้จักศีล** เห็นศีลทีเดียว ศีลโดยปกติสำรวมกายวาจา เรียบร้อยดีไม่มีโทษ งดเว้นเบญจวิรัติ ๕ ประการ ขาดจากจิตสันดาน บริสุทธิ์ดุจพระอริยสาวกในธรรมวินัยของพระศาสดา นี่ศีลตามปกติธรรมดาไม่ใช่อธิศีล นี่ศีลโดยปริยายเบื้องต่ำ **ศีลโดยปริยายเบื้องสูง** เหมือนภิกษุสามเณร กำลังศึกษากันเช่นนี้ ปาฏิโมกข์สังวรศีลสำรวมตามพระปาฏิโมกข์ เว้นข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ทำตามข้อที่พระองค์ ทรงอนุญาต **อาจารโคจรสมฺปนฺโน** ถึงพร้อมด้วยมารยาทเครื่องมาประพฤติโดยเอื้อเฟื้อและโคจร **อนุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี** เห็นภัยทั้งหลายในโทษแม้มีประมาณน้อย **สมาทาย สิกฺขติ ปเทสุ** สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทบัญญัติน้อยใหญ่ทั้งหลาย นี่ศีลโดยปริยายเบื้องสูง ไม่ใช่อธิศีล

คือบริสุทธิ์ตลอดจนกระทั่งถึงเจตนา ความนึกคิดอ่านก็เป็นศีลจริง ๆ ตรงตามวาระพระบาลีว่า **เจตนาหํ ภิกฺขเว สีลํ ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เจตนาความคิดอ่านทางใจนั่นแหละเป็นศีล** รับสั่งดังนี้ นี่ก็เป็น **"เจตนาศีล"** ความคิดอ่านทางใจ ศีลมิใช่มีแต่กายกับวาจา เจตนาก็เป็นศีล ความนึกคิดอ่านก็เป็นศีลอีก เป็นศีลด้วย แต่ว่ายังไม่ถึงอธิศีล **อธิศีล ศีลที่เห็น ไม่ใช่ศีลที่รู้** เจตนาความคิดอ่านปกติสละสลวยเรียบร้อย ก็มาจากศีล **ศีลเป็นดวงใสอยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ดวงศีลอยู่ภายในนั้น** ใสบริสุทธิ์เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ อยู่ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าฟองไข่แดงของไก่ ศีลดวงนั่นแหละถ้าผู้ปฏิบัติไปถึงไปเห็นเป็นปรากฏขึ้น ในศูนย์กลางกายมนุษย์เห็นเป็นปรากฏขึ้น **ศีลดวงนั้นแหละได้ชื่อว่าเป็นอธิศีล เป็นอธิศีลแท้ ๆ**

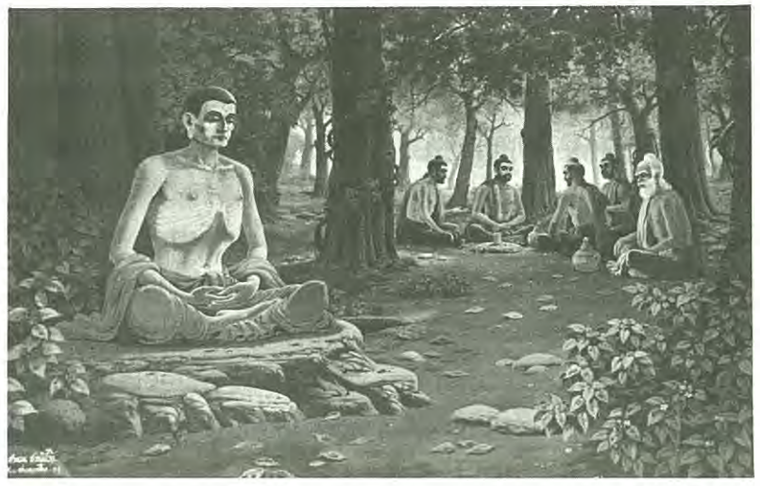

เมื่อรู้จักอธิศีลดังนี้ละก็ ศีลโดยปริยายเบื้องต่ำเบื้องสูงนั้นเป็นปกติศีล ในศีลที่เห็นดวงใสในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสบริสุทธิ์เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์นั่นอยู่ในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสเท่าฟองไข่แดงของไก่ ศีลดวงนั้นเขาเรียกว่าอธิศีล อธิศีลแปลว่าศีลยิ่ง ศีลที่ผู้ปฏิบัติและเห็นแล้วก็ใจของผู้ปฏิบัติก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงศีลนั่นบ้าง ไม่ล่อกแล่กเหลวไหล เหลวไหลเลอะเลือน ใจเป็นหนึ่งลงไปกลางดวงศีลนั่น นั้น

เป็น **อธิศีล** แท้ๆ **ศีลนั่นจะบริสุทธิ์ก็เห็นว่าบริสุทธิ์ ศีลไม่บริสุทธิ์ก็เห็นว่าไม่บริสุทธิ์** จะสะอาดเพียงแค่ไหนก็เห็น ไม่สะอาดแค่ไหนก็เห็น ขุ่นมัวเศร้าหมองก็เห็นทั้งนั้น ศีลไม่เป็นท่อนเป็นช่อง **อขณฺฑาฉิทฺทา อพลา** เมื่อรักษาศีล ใจหยุดอยู่ในศีลนั้น ศีลไม่เป็นไปเพื่อกำลังต้องการรักษาศีลจะให้รวยเท่านั้นเท่านี้ มั่งมีเท่าโน้นมั่งมีเท่านี้ ศีลเป็นไปด้วยกำลังเช่นนี้ไม่มี ไม่ประสงค์เป็นอธิศีล ส่วน **อธิศีล** นั้น เมื่อใจหยุดอยู่กลางดวงศีลก็หยุดทีเดียว มุ่งแต่สมาธิต่อไปไม่ได้มุ่งสิ่งอื่น "อธิศีล" ที่ปรากฏนั่นแหละผิดปกติธรรมดา

เมื่อเห็น **ดวงศีล** ขนาดนั้นแล้ว ผู้มีปัญญาก็ไม่ได้ถอยออก ใจหยุดนิ่งอยู่อยู่กลางดวงศีลนั่น หยุดนิ่งพอถูกส่วนเข้าเท่านั้น ก็จะเข้าถึง **ดวงสมาธิ** อยู่กลางดวงศีลนั่น เท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกัน ดวงขนาดนั้น นั่น **สมาธิ** ที่เห็นดวงนั้นแหละ **ดวงอธิจิต** หละ **จิตยิ่ง สมาธิยิ่ง** หละ นั่นเป็นสมาธิยิ่งยิ่งกว่าที่ทำมาแล้ว เป็นมาแล้ว เห็นมาแล้ว นั้นเรียกว่า **จิตยิ่ง**

จิตก็จะหยุดนิ่งอยู่กลางดวงสมาธิอีก เมื่อจิตหยุดนิ่งอยู่กลางดวงสมาธิ นิ่งพอถูกส่วนเข้า พอจิตที่หยุดนิ่งก็กลางของกลาง กลางของกลาง ๆ ๆ ๆ หนักเข้า พอถูกส่วนเข้าก็จะเห็น **ดวงปัญญา** อีกดวงหนึ่งอยู่กลางดวงสมาธินั่น นั่นแหละปัญญาดวงนั้น เขาเรียกว่า "**อธิปัญญา**" อธิปัญญาแท้ ๆ อธิปัญญาในตอนต้นไม่ใช่ตอนปลาย มีตอนปลายอีก

อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ทั้ง ๓ ดวงนี้ นี่แหละเป็นธรรมถ่องแท้ในพุทธศาสนา เมื่อผู้ปฏิบัติใน ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องเข้าถึงดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญาจึงจะได้ชื่อว่าเข้ากลางดวงปัญญามีวิมุตติ กลางดวงอธิปัญญานั่นมีวิมุตติ วิมุตติอย่างไร วิมุตติหลุดทีเดียว หลุดจากศีล สมาธิ ปัญญา ลงไปทีเดียว วิมุตติแปลว่าวิมุตติหลุด แปลว่าหลุดพ้น กลางดวงวิมุตตินั้นจะเข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะเป็นธรรมที่พึงจะรู้เห็นตามความเป็นจริง หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่น พอถูกส่วนเข้าเท่านั้นก็จะเห็น**กายมนุษย์ละเอียด** เห็นกายมนุษย์ที่นอนฝันออกไป เห็นปรากฏทีเดียวว่า อ้อ กายนี้เองที่เรานอนฝันออกไปเห็นปรากฏนี้เอง ไม่ฝันแล้วก็ไม่เห็น ฝันจึงเห็น เห็นปรากฏกายที่นอนฝันออกไป นี่อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ในกายมนุษย์ที่หยาบนี้

ยังมี อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ในกายมนุษย์ที่ละเอียดนั่น ใจกายมนุษย์หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด พอถูกส่วนเข้าเท่านั้น เห็นดวงอธิศีลหยุดอยู่กลางดวงอธิศีลอีก พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิจิตหยุดอยู่กลางดวงอธิจิตนั้นอีก พอถูกส่วนเข้าก็เห็นอธิปัญญาหยุดอยู่กลางดวงอธิปัญญานั่นอีก พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตตินั่นอีก ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้าเห็น**กายทิพย์** นี่เข้าถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ในกายมนุษย์ละเอียด

ใจกายทิพย์ก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ พอถูกส่วนเข้าเห็นอะไร เห็นอธิศีล หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางอธิศีล ถูกส่วน

เข้าเห็นดวงอธิจิตหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงอธิจิต ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงอธิปัญญา พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้าเห็น**กายทิพย์ละเอียด** ใจกายทิพย์ละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิศีลหยุดอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิต หยุดอยู่กลางดวงอธิจิต ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดอยู่กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็น**กายรูปพรหม**

ใจกายรูปพรหมก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิศีล หยุดอยู่กลางดวงอธิศีลถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิจิต หยุดอยู่กลางดวงอธิจิต ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกายรูป**พรหมละเอียด** ใจกายรูปพรหมละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีล หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิศีลถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิต หยุดอยู่กลางดวงอธิจิตถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดอยู่กลางดวงศีลถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิต หยุดอยู่กลางดวงอธิจิตถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดอยู่กลางดวงอธิปัญญาเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าเห็นกาย**อรูปพรหม**

ใจกายอรูปพรหมหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีล หยุดอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิตหยุดอยู่กลางดวงอธิจิตถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็นกาย**อรูปพรหมละเอียด** ใจอรูปพรหม

ละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียดอีก พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีล หยุดอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิต หยุดอยู่กลางดวงอธิจิต ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดอยู่กลางดวงอธิปัญญาถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็น **กายธรรมรูปเหมือนพระปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ใสเหมือนกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า หน้าตักโตเล็กเท่าไรตามส่วนของกายธรรมนั้น** ใสเป็นกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า งดงามนัก นั่นแหละ **กายธรรม** นั่นแหละเรียกว่า **พุทฺโธ** หรือเรียกว่า **พุทธรัตนะ** กายธรรมนั่นเองเรียกว่าพุทธรัตนะ นี่ตรงนี้เป็นปัญหาอยู่ตรงนี้ เมื่อเราแสดงศีลของสามัญสัตว์ที่ยังไม่เห็นหรือยังไม่รู้เป็นสามัญศีล ไม่ใช่อธิศีล ศีลผู้ทำมีทำเป็น ทำเห็น เป็นอธิศีล

ตั้งแต่กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด ถึงกายธรรม เมื่อเข้าถึงกายธรรมแล้วดวงศีลในกายธรรมก็ยังมีอีก

ใจกายธรรมก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย พอหยุดถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีลอีก ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายใหญ่กว้างแค่ไหน หน้าตักกว้างแค่ไหน **ดวงธรรม** ที่เป็น**ธรรมกาย** กลมรอบตัวเหมือนยังกับลูกบิลเลียดกลมรอบตัว ใสเป็นกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า ยิ่งกว่านั้น ใสกว่านั้น **วัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย** ดวงศีลที่เห็นขึ้นในดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั้นเท่านั้น ดวงธรรมนั่นเท่าไร ดวงศีลนั่นก็เท่านั้น ดวงสมาธิก็เท่านั้น ดวงปัญญาก็เท่านั้น เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นปัญหาสำคัญนักศีลนี้ เมื่อเข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนี่ เมื่อเข้าถึงศีลในดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนี่แล้วก็ควรจะขยับชั้นขึ้นไปใหม่

ศีลที่แสดงมาแล้วนั้นเป็น**ปกติศีล**ไป หรือ**ศีลขั้นต้น** ยังไม่ถึง**ศีลเห็น** นี่เป็นธรรมดาศีลไป หรือเป็นปกติศีลไป เมื่อเข้าถึงธรรมกาย พอไปเห็นดวงศีลในธรรมกายเข้า ใหญ่ขนาดวัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกายกลมรอบตัว ศีลขนาดนั้น ศีลที่ในกาย ๘ กาย กายมนุษย์ตลอดจนกระทั่งถึงกายอรูปพรหมละเอียด ๘ กายนั้น ควรเป็นปกติศีลเสียต้องขยับขึ้นดังนี้ **ดวงศีลในดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็เป็นอธิศีลไป** สูงขึ้นขนาดนี้ นี่ได้แก่คนปฏิบัติเป็นสูงขึ้นไปต้องจัดดังนี้เป็น**อธิศีล เพราะศีลในดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั่นยิ่งกว่าดวงศีลในกายทั้ง ๘ กาย**ที่แล้วมา

เข้าถึงกายธรรมแล้ว **กายธรรมไม่ใช่ภายในภพ เป็นภายนอกภพ**

กาย ๘ กาย กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียดเป็นกายในภพ กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด พวกนี้กายอยู่ในภพ กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียดนี่เป็นกายอยู่ใน**รูปภพ** กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียดอยู่ใน**อรูปภพ** กายเหล่านี้อยู่ในภพ **ศีล**ก็ควรจะเป็น**ปกติศีล**ไป เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้วศีลในกายทั้ง ๘ นั้นก็เป็นปกติไป **ดวงศีลที่ใสวัดผ่าเส้นศูนย์กลางเท่าหน้าตักธรรมกาย นั่นเป็นอธิศีลแท้ ๆ** ไม่เคลื่อนหละ คราวนี้ถูกแน่หละ

ใจกายธรรมก็หยุดนิ่งอยู่กลางดวงศีลนั่น ถูกส่วนเข้า เข้าถึง **ดวงสมาธิ** นั่น**อธิจิตแท้ ๆ** เข้าถึงดวงอธิศีลดวงอธิจิตได้ ดังนี้แล้ว กลางดวงอธิจิตนั่นก็เป็น**ดวงอธิปัญญา**เท่ากันดวงเท่า ๆ กัน หยุดอยู่กลางดวงอธิปัญญาถูกส่วนเข้าก็ถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็น**กายธรรมละเอียด** หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป

ใจกายธรรมละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีลอีก หยุดอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิตอีกดวงเท่า ๆ กัน วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัวเท่ากัน หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงอธิจิตอีก ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิปัญญาอีก ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติอีก ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะอีกถูกส่วนเข้าก็เห็น**กายธรรมพระโสดา** หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้นไป

ใจกายพระโสดาก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมทำให้เป็นกายพระโสดา หยุดนิ่งถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีลอีก วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๕ วา กลมรอบตัว หยุดอยู่กลางดวงอธิศีลถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิตอีกเท่ากัน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงอธิจิต ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญาเท่ากัน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ดวงเท่ากัน หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าเห็น**กายพระโสดาละเอียด** หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป ใจของพระโสดาละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดาละเอียด พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีล หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิต หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าเห็น**กายพระสกทาคา** หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป

ใจของกายพระสกทาคาก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระสกทาคา ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิศีล หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิจิต หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิจิต ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิปัญญา หยุดอยู่กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็น **กายพระสกทาคาละเอียด** หน้าตัก ๑๕ วา สูง ๑๕ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป ใจของพระสกทาคาละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคาละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีล หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าเห็น**กายพระอนาคา** หน้าตัก ๑๕ วา สูง ๑๕ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป

ใจของพระอนาคาก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคา พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีล หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิจิต หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงอธิจิต ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะหยุดนิ่ง อยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็เห็น**กายพระอนาคาละเอียด** หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป ใจของพระอนาคาละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคาละเอียด พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิศีลหยุดอยู่กลางดวงอธิศีล ถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงอธิจิต หยุดนิ่งอยู่กลางอธิจิต ถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิปัญญา หยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติถูกส่วนเข้าเห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าเห็น**กายพระอรหัต** หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นไป

ใจของพระอรหัตก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหัต พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงอธิศีล ตรงนี้แหละเป็นปัญหาอยู่ที่เรียกว่าเป็นอธิศีล พอถึงพระอรหัตแล้วอีกชั้นหนึ่ง หมดกิเลสเสียแล้ว ถ้าหากว่า นี่เป็น**วิราคธาตุ วิราคธรรม ดวงศีลในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหัต ถ้าหากว่าเป็นอธิศีลจะซ้ำรอยกันไป ควรจะเป็นวิมุตติศีล เพราะท่านเป็นวิมุตติทั้งเรื่องเสียแล้ว พระอรหัตควรเป็นวิมุตติศีล** แล้วดวงนั้นวัดผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว ศีลดวงนั้นเป็นวิมุตติศีล เป็นวิมุตติเสียแล้วท่านหยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติศีลนั้น ถูกส่วนเข้าก็เข้า**วิมุตติจิต** หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติจิตก็เข้าถึง**วิมุตติปัญญา** หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติปัญญานั่นเข้าถึง**วิมุตติ** หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติ เข้าถึง**วิมุตติญาณทัสสนะ** หยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่น พอถูกส่วนเข้าเห็น**กายพระอรหัตละเอียด** หน้าตักขยายส่วนหน้าขึ้นไป ๓๐ วาทีเดียว กลมรอบตัวเท่าหน้าตักธรรมกายละเอียด ละเอียดหนักขึ้นไปเท่าไรก็โตหนักขึ้นไป ละเอียดหนักขึ้นไปเท่าไรก็โตหนักขึ้นไป นับอสงไขยไม่ถ้วน ละเอียดขึ้นไปดังนี้ แต่ว่าต้องเดินไปแนวนี้ ผิดแนวนี้แล้วก็ไม่ถูก อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ถูกแนวนี้ละก็ถูก อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา เป็นลำดับไป **ถูกหลักนี้จะไปนิพพานได้ เมื่อถึงพระอรหัตก็ไปนิพพานทีเดียว ทางอื่นไม่มีทางไป** มีทางไปนิพพานเท่านั้น เมื่อถึงพระอรหัตแล้ว พระพุทธเจ้าท่านประพฤติปฏิบัติ ถึงพระอรหัตแล้วเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในโลกแล้ว ท่านก็ส่องดูธรรมุปนิสัยสัตว์ ว่านี่เราปฏิบัติมาถึงแค่นี้แล้ว เราจะเคารพอะไร เราไม่เห็นมีใครควรเคารพใน ๓ ภพ กามภพเป็นกายมนุษย์ กายสัตว์นรก กายสัตว์เดรัจฉาน กายเปรต กายอสุรกาย หรือกายมนุษย์ก็ดี ในภพมนุษย์ กายมนุษย์ กายทิพย์ ในจาตุมหาราช ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรตี ปรนิมมิตวสวัตตี ในกามภพนี้ หย่อนกว่าเราทั้งนั้นไม่ถึงเรา ท่านมาขยับขึ้นมาถึงรูปพรหม ๑๖ ชั้น พรหมปาริสัชชา พรหมปุโรหิตา มหาพรหมา ปริตตาภา อัปปมาณาภา อาภัสรา ฯลฯ ๑๑ชั้นนี้กายต่ำกว่าเราทั้งนั้น อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา นี่เป็นที่อยู่ของกายพรหม ต่ำกว่าเราทั้งนั้น ที่ไม่ได้มรรคผล จนไปถึงกายอรูปพรหม ๔ ชั้น อากาสานัญจายตนภพ วิญญาณัญจายตนภพ อากิญจัญญายตนภพ เนวสัญญานาสัญญายตนภพ ก็ไม่ลดลงไปได้ เราสูงกว่าทั้งนั้น เราจะเคารพใคร สักการะใคร นับถือใคร จึงจะสมควร ท่านก็สอดธรรมกายพระอรหัตถอยออกไป นิพพานมีเท่าไร ๆ ๆ ก็เข้ากลางหนักเข้าไป **ถามพระพุทธเจ้าที่ไปนิพพานแล้วเก่า ๆ มากน้อยมีเท่าไรรู้เรื่องหมดว่าพระพุทธเจ้าเก่า ๆ นับถือใครบูชาใคร เคารพใคร** มีตำรับตำรายืนยันเป็นเนติแบบแผนทีเดียว ท่านวางตำรับตำราไว้ว่า

เย จ อตีตา สมฺพุทฺธา เย จ พุทฺธา อนาคตา
โย เจตรหิ สมฺพุทฺโธ พหุนฺนํ โสกนาสโน
สพฺเพ สทฺธมฺมครุโน วิหรึสุ วิหาติ จ
อถาปิ วหริสฺสนฺติ เอสา พุทฺธาน ธมฺมตา
ตสฺมา หิ อตฺตกาเมน มหตฺตมภิกงฺขตา
สทฺธมฺโม ครุกาตพฺโพ สรํ พุทฺธาน สาสนนฺติ*

นี้ เป็นตำรับตำราพระพุทธเจ้า ท่าน

**พระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาย อุรุเวลวรรค เล่มที่ ๒๑ ข้อ ๒๑*

ดำริเมื่อได้ ตรัสรู้แล้วว่าพระสัมพุทธเจ้าเหล่าใดในอดีตกาลที่ล่วงไปแล้วทั้งหลาย พระพุทธเจ้าเหล่าใดที่ล่วงไปแล้ว ทั้งหลาย พระพุทธเจ้าเหล่าใดที่ปรากฏในปัจจุบัน พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใดที่จะมาในอนาคตกาลภายภาคข้างหน้า พระสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดผู้ซึ่งยังความโศกของประชาชนเป็นอันมากให้วินาศไป ซึ่งปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ **สพฺเพ สทฺธมฺมครุโน** ล้วนเคารพสัทธรรมทั้งสิ้น เคารพสัทธรรมทีเดียว **วิหรึสุ วิหาติ จ อถาปิ วิหริสฺสนฺติ** พระสัมพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใดมีอยู่แล้วด้วย มีอยู่ในบัดนี้ด้วย ทั้งจะมีต่อไปในภายภาคเบื้องหน้าด้วย **เอสา พุทฺธาน ธมฺมตา** ที่เคารพสัทธรรมเป็นธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เคารพสัทธรรมอย่างเดียว **ตสฺมา หิ อตฺตกาเมน** เพราะเหตุนั้นบุคคล ผู้รักตน สงสารตน ยินดีต่อตน จำนงความเป็นใหญ่ ควรเคารพสัทธรรม **ควรทำการเคารพสัทธรรม นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย** ปรากฏอย่างนี้

เคารพสัทธรรม เคารพอย่างไร เคารพไม่ถูก ไม่ใช่เคารพง่าย ๆ ที่ได้เข้ากายพระอรหัต นี่มาอย่างไงล่ะ ใจก็ต้องหยุดนะซี เริ่มต้นก็ต้องหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นการมนุษย์พอหยุดถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล หยุดอีกนั่นแหละ พอเข้าถึงดวงสมาธิ ก็หยุดอยู่กลางดวงสมาธิอีก พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงปัญญา พอเข้าถึงดวงปัญญาก็หยุดอยู่กลางดวงปัญญาอีก เข้าถึงดวงวิมุตติ ก็หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติอีก เข้าถึงดวงวิมุตติ-ญาณทัสสนะ ก็หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะอีก ก็เข้าถึง**กายมนุษย์ละเอียด** ใจกายมนุษย์ละเอียดก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดอีก **หยุดที่ใจหยุดนั่นแหละ** ถูกหละ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดอีก เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีลอีก เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิอีก เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา หยุดอันเดียว เข้าดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะหยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอันเดียว แหละหยุดในหยุดเรื่อยไป ก็เข้าถึง**กายทิพย์**

ใจกายทิพย์ก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์อีก **หยุดนั่นแหละสำคัญ หยุดนั่นแหละเป็นตัวสำเร็จ หยุดอันเดียวเท่านั้นแหละ** ทางพุทธศาสนาเป็นเป้าหมายใจดำ หยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ถูกส่วนเข้า เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ หยุดอันเดียวถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอันเดียวเท่านั้นก็เข้าถึง**กายทิพย์ละเอียด**

ใจกายทิพย์ละเอียดก็หยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีลก็เห็นดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญาก็เข้าถึงดวงวุมิตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ก็เข้าถึงดวงวิมุตติ-ญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึง**กายรูปพรหม** ใจกายรูปพรหมก็หยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม หยุดอันเดียว เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญา เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึง**กายรูปพรหมละเอียด**

พอเข้าถึงกายรูปพรหมละเอียด ใจของรูปพรหมละเอียดก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด ก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีล เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิเข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาเข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอันเดียวแหละตัวสำเร็จ นี่แหละหัวใจเฉพาะพระพุทธศาสนาหละ อย่าไปเข้าใจอื่นนะ เข้าใจอื่นเหลวหละ ก็เข้าถึง**กายอรูปพรหม** ใจกายอรูปพรหมก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมนั่นแหละ ก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีลอีก เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิอีก เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาอีก เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติอีก เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะอีก ก็เข้าถึงกาย**อรูปพรหมละเอียด** ใจกายอรูปพรหมละเอียด ก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียดอีก ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีลอีก ก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิอีก เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ก็เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะอีก ก็เข้าถึง**กายธรรม** หยุดอันเดียวอย่าเลอะ ทางอื่นไม่ได้ พอ

หยุดเข้าได้ละก็ถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนาทีเดียว

ใจกายธรรมก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย พอถูกส่วนเข้าก็ถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูก ส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศุนย์กลางดวงวิมุตติเข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะก็เข้าถึง**กายธรรมละเอียด**

ใจกายธรรมละเอียดก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียดหยุดอันเดียว พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธิก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้าถึงดวงวิมุตติหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะเข้าถึงกาย**พระโสดา** ใจกายพระโสดาก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดา พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีลก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึง**กายพระโสดาละเอียด**

ใจกายพระโสดาละเอียดก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดาละเอียด พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีลก็เข้าถึงดวงสมาธิหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิ ก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญา ก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะก็เข้าถึง**กายพระสกทาคา** นี้ถ้าไม่หยุดแล้วเข้าไม่ถึงแท้ ๆ ในกายพระสกทาคาก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคาก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีลก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึงกาย**พระสกทาคาละเอียด**

ใจกายพระสกทาคาละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคาละเอียดก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงศีลก็เข้าถึงดวงสมาธิ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงสมาธิ ก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงปัญญาก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติ ก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึงกาย**พระอนาคา** ใจกายพระอนาคาก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคา พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

ใจกายพระอนาคาละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอนาคาละเอียด พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีลก็เข้าถึงดวงสมาธิหยุดอยู่กลางดวงสมาธิก็เข้าถึงดวงปัญญา หยุดอยู่กลางดวงปัญญาก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะก็เข้าถึงกาย**พระอรหัต** ใจกายพระอรหัตก็หยุดไม่ถอยเลยไม่เขยื้อนทีเดียวหยุดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัต ไม่เขยื้อนทีเดียว เข้าถึง**ดวงวิมุตติศีล** ใจพระอรหัตก็หยุดอยู่ศูนย์กลางดวงวิมุตติศีล ก็เข้าถึงดวง**วิมุตติสมาธิ** ใจพระอรหัตก็หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติสมาธิ เข้าถึงดวง**วิมุตติปัญญา** หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติปัญญาก็เข้าถึงดวงวิมุตติ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ หยุดอยู่นั่นก็เข้าถึง**กายพระอรหัตละเอียด** แบบเดียวกันอย่างนี้

เมื่อรู้จักใจกลางพระศาสนาดังนี้ละก็ **ปล้ำใจให้หยุดเท่านั้นถูกทางไปพระพุทธเจ้าพระอรหันต์** ให้ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ของพระพุทธศาสนา แต่ว่า**ต้องอาศัยศีล สมาธิ ปัญญา** ต้องอาศัย**อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา** ต้องอาศัย**วิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา** ถ้าไม่อาศัยทางนี้เดินละก็ไปไม่ได้ ถ้าไม่อาศัยศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ไม่อาศัยวิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา แล้วไปไม่ได้ ไปไม่รอดทีเดียว เหตุนี้ทางพระพุทธศาสนาจึงได้วางตำราไว้ว่า **วินัยปิฎก** คือศีลนั่นเอง ย่อลงใส่ศีลนั่นเอง **สุตตันตปิฎก** ย่อลงก็จิตที่เรียกว่า**สมาธิ**นั่นเอง **ปรมัตถปิฎก** ย่อลงก็**ปัญญา**นั่นเอง ตรงกับ**อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา วิมุตติศีล วิมุตติจิต วิมุตติปัญญา** อันเดียวกันนั่นเอง นี่เป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนาเป็นอย่างนี้ เมื่อรู้จักหลักอย่างนี้ ต้องทำให้ถูกอย่างนี้ เมื่อทำให้ถูกอย่างก็ถูกใจดำ ทางพระพุทธศาสนา ถ้าไม่เดินทางนี้ก็ไม่ได้เรื่อง เอาหลักไม่ได้ เมื่อทำถูกต้องอันนี้ละก็พบพระพุทธศาสนาก็ได้เรื่อง เอาตามหลักได้ ก็ถูกชายจีวรของพระพุทธเจ้าอยู่ ถ้าว่าทำไม่ถูกดังนี้ เหมือนอยู่คนละจักรวาล ถ้าว่าถูกหลักดังนี้แล้วดังนี้แหละ **เอวญฺหิ โน สิกฺขิตพฺพํ** จริงอยู่อย่างนี้แหละ ท่านทั้งหลาย ควรศึกษา ไม่ศึกษาอย่างนี้ก็เอาตัวไม่รอด ที่ชี้แจงแสดงมานี้ ตามวาระพระบาลี คลี่ความเป็นสยามภาษาตามมตยาธิบาย พอสมควรแก่เวลา **เอเตน สจฺจวชฺเชน** ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติตั้งต้นจนอวสานนี้ **สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต** ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลายบรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติยุติธรรมีกถา **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้

■ ■ ■ ■

นิพพานไม่เป็นอนัตตาหรือเป็นอนัตตา ใครกันแน่ที่เป็นผู้ทำให้เกิดความเข้าใจไขว้เขวคลาดเคลื่อนจากหลักฐานคัมภีร์อรรถกถา

สืบเนื่องมาจาก ทัศนวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก ที่ลงในนิตยสารสมาธิปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๕ ได้กล่าวพาดพิงถึงบทวิจารณ์เรื่อง **"ผลการปฏิบัติภาวนาและมติอรรถกถาสรุปว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา"** ของท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ที่ลงในนิตยสารธรรมกายปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ ลำดับที่ ๒๘ และประณามท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย และนิตยสารธรรมกายว่ามีส่วนทำให้หลักธรรมสำคัญผิดเพี้ยน เป็นการทำลายรากเหง้าของพระพุทธศาสนา ฯลฯ

อาจารย์พระมหาศักดา สุมโน จดหมายถึง บ.ก.นิตยสารสมาธิ กล่าวถึงหลักฐานและข้อสรุปต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นว่า นิพพานไม่เป็นอนัตตา เป็นการสนับสนุนบทวิจารณ์ของท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ผมเองในฐานะที่เป็นบรรณาธิการนิตยสารธรรมกาย ก็ได้มีจดหมายถึงกองบรรณาธิการนิตยสารสมาธิ ขอความเป็นธรรมให้กับท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยอีกผู้หนึ่งด้วย

เนื่องจากเรื่องนี้มีความสำคัญยิ่งต่อความคงอยู่ของพระพุทธศาสนา จึงได้นำลงเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้พิจารณาด้วยตัวของท่านเอง ให้เข้าใจเหตุและผล จะได้ช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ให้คงอยู่นานเท่านาน

บ.ก.

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๗

เจริญพร คุณวิทยา คล้ายรัศมี บรรณาธิการบริหาร นิตยสาร "สมาธิ"

เนื่องด้วยอาตมาและคณะซึ่งเป็นพระนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ติดตามอ่านหนังสือนิตยสาร "สมาธิ" มาหลายฉบับ ในช่วงระยะเวลา ๔-๕ ปีที่ผ่านมา ได้เกิดประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง**พระนิพพานว่าเป็นอนัตตาหรือเป็นอัตตา** โดยยกพระพุทธพจน์ว่า **"สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา"** เป็นประเด็นใหญ่ และได้มีบัณฑิตหลายท่านแสดงทรรศนะวิจารณ์ในเรื่องพระนิพพานนี้อย่างกว้างขวาง บัณฑิตกลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่าพระนิพพานเป็นอนัตตา แต่บัณฑิตอีกกลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่าพระนิพพานมิใช่เป็นอนัตตา แต่กลับเป็นอัตตา

อาตมาและคณะเป็นผู้ตั้งใจศึกษาพระสัทธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และนำหลักธรรมที่ได้ศึกษาแล้วไปปฏิบัติตามสมควรแก่ธรรมที่ปฏิบัติได้จึงมีความสนใจในเรื่องพระนิพพานนี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะอาตมาและคณะเมื่อบรรพชาอุปสมบทเข้ามาในบวรพระพุทธศาสนานี้ ได้เปล่งวาจาต่อหน้าพระอุปัชฌาย์อาจารย์และพระสงฆ์ว่า **"จักทำพระนิพพานให้แจ้ง"** แต่ทว่าคุณธรรมและภูมิธรรมของอาตมาและคณะยังน้อย ยังไม่ถึงกับทำพระนิพพานให้แจ้ง แต่เมื่อได้ติดตามอ่านนิตยสาร "สมาธิ" ดังกล่าวแล้ว มีความคิดเห็นใคร่ขอเสนอทางออกในเรื่องนี้บ้าง เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความใฝ่รู้และแสวงปัญญาอย่างแท้จริง ไม่เป็นบรรยากาศที่อึมครึม เหมือนกับมีการมัดมือชกกันข้างเดียว ไม่เปิดโอกาสแก่อีกฝ่ายหนึ่งได้แสดงออกถึงทรรศนะวิจารณ์บ้าง ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะว่า เท่าที่ติดตามเรื่องพระนิพพานนี้มาโดยตลอด ปรากฏว่าในช่วงระยะแรก ๆ มีทรรศนะวิจารณ์ของทั้ง ๒ กลุ่มดังกล่าวข้างต้นลงพิมพ์ให้ได้ศึกษากัน อันเป็นบรรยากาศแห่งความใฝ่รู้และแสวงปัญญาอย่างแท้จริง แต่เมื่อมาถึงทรรศนะวิจารณ์ของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ที่มีความคิดเห็นว่าพระนิพพานมิใช่เป็นอนัตตา แต่กลับเป็นอัตตา ซึ่งนับว่าเป็นการจุดประกายของการศึกษาและปฏิบัติพระสัทธรรม ต่อจากนั้นก็ได้มีบันทึกของพระเดชพระคุณอาจารย์พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ในสมัยดำรงสมณศักดิ์ที่พระเทพเวที แสดงทรรศนะเรื่องพระนิพพานในประเด็นว่าเป็นอนัตตา ต่อมาก็มีบัณฑิตอีกหลายท่านแสดงทรรศนะวิจารณ์

สนับสนุนท่านทั้ง ๒ จนมาถึงนิตยสาร "สมาธิ" ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๕ ได้นำจดหมายของพระเดชพระคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกที่แสดงทรรศนะเรื่องพระนิพพานนี้อีก แต่กลับไม่ปรากฏทรรศนะของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ลงพิมพ์ให้ได้ศึกษาเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความใฝ่รู้และแสวงปัญญาบ้าง

คุณวิทยาเองก็เคยแจ้งให้ท่านผู้อ่านนิตยสาร "สมาธิ" ได้ทราบแล้วว่า ท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ได้มีจดหมายแสดงทรรศนะวิจารณ์เรื่องพระนิพพานนี้เพิ่มเติมอีกเช่นกัน อาตมาและคณะจึงมีความเห็นว่า **สมควรที่นิตยสาร "สมาธิ" อันเป็นหนังสือของชาวพุทธผู้ต้องการบรรยากาศแห่งความใฝ่รู้และแสวงปัญญา นำทรรศนะวิจารณ์ของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล มาลงพิมพ์ไว้ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงทรรศนะวิจารณ์และเจตนาของท่านโดยตรง เพื่อความเจริญปัญญารู้แจ้งชัดเจนด้วยตนไม่ใช่ให้ผู้อื่นมาชี้แทน ซึ่งอาจจะคลาดเคลื่อนจากเจตนาที่แท้จริงของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** และเพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความใฝ่รู้และแสวงปัญญาอย่างแท้จริงที่สุด

ฉะนั้น อาตมาและคณะขอแสดงสิทธิของชาวพุทธผู้สนใจในการศึกษาและปฏิบัติพระสัทธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสแสดงไว้ดีแล้ว โปรดนำทรรศนะวิจารณ์ของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล มาลงพิมพ์ไว้ในนิตยสาร "สมาธิ" เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น เพราะนิตยสาร "สมาธิ" เป็นหนังสือที่กว้างขวางหาซื้อได้ง่ายกว่านิตยสาร "ธรรมกาย"

อนึ่ง อาตมาและคณะได้ศึกษาธรรมจากหนังสือที่พระเดชพระคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกเขียนไว้หลายเล่ม และมีความเคารพนับถือพระเดชพระคุณอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อได้อ่านจดหมายของพระเดชพระคุณอาจารย์ในนิตยสาร "สมาธิ" ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๕ แล้ว มีบางประเด็นที่ทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัย ซึ่งจะขออนุญาตยกประเด็นเหล่านั้นมาสักหนึ่งตัวอย่าง

ในอรรถกา มหานิทเทส หน้า ๒๑๙, อรรถกถา จูฬนิทเทส หน้า ๘ และอรรถกถา ปฏิสัมภิทามัคค์ ภาค ๑ หน้า ๖๘ ยกมาแสดงแห่งหนึ่งว่า

สพฺเพ ธมฺมาติ นิพฺพานมฺปิ อนฺโต กตฺวา วุตฺตา. อนตฺตาติ อวสวตฺตนฏฺเฐน.

แปลว่า ข้อความว่า ธรรมทั้งปวง ตรัสไว้โดยรวมแม้ทั้งพระนิพพานเข้าด้วย ชื่อว่าเป็นอนัตตา โดยความหมายว่า ไม่เป็นไปในอำนาจ

และ**จากคำเขียนบรรยายของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** ว่า "๑. ที่พระอรรถกถาจารย์สงเคราะห์แม้พระนิพพานเข้าด้วยศัพท์ "สพฺเพ ธมฺมา" แปลว่า "ธรรมทั้งปวง" เป็นอนัตตาด้วยนั้น โดยความหมายว่าไม่เป็นไปในอำนาจ กล่าวคือ ไม่อยู่ในบังคับบัญชาว่า ธรรมทั้งปวง จงอย่าแก่ จงอย่าเจ็บ อย่าตาย

"ธรรมทั้งปวงที่พระอรรถกถาจารย์หมายถึงนั้น ก็หมายเอาขันธ์ ๕ ของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ของพระพุทธเจ้า ของพระตถาคต ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว ในความหมายสูงสุด ก็คือ สอุปาทิเสสนิพพาน"

นี้ถ้าพิจารณาดูในคำเขียนบรรยายของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ตามที่พระเดชพระคุณอาจารย์อ้างถึงนั้น จะเห็นว่า คำเขียนบรรยายของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล มุ่งประเด็นเฉพาะ**ขันธ์ ๕ เท่านั้น** อันเป็นของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ของพระพุทธเจ้า ของพระตถาคต ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว โดยท่านได้ยกเอาพระอริยเจ้าฯ ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว ในความหมายสูงสุดก็คือสอุปาทิเสสนิพพาน หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือพระอริยเจ้าเหล่านั้นท่านยังครองเบญจขันธ์อยู่ **ซึ่งถ้ามุ่งประเด็นเฉพาะขันธ์ ๕ เท่านั้น อันเป็นของพระอริยเจ้าเหล่านั้นว่าเป็นอนัตตาก็ถูกต้อง ไม่ผิด** เพราะอนัตตานั้น มีลักษณะที่ว่างเปล่า ไม่มีเจ้าของ ได้แก่ไม่มีอิสระ เพราะอรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจ เพราะใคร ๆ ไม่อาจเป็นไปในอำนาจว่า จงอย่าแก่ จงอย่าตาย (นี้มีปรากฏอยู่ในอรรถกถาขุททกนิกาย คาถาธรรมบท) เมื่อพิจารณาลึกลงไปอีก ก็ไม่เห็นคำเขียนบรรยายตรงไหนของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโลว่านิพพานเป็นขันธ์ ๕ และก็ไม่เห็นมีประเด็นไหนที่ท่านจะโต้เถียงกับอรรถกถา

และเมื่อพิจารณาในธาตุสูตรว่าด้วยเรื่องนิพพานธาตุ ๒ ประการ ในอิติวุตตกะ ทุกนิบาต วรรคที่ ๒ ทรงแสดงไว้ว่า

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นิพพานธาตุ ๒ ประการนี้ ๒ ประการเป็นไฉน คือ สอุปาทิเลสนิพพานธาตุ ๑ อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ ๑

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็สอุปาทิเสสนิพพานธาตุเป็นไฉน ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นพระอรหันตขีณาสพ อยู่จบพรหมจรรย์ ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระลงได้แล้ว มีประโยชน์ของตนอันบรรลุแล้ว มีสังโยชน์ในภพสิ้นรอบแล้ว หลุดพ้นแล้วเพราะรู้โดยชอบ

เวทนาทั้งปวงในอัตภาพนี้แหละของภิกษุนั้น เป็นธรรมชาติอันกิเลสทั้งหลายมีตัณหาเป็นต้นให้เพลิดเพลินมิได้แล้ว จักเย็น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เราเรียกว่าอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ..."

ในอรรถกถาธาตุสูตรได้มีอรรถาธิบายไว้ว่า

"แม้ผิว่า นิพพานธาตุนั้นไม่ต่างกันโดยปรมัตถ์ แต่ปรากฏโดยปริยาย เพราะเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า **เทฺวมา ภิกฺขเว นิพฺพานธาตุโย** ดังนี้ ทรงหมายถึงความต่างกันโดยปริยายนั้น เพื่อทรงแสดงถึงประเภทตามพระประสงค์ จึงตรัสคำมีอาทิว่า **สอุปาทิเสสา** ดังนี้.

ในบทเหล่านั้นขันธบัญจกชื่อว่า อุปาทิ เพราะให้เกิดโดยความเป็นผลจากกิเลสทั้งหลายมีตัณหาเป็นต้น. อุปาทิที่เหลือชื่อว่า **อุปาทิเสสะ**, ชื่อว่า **อุปาทิเสสา** เพราะพร้อมกับอุปาทิเสสะ, เพราะความไม่มีสอุปาทิเสสะนั้น จึงชื่อว่า **อนุปาทิเสสา**..."

ถ้าพิจารณาประเด็นในพระไตรปิฎกและอรรถาธิบายของท่านพระอรรถกถา ประกอบกับคำเขียนบรรยายของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล โดยถ่องแท้แล้วก็**ถูกต้อง ไม่ผิด** เพราะท่านมุ่งตรงประเด็นเฉพาะ**ขันธ์ ๕ เท่านั้นที่เป็นอนัตตา** อันเป็นของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้าของพระพุทธเจ้า ของพระตถาคต ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว ในความหมายสูงสุดของท่านก็คือ**สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ** ยังไม่ถึง**อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ**แต่ประการใด **ไม่เห็นมีประเด็นไหนที่ท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล แสดงไว้ว่านิพพานเป็นขันธ์ ๕**

ที่อาตมาและคณะได้ยกตัวอย่างหนึ่งจากจดหมายของพระเดชพระคุณอาจารย์นี้ขึ้นมา เพราะเห็นว่า**ควรที่จะเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความใฝ่รู้และแสวงปัญญาอย่างแท้จริง และเป็นบรรยากาศแห่งพุทธธรรม มิใช่มีแต่บรรยากาศอึมครึม เพราะว่ามีแต่ทรรศนะของพระเดชพระคุณอาจารย์ผู้เป็นที่เคารพของคณะศิษย์ ไม่มีทรรศนะวิจารณ์ของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** และก็มีจุดมุ่งหมายที่อยากจะให้นิตยสาร "สมาธิ" นี้ เป็นแหล่งแสวงหาความรู้อันเป็นบ่อเกิดของปัญญาแก่ชาวพุทธจริง ๆ **ไม่มีอคติแต่ประการใด หรือไม่มีอำนาจอื่นใดจากบุคคลใดมาบังคับบัญชาให้เสียความบริสุทธิ์ยุติธรรมในการที่จะนำเสนอทรรศนะวิจารณ์**

อีกประการหนึ่ง อาตมาและคณะใคร่ขอแสดงผลการปฏิบัติของท่านพระอาจารย์สายพระป่า เช่น พระเดชพระคุณหลวงปู่เทสก์ และหลวงพ่ออาจารย์พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นต้น เพราะท่านพระอาจารย์ทั้ง ๒ ท่านนี้เป็นที่เคารพของผู้ปฏิบัติธรรม และเป็นที่ทราบกันดีว่า

ท่านทั้ง ๒ เป็นพระสุปฏิปันโนอย่างไร

๑. อาตมาและคณะได้รับหนังสือ **"นิพพาน ๓ นัย"** จากท่านผู้มีอุปการะคุณได้แนะนำให้อ่าน ซึ่งมีเรื่อง **"สู่ทางพระนิพพาน"** ของท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล แสดงเรื่องพระนิพพานไว้ถึง ๓ นัย อย่างน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และยังได้แนบจดหมายขอบใจของพระเดชพระคุณหลวงปู่เทสก์ ในการที่ รศ.ดร.พัฒนะ ภาวะนันท์ ได้ส่งเทปบันทึกเสียงการบรรยายธรรมของท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (ขอถือโอกาสนี้เอ่ยชื่อท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ว่าอาจารย์ตามที่พระเดชพระคุณหลวงปู่เทสก์เขียนไว้ในจดหมาย) เรื่อง **"สู่ทางพระนิพพาน"** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงท้ายของจดหมาย พระเดชพระคุณหลวงปู่เทสก์ท่านได้แสดงไว้ว่า **"แท้จริงเรื่องเหล่านี้ อาตมาก็สนใจมานานแล้ว ยิ่งได้รับเทปจากวิทยากรผู้บรรยายอ้างหลักฐานที่มาของข้อธรรมนั้น ๆ ยิ่งชัดขึ้นอีก"**

ในเรื่อง **"สู่ทางพระนิพพาน"** นั้น ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ได้ชูประเด็นว่า**พระนิพพานมิใช่เป็นอนัตตา**ไว้ด้วย

๒. ในหนังสือ **"ศาสนธรรมปลุกคนให้ตื่น เทศน์อบรมฆราวาส"** โดย หลวงพ่ออาจารย์พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ในเรื่อง **"จงดูใจด้วยธรรม"** ซึ่งหลวงพ่ออาจารย์พระมหาบัวท่านแสดงเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๓ หน้า ๑๙๒ - ๑๙๓ มีข้อความบางตอนว่า

"พุทธะของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์นั้นเป็นธรรมชาติคงเส้นคงวา ไม่มีอดีต อนาคต กาลสมัยเข้ามาเหยียบย่ำทำลายได้ ด้วยเหตุนี้เองท่านกล่าว **นิพฺพานํ ปรมํ สุญฺญํ** พระนิพพานเป็นสูญอย่างยิ่ง นั้นออกมาจากหลักธรรมชาติของท่านผู้รู้พระนิพพานจริง ๆ แต่ผู้ที่ไม่รู้พระนิพพานจึงต้องคาดต้องหมาย เอาความสูญอันนี้ไปบวกเข้ากับความสูญของโลก เลยยุ่งกันไปใหญ่ กลายเป็นนิพพานยุ่งไปกับลมปากคนจนไม่มีสิ้นสุดยุติ

ใครก็ไม่อยากไปนิพพาน เพราะไปสูญไปสิ้น ไปล่มจมฉิบหายป่นปี้ ไปกันทำไม แม้พระพุทธเจ้าก็จะไปทำไมพระนิพพาน ถ้านิพพานเป็นสิ่งที่ทำลายสัตวโลกให้ฉิบหายป่นปี้ ยิ่งผู้มีความบริสุทธิ์เท่าไรแล้วยิ่งกลัวมหันตทุกข์ จะต้องไปรับความสูญความสิ้น ใครจะอยากไปนิพพาน หากนิพพานเป็นสิ่งที่ทำลายผู้ที่บรรลุนั้นให้ถึงความล่มจมฉิบหายอย่างนั้น ไม่มีใครอยากไปพระ

นิพพานกัน ไม่ว่าพระพุทธเจ้าองค์ใดไม่สอนโลกให้ไปนิพพาน แม้พระพุทธเจ้าองค์นั้นก็ไม่ปรารถนาความเป็นพระพุทธเจ้า ถึงปรารถนาแล้วพอถึงขั้นแห่งความเป็นพระพุทธเจ้าจริง ๆ แล้วกลับกลายเป็นเรื่องสูญไปเสียหมดฉิบหายป่นปี้ไปเสียสิ้น จะต้องประกาศให้ประชาชนทราบ ใครอย่ามาเป็นพระพุทธเจ้า ใครอย่ามาเป็นสาวกพุทธบริษัทของพระพุทธเจ้านะ จะฉิบหายป่นปี้เหมือนเราซึ่งกำลังเป็นพระพุทธเจ้าอยู่เวลานี้และกำลังสูญสิ้นไม่มีชิ้นดีอยู่เวลานี้ พระพุทธเจ้าจะต้องประกาศอย่างนี้

แต่นี้ทำไมจึงตรงกัน **นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ** พระนิพพานเป็นสุขอย่างยอดเยี่ยม หาสิ่งใดเสมอเหมือนไม่ได้ในโลกสมมุตินี้ นั่นฟังซิ หากนิพพานสูญไปจริง ๆ ทำไมจะมา **ปรมํ สุขํ** ได้ล่ะ อันนี้เป็นเครื่องรับรองคุณภาพของพระนิพพานโดยชัดเจนอยู่แล้วว่านิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง หากสูญสิ้นไปโดยประการทั้งปวงไม่มีเหลือแล้ว คำว่าสุขอย่างยิ่งก็ไม่มีความหมาย เพราะไม่มีตัวยืนยัน แต่นี้มีวิสุทธิธรรม วิสุทธิจิต เป็นเครื่องยืนยันอย่างสมบูรณ์อยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหาใด ๆ มาขัดแย้ง

แต่การคาดหมายธรรมดา การจดการจำด้วยการศึกษาเล่าเรียนที่จะให้หายข้อข้องใจสงสัยในเรื่องบาปเรื่องบุญ คุณ โทษ นรก สวรรค์ นิพพาน แต่ทรงสอนให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมที่ทรงสั่งสอนไว้แล้วเท่านั้น จะเป็นผู้ทราบสิ่งเหล่านี้โดยไม่ต้องสงสัย ดังพระพุทธเจ้าซึ่งทรงบำเพ็ญด้วยการปฏิบัติมาก่อนแล้ว การรู้ธรรมเห็นธรรมทั้งหลายที่นำมาสั่งสอนโลก พระองค์ทรงรู้ทรงเห็นขึ้นจากภาคปฏิบัติโดยถ่ายเดียว ไม่ได้ทรงรู้เห็นขึ้นมาจากภาคแห่งความจำคือการเรียนโดยถ่ายเดียว นั่นเพียงเป็นปากเป็นทางเป็นเข็มทิศทางดำเนินเท่านั้น ถ้าไม่ปฏิบัติเท่าที่ควรจะรู้จะเห็นก็ไม่พ้นการนอนกอดความสงสัยอยู่นั่นแล..."

และในเทศน์เรื่อง **"การเสกสรรปั้นยอของกิเลส"** ซึ่งหลวงพ่ออาจารย์พระมหาบัวท่านได้เทศน์อบรมพระและฆราวาส ณ วัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๔ หน้า ๓๐๓ มีข้อความบางตอนว่า

"คำว่านิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งนั้น หมายถึงสุขในหลักธรรมชาติของความบริสุทธิ์แห่งใจนั้นแล ไม่ได้เป็นความสุขแบบสมมุติทั้งหลาย ดังสุขเวทนาที่มีอยู่ภายในกายภายในจิตของสามัญชนทั่วไป นี่เรียกว่าสุขในขั้นสมมุติ มีอยู่ทั้งทางกายและจิตใจ พระอรหันต์ท่านผู้สิ้นกิเลส

แล้วนั้น ท่านมีเพียงทุกข์ทางกายเท่านั้น ในจิตของท่านไม่มีทั้งทุกขเวนาและสุขเวทนา อุเปกขาเวทนาเหลืออยู่ในนั้นเลย เพราะฉะนั้น คำว่า **ปรมํ สุขํ** จึงไม่ใช่สุขเวทนาที่โลกทั้งหลายอาจเอื้อมถึงอยู่ นั่นไม่ใช่โลกที่กิเลสอาจเอื้อมถึงได้ เป็นธรรมชาติแห่งความสุขของจิตบริสุทธิ์ล้วน ๆ ต่างหาก นั่นแลท่านว่า **นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ** เป็นสุขในหลักธรรมชาติที่มีอยู่กับความบริสุทธิ์นั้น สุขนี้จึงไม่มีคำว่า **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** เข้าไปแทรกได้เลย เพราะ**อนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา** เป็นสมมุติต้องอยู่ในวงสมมุติ นอกไปจากสมมุติไม่ได้ ส่วน **ปรมํ สุขํ** นั้นนอกวงสมมุติไปแล้ว ท่านให้ชื่อว่าวิมุตติ เป็นชื่อเรียกขึ้นมาประเภทหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ยึดถือในสิ่งนั้น..."

จากผลการปฏิบัติของพระอาจารย์สายพระป่าทั้ง ๒ ท่านนี้ ซึ่งอาตมาและคณะได้นำมาแสดงไว้ในที่นี้ จะพิจารณาเห็นได้ว่าท่านทั้ง ๒ นี้ มีทรรศนะเหมือนกับท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ที่ได้แสดงไว้ในเรื่อง **"สู่ทางพระนิพพาน"** ว่า**พระนิพพานเที่ยง เป็นบรมสุขยั่งยืน และเป็นอมตธรรม** ซึ่งตรงกันข้ามกับอนัตตา เพราะอนัตตานั้น เป็นสภาพว่างเปล่า ไม่มีเจ้าของได้แก่ไม่มีอิสระ เพราะอรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจ เพราะใคร ๆ ไม่อาจให้เป็นไปในอำนาจว่า จงอย่าแก่ จงอย่าตาย

ทีนี้มาพิจารณาดูถึงผลการปฏิบัติของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) กันบ้าง พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำท่านได้แสดงพระธรรมเทศนาไว้ใน เรื่อง **"ติลักขณาทิคาถา"** เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๙๗ ว่า**พระอรหัตเป็นนิจฺจํ สุขํ อตฺตา** ดังนี้

"**ส่วนตนและธรรมที่เป็นธรรมกาย** โสดาทั้งหยาบทั้งละเอียด สกทาคาทั้งหยาบทั้งละเอียด อนาคาทั้งหยาบทั้งละเอียด **นี่แหละเป็นพวกวิมุตติทั้งนั้น แต่ไม่ใช่วิมุตติขาดเด็ดลงไป วิมุตติขาดเด็ดลงไปก็ได้แก่พระอรหัต** ตนก็เป็นวิมุตติขาดเด็ดทีเดียว หมดจากสังโยชน์เบื้องต่ำเบื้องสูงหมด หลุดไปหมดทีเดียว นี่ได้ชื่อว่าเป็นตน เป็น**นิจฺจํ สุขํ อตฺตา** เข้าถึงพระอรหัตทีเดียวนี่แหละ แน่แท้ไม่ต้องสังสัย..."

ในสุดท้ายก่อนจบจดหมายฉบับนี้ อาตมาและคณะขอถือโอกาสนี้เสนอแนะทางออกในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่งว่า ขอให้ช่วยประกาศชักชวนให้องค์กรหรือสถาบันใด จัดการอภิปรายประเด็นนี้ ระหว่างปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาทั้ง ๒ ท่านนี้ โดยมีพระมหาเถระผู้ใหญ่รูปใดรูปหนึ่ง เช่น

พระเดชพระคุณเจ้าประคุณหลวงพ่อสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง รับทราบและอนุญาตให้มีการจัดอภิปรายนี้ อันมิใช่เป็นการทะเลาะกันแต่ประการใด แต่เพื่อให้เป็นที่กระจ่างชัดแก่ผู้สนใจในธรรมที่สุขุมลุ่มลึกคือพระนิพพาน จากปราชญ์ทั้ง ๒ ท่านนี้โดยตรงด้วยตนเอง ทั้งเพื่อความเจริญมั่นคงและจรรโลงไว้ซึ่งบวรพระพุทธศาสนา

เจริญพร

พ.มหาศักดา

(พระมหาศักดา สุมโน)
พระนิสิตมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยและคณะฯ
ผู้สนใจในธรรมปฏิบัติ

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๗

เรื่อง ขอให้พิจารณากระทำการให้เกิดความเป็นธรรมแก่อาจารย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ผู้ถูกประณามว่าเป็นผู้ทำลายถึงรากเหง้าของพระพุทธศาสนา ในทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก

เรียน กอง บก. นิตยสารสมาธิ

ผมเป็นบรรณาธิการนิตยสารธรรมกาย แต่ก็ได้ติดตามชื่นชมในผลงานของนิตยสารสมาธิ ว่าต่างก็มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยกันรักษาพระพุทธศาสนา ให้บริสุทธิ์สมบูรณ์ เต็มกำลังความสามารถ

แต่เป็นที่น่าเสียใจว่า ทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก ในนิตยสารสมาธิ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๕ ได้กล่าวพาดพิงว่าท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล และนิตยสารธรรมกาย มีส่วนทำให้หลักธรรมสำคัญผิดเพี้ยน เป็นการทำลายรากเหง้าของพระพุทธศาสนา ฯลฯ นี้เป็นการประณามกันอย่างรุนแรง จึงต้องขอความเป็นธรรมจากท่าน

ก่อนอื่นต้องขอย้อนความเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อเนื่องว่า

หลังจากที่ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยได้รับนิมนต์จากเปรียญธรรมสมาคม วัดสามพระยา ให้ไปอภิปรายเรื่องพระนิพพาน จากหลักฐานในพระไตรปิฎกและอรรถกถา และจากคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยสรุปออกมาได้ว่า พระนิพพานไม่เป็นอนัตตา หลังจากนิตยสารสมาธิได้ลงเนื้อหาของการอภิปราย ก็มีผู้แสดงความเห็นจำนวนมากรวมทั้งตัวผมเองด้วย มีทั้งสนับสนุนว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา และค้านว่านิพพานเป็นอนัตตา

ในกลุ่มผู้ที่มีความเห็นว่านิพพานเป็นอนัตตานั้น มีท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (สมัยที่เป็นพระเทพเวที) อยู่ด้วย ท่านได้ยกหลักฐานในพระไตรปิฎกและอรรถกถา มาสนับสนุนว่านิพพานเป็นอนัตตา ลงในนิตยสารสมาธิ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๖๗

ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยเห็นข้อสรุปที่คลาดเคลื่อนของท่านเจ้าคุณ จึงได้เขียนบทวิจารณ์ชี้แจงข้อผิดพลาดหลายจุดที่ทำให้ท่านเจ้าคุณสรุปผิดว่านิพพานเป็นอนัตตา ส่งให้บก. นำลงในนิตยสารสมาธิ

ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยสงสัยตั้งแต่ต้นแล้วว่าบทวิจารณ์ของท่านจะไม่ได้รับการลงในนิตยสารสมาธิ จึงให้นำลงในนิตยสารธรรมกาย เป็นเอกสารหลักฐานไว้ให้ศิษยานุศิษย์ทราบเหตุการณ์เป็นจริงตามที่ท่านสงสัย คือนิตยสารสมาธิมิได้นำบทวิจารณ์ของท่านลง โดยอ้างว่ามีผู้สนใจขอให้ลงจำนวนน้อย

แต่เมื่อเวลาผ่านไป นิตยสารสมาธิกลับนำทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณ (ซึ่งไม่มีใครขอให้ลง) ที่โจมตีบทวิจารณ์ของท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยอย่างผิด ๆ เพราะความที่ท่านเจ้าคุณไม่เข้าใจนิพพานอย่างถ่องแท้ ลงในนิตยสารสมาธิ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๕

ในทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณนี้ได้กล่าวประณามอย่างรุนแรงถึงบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัย และนิตยสารธรรมกายที่ลงบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัย ว่าเป็นผู้ที่แสดงหลักธรรมสำคัญให้ผิดเพี้ยนไป ด้วยวิธีบิดเบือนอำพรางหลักฐาน เป็นการทำลายพระพุทธศาสนาอย่างร้ายแรง เป็นการทำลายถึงรากเหง้าของพระพุทธศาสนา เป็นการลบล้างพระพุทธศาสนา ฯลฯ

ผมในฐานะที่เป็นบรรณาธิการนิตยสารธรรมกาย เป็นผู้เสียหายจากการวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณโดยตรงอีกผู้หนึ่งนับจากอาจารย์พระมหาเสริมชัยมีความจำเป็นต้องชี้แจงเรื่องนี้ให้กระจ่างชัดเจน ว่าใครกันแน่ที่เป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนา

ผมได้อ่านบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยแล้วไม่เห็นว่าจะทำให้พระพุทธศาสนาเสียหายแต่ประการใด จึงได้นำลงในนิตยสารธรรมกาย แต่เพราะท่านเจ้าคุณไม่เข้าใจนิพพานครบทั้ง ๓ นัย กล่าวคือ**ท่านเข้าใจแต่สภาวะนิพพาน แต่หาได้เข้าใจผู้ทรงสภาวะนิพพาน และอายตนนิพพานว่ามีอยู่แท้จริงอย่างไรไม่** จึงทำให้ท่านเจ้าคุณเข้าใจบทวิจารณ์และเจตนาของอาจารย์พระมหาเสริมชัยผิดหมด การสรุปที่ผิดพลาดของท่านเจ้าคุณทำให้ดูเหมือนว่าพระพุทธพจน์ไม่ลงรอยกันขัดกันอย่างรุนแรง นี้แหละที่เป็นการทำลายถึงรากเหง้าของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ผมจะขอชี้แจงให้เห็นความผิดพลาดของท่านเจ้าคุณเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. เริ่มต้นตั้งแต่เจตนาของนิตยสารสมาธิและท่านเจ้าคุณท่านเจ้าคุณได้วิจารณ์เนื้อหา

ที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยอภิปรายที่วัดสามพระยา และบทวิจารณ์ของผู้ที่สนใจรวมทั้งของผมด้วยแล้วลงในนิตยสารสมาธิ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๖๗ เมื่ออาจารย์พระมหาเสริมชัยได้อ่านทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณแล้ว ก็ได้เขียนบทวิจารณ์ ชี้แจงข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนของทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณทันที แล้วส่งบก.นิตยสารสมาธิ

แทนที่นิตยสารสมาธิจะนำบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยลงทันทีกลับดึงเรื่องไว้ไม่นำลง แก้ตัวว่ามีผู้สนใจขอให้ลงจำนวนน้อย แล้วทิ้งเรื่องไว้นาน แต่กลับนำทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณลงในนิตยสารสมาธิ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๗๕ ที่วิจารณ์อย่างผิด ๆ บทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยที่จนกระทั่งบัดนี้ (๑๘ พค. ๒๕๓๗) ก็ยังมิได้นำลง นี้เป็นไปได้ว่า

(๑) เนื่องจากท่านเจ้าคุณเป็นที่ปรึกษาของนิตยสารสมาธิ เป็นพวกเดียวกัน เมื่อบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดของท่านเจ้าคุณ โดยที่หาข้อแก้ตัวไม่ได้ จึงไม่กล้านำลงจนกระทั่งบัดนี้

(๒) การที่นิตยสารสมาธิลงแต่เพียงทัศนะวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณ ที่วิจารณ์ข้อชี้แจงของอาจารย์พระมหาเสริมชัยที่ได้ส่งให้แก่คุณวิทยานานแล้ว แต่ยังมิกล้านำลงในนิตยสารสมาธิให้ผู้อ่านได้ทราบความจริง และได้ใช้วิจารณญาณของตนอย่างบริสุทธิ์ โดยไม่มีใครมาชักนำ **เป็นการปิดบังอำพรางข้อมูลที่แท้จริงของฝ่ายอาจารย์พระมหาเสริมชัยให้ผู้อ่านได้อ่านแต่เพียงทัศนวิจารณ์ของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก แต่ข้างเดียว ท่านเจ้าคุณจะวิจารณ์ผิดอย่างไรก็ไม่มีใครรู้** มีแต่ได้ลูกเดียว ผู้อ่านนิตยสารสมาธิย่อมคล้อยตาม เพราะท่านเจ้าคุณเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีลูกศิษย์ลูกหามาก จะแก้ตัวว่าให้ไปอ่านนิตยสารธรรมกายเอง ก็ยังถือว่ามีเจตนาอำพรางอยู่ดี เพราะจะมีผู้อ่านนิตยสารสมาธิสักกี่ท่าน ที่จะติดตามไปอ่านบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยในนิตยสารธรรมกาย เพราะผู้อ่านส่วนใหญ่ก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อท่านเจ้าคุณมากกว่าอยู่แล้ว อีกประการหนึ่งนิตยสารธรรมกายไม่แพร่หลายเหมือนนิตยสารสมาธิ เพราะนิตยสารธรรมกายเจาะลึกลงไปในเนื้อหาธรรมเป็นส่วนใหญ่ อ่านไม่สนุก ต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจจริง ๆ จึงจะอ่านและไม่มีการวางแผงทั่วไป

การที่ท่านเจ้าคุณกล่าวว่า มีการแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่ไม่เสริมสร้างบรรยากาศของความใฝ่รู้ และแสวงปัญญา มีการประณามกัน นี้เป็นความจริงครึ่งเดียว ขอให้ท่านผู้อ่านย้อน

ไปดูบทวิจารณ์เหล่านั้น จะเห็นว่าคำอภิปรายของอาจารย์พระมหาเสริมชัยก็ดี หรือบทวิจารณ์ของผมก็ดี ที่ชี้ว่านิพพานไม่เป็นอนัตตานั้น กล่าวแต่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธรรมเท่านั้น **ไม่มีการประณามผู้ใด แต่ผู้ที่ว่านิพพานเป็นอนัตตาหลายท่านเสียอีก ที่ใช้ถ้อยคำรุนแรง หยาบคาย ไม่เกี่ยวกับการอธิบายธรรม** ชี้ให้เห็นภูมิธรรมของผู้วิจารณ์นั้น ๆ ว่า แม้แต่ศีลห้าก็ไม่มีสติสัมปชัญญะในการรักษา มีแต่โทสะ โมหะจริต ผิดศีล แล้วยังกล้ามาแสดงความคิดเห็นเรื่องนิพพาน ถ้อยคำหยาบคายเหล่านี้ ที่ไม่เกี่ยวกับการอธิบายธรรมบก.นิตยสารสมาธิปล่อยให้นำลงได้อย่างไร

ดังนั้นที่ว่านิตยสารสมาธิเปิดกว้าง รับทัศนะต่าง ๆ มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม จึงไม่เป็นความจริงจนกว่าจะนำลงบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยและของท่านเจ้าคุณเทียบกัน ให้ผู้อ่านตัดสินด้วยดุลยพินิจของตนเองว่าใครผิดใครถูก ใครแน่ที่เป็นคนตู่พระสัทธรรมคัมภีร์อรรถกถา

๒. ท่านเจ้าคุณได้กล่าวว่าข้อเขียนต่าง ๆ ของอาจารย์พระมหาเสริมชัย ซึ่งแสดงตัวเป็นเจ้าของความเห็นว่านิพพานเป็นอัตตา ได้อ้างหลักฐานจากคัมภีร์อรรถกถา ในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจไขว้เขว บิดเบือนอำพรางความออกไป ให้คลาดเคลื่อนจากหลักฐาน ไม่ตรงตามเนื้อความที่อรรถกถากล่าวไว้

นี่เป็นข้อกล่าวหาที่รุนแรง ด้วยความเข้าใจผิดของท่านเจ้าคุณเอง

ท่านเจ้าคุณกล่าวว่ามติของอรรถกถาทั้งหลาย แสดงชัดเจนแน่นอนว่า นิพพานไม่เป็นอัตตา (เป็นอนัตตา)

ตามความเป็นจริงแล้วนี้เป็นข้อสรุปจากการตีความของท่านเอง ไม่ได้เป็นมติอรรถกถาแต่ประการใด ผู้รู้หลายท่านได้กล่าวว่าไม่มีมติของอรรถกถาอย่างนี้ ซึ่งตามเหตุผลและโดยธรรมชาติที่แท้จริงแล้วไม่ควรมีมติเช่นนี้ เพราะจะทำให้ดูเหมือนว่าพระพุทธพจน์ไม่ลงรอยกัน เกิดการขัดกันอย่างรุนแรง

จะชี้ให้เห็น**สภาวะของสังขาร**ซึ่งเป็น**สังขตธรรม** มีสามัญลักษณะเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ซึ่งจะต้องเป็นไปตามอนัตตลักษณะ และ**สภาวะของวิสังขาร**คือ**นิพพานซึ่งเป็นอสังขตธรรม ว่าแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ไม่มีลักษณะใดของนิพพานที่เข้าข่ายอนัตตลักษณะเลย แล้วนิพพานจะเป็นอนัตตาได้อย่างไร ?**

ต้นเหตุมาจากการตีความพระพุทธพจน์ที่ว่า

"สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา"

ท่านเจ้าคุณ**ตีความผิด**ว่า **สพฺเพ ธมฺมา รวมถึงสังขตธรรม และอสังขตธรรมด้วย** จึงสรุปว่า **นิพพานเป็นอนัตตา**

แต่มีมติอรรถกถาแสดงความหมายเฉพาะในกรณีนี้ จากอรรถกถาธรรมบท ภาค ๗ หน้า ๖๒ ว่า

"ธรรมทั้งปวงในพระคาถานั้น พระผู้มีพระภาคทรงประสงค์เอาขันธ์ ๕ เท่านั้น" และจาก อรรถกถาเถรคาถาปรมัตถทีปนี ภาค ๒ หน้า ๒๘๒ ว่า

"**ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา** มีความหมายว่า **ธรรมทั้งหลายที่เป็นไปในภูมิ ๔ แม้ทั้งหมดเป็นอนัตตา แต่ในที่นี้พึงถือเอาเฉพาะธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ เท่านั้น**"

จะตัดสินว่าพระอรรถกถาที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยอ้างมานั้นถูก หรือท่านเจ้าคุณถูก ใครถูกกันแน่ ก็ต้องดูว่าธรรมที่รวมถึงสังขตธรรม และอสังขตธรรม มีลักษณะอย่างไร

จาก องฺ. ติก. ๒๐/๔๘๖/๑๙๒ พ.ศ. ๒๕๒๕ ว่า

สังขตลักษณะของสังขตธรรม ๓ ประการคือ

ความเกิดขึ้นปรากฏ ๑

ความเสื่อมปรากฏ ๑

เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนปรากฏ ๑

และจาก องฺ. ติก. ๒๐/๔๘๗/๑๙๒ พ.ศ. ๒๕๒๕ ว่า

อสังขตลักษณะของอสังขตธรรม ๓ ประการคือ

ไม่ปรากฏความเกิด ๑

ไม่ปรากฏความเสื่อม ๑

เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน ๑

จะพิจารณาว่าธรรมทั้งสองคือ สังขตธรรม และ อสังขตธรรม เป็นอนัตตาหรือไม่ ก็ต้องดูว่าเป็นไปตามลักษณะของอนัตตา หรือ อนัตตลักษณะ หรือไม่ จากพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ หน้า ๓๖๖ ว่า

อนัตตลักษณะหรือลักษณะที่เป็นอนัตตาได้แก่

(๑) เป็นของสูญ ฯ

(๒) เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ ฯ

(๓) ไม่อยู่ในอำนาจ ฯ

(๔) เป็นสภาวธรรมอันเป็นไปตามเหตุปัจจัย ขึ้นต่อเหตุปัจจัย ฯ

(๕) โดยสภาวะของมันเองก็แย้งหรือค้านต่อความเป็นอัตตา ฯ

และจากพจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ หน้า ๓๙๐ ว่า

อสังขตะ ธรรมที่ปัจจัยมิได้ปรุงแต่ง, ธรรมที่ไม่เกิดจากเหตุปัจจัย ได้แก่ พระนิพพาน

อสังขตธรรม ธรรมอันมิได้ถูกปรุงแต่ง ได้แก่ พระนิพพาน

เป็นการยืนยันว่านิพพานเป็นอสังขตะ จึงปรากฏพระพุทธพจน์และอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ในที่ต่าง ๆ ว่า นิพพานเป็นธรรมที่ไม่ตาย (อมตํ) เป็นธรรมชาติที่เที่ยง (นิจฺจํ/สสฺสตํ) เป็นบรมสุข (ปรมํ สุขํ) และเป็นธรรมที่ยั่งยืน (ธุวํ) เพราะไม่เคลื่อน (อจฺจุตํ) เป็นต้น

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า **สังขตธรรมที่มีสังขตลักษณะเท่านั้นมีลักษณะของอนัตตา จึงเป็นอนัตตาส่วนพระนิพพานซึ่งเป็นอสังขตธรรมที่มีอสังขตลักษณะนั้นไม่มีลักษณะของอนัตตาแต่อย่างใด นิพพานธาตุเป็นวิสังขาร เป็นอสังขตธรรม ที่ไม่มีอนัตตลักษณะเลย แล้วนิพพานจะเป็นอนัตตาได้อย่างไร ?** การอ้างมติอรรถกถาจารย์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยที่ว่า **"สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** นั้น **พระผู้มีพระภาคทรงหมายเอาแต่เฉพาะสังขารธรรมเท่านั้นที่เป็นอนัตตา วิสังขาร คือพระนิพพานหาได้เป็นอนัตตาไม่"** นั้นจึงถูกต้อง

ส่วนในอรรถกถาขุททกนิกาย จูฬนิทเทส หน้า ๘, อรรถกถาขุททกนิกาย มหานิทเทส หน้า ๒๑๙ และ อรรถกถา ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ภาค ๑ หน้า ๖๘ กล่าวคล้าย ๆ กันว่า

"ธรรมทั้งปวง ตรัสไว้โดยรวม แม้พระนิพพานเข้าด้วย ชื่อว่า เป็นอนัตตา โดยความหมายว่าไม่เป็นไปในอำนาจ"

หมายความว่า**พระนิพพานส่วนที่ไม่เป็นไปในอำนาจเป็นอนัตตา** ชี้ให้เห็นว่าผู้บรรลุพระนิพพานนั้นยังมีอีกส่วนหนึ่ง ที่ไม่เป็นไปในอำนาจ และมีสภาวะแตกต่างจากพระนิพพานธาตุที่มีอสังขตลักษณะ ที่ท่านได้บรรลุแล้ว คือ**ไม่ปรากฏความเกิด ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย**

คือไม่ตาย และเมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน คือ ไม่แก่ และไม่เจ็บ จึงเป็นไปในอำนาจได้เพราะไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย **นิพพานธาตุจึงไม่เป็นอนัตตา**

เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องย้อนมาดูนิพพานว่ามีอยู่อย่างไร ?

นิพพานธาตุมีอยู่ ๒ คือ สอุปาทิเสสนิพพาน ดับกิเลสมีเบญจขันธ์เหลือ ๑ อนุปาทิเสสนิพพาน ดับกิเลสไม่มีเบญจขันธ์เหลือ ๑ นั้นคือ พระอรหันต์ผู้บรรลุสอุปาทิเสสนิพพานนั้นมีนิพพานธาตุ และยังมีชีวิตอยู่ กล่าวคือ ยังครองเบญจขันธ์อยู่ ส่วนพระอรหันต์ผู้บรรลุอนุปาทิเสสนิพพานนั้น เบญจขันธ์ของท่านแตกทำลาย (ตาย) แล้ว ยังคงอยู่แต่นิพพานธาตุ ซึ่งเป็นอมตธรรมที่ไม่ตายอย่างเดียว จึงไม่มีความเกิดปรากฏอีก จึงไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย คือไม่ตาย และเมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน คือ ไม่แก่ ไม่เจ็บ จึงเห็นได้ว่า พระนิพพานส่วนที่ไม่เป็นไปในอำนาจได้แก่ เบญจขันธ์ของผู้บรรลุสอุปาทิเสสนิพพาน ซึ่งมีอนัตตลักษณะจึงเป็นอนัตตา ส่วนพระนิพพานที่เป็นไปในอำนาจ คือ ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ได้แก่นิพพานธาตุซึ่งเป็นอสังขตะ อันไม่มีอนัตตลักษณะ จึงไม่เป็นอนัตตา

ดังนั้นการที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยกล่าวว่า **ธรรมทั้งปวงที่พระอรรถกถาจารย์หมายความถึง (ว่าเป็นอนัตตา) นั้น ก็หมายเอาขันธ์ ๕ ของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า พระพุทธเจ้า ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว ในความหมายสูงสุดก็คือ สอุปาทิเสสนิพพาน เป็นการถูกต้องแน่แท้ไม่ต้องสงสัย** มิได้หมายความว่าพระนิพพานเป็นขันธ์ ๕ แต่ประการใด

ในอรรถกถาปฏิสัมภิทามรรค เล่ม ๑ หน้า ๓๓๘-๓๓๙ ว่า

"..... เมื่อพิจารณาเห็นรูปโดยความไม่เที่ยงเป็นต้น ย่อมละกิเลสที่ควรละได้ เมื่อพิจารณาเห็นเวทนา... สัญญา... สังขาร... วิญญาณ... จักษุ... ชราและมรณะ โดยความเป็นของไม่เที่ยงเป็นต้น ย่อมละกิเลสที่ควรละได้ เมื่อพิจารณาเห็นนิพพานอันหยั่งลงสู่อมตะ ด้วยความเป็นอนัตตา ด้วยความเป็นที่สุด ย่อมละกิเลสที่ควรละได"

ท่านกล่าวไว้ชัดเจนว่าเห็น นิพพานอันหยั่งลงสู่อมตะ นั้นคือนิพพานธาตุเป็นอมตะ คำว่าด้วยความเป็นอนัตตานั้นจึงย่อมหมายถึง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จักษุ ชราและมรณะ เป็นอนัตตา คำว่าด้วยความเป็นที่สุดนั้น ย่อมหมายถึง นิพพานเป็นที่สุดของอนัตตา คือไม่มีการแปรอีกต่อไป หรือที่สุดของสังขาร หรือหมดสังขาร เหลือแต่วิสังขารคือนิพพานธาตุ

นั่นเอง ดังนั้นเมื่อนิพพานธาตุเป็นอมตะ จึงไม่เป็นอนัตตา

แต่ในจดหมายของท่านเจ้าคุณกลับกล่าวว่านิพพานเป็นอนัตตาเท่านั้น **ถ้านิพพานเป็นอนัตตาหรือสูญแล้ว นิพพานจะเป็นธรรมที่ไม่ตาย (อมตํ) เที่ยง (นิจฺจํ/สสฺสตํ) บรมสุข (ปรมํ สุขํ) และยั่งยืน (ธุวํ) ได้อย่างไร** นี้แหละที่เป็นไปไม่ได้ เป็นการตีความพระพุทธพจน์ผิด ทำให้เห็นไปว่า พระพุทธพจน์ขัดกัน ไม่ลงรอยกัน การที่พระพุทธพจน์ขัดกัน ไม่ลงรอยกัน ย่อมไม่ถูกต้อง และเป็นไปไม่ได้ พระพุทธพจน์จะต้องเป็นหนึ่ง ดังนั้นที่ท่านเจ้าคุณสรุปว่า **นิพพานแม้อนุปาทิเสสนิพพานเป็นอนัตตา จึงผิดอย่างแน่นอน**

การกล่าวว่านิพพาน (เว้นส่วนเบญจขันธ์ของพระอริยเจ้าผู้บรรลุสอุปาทิเสสนิพพาน) **ไม่เป็นอนัตตานั้นถูกต้อง และเป็นการชี้ชัดว่าพระพุทธพจน์นั้น ลงรอยกัน ไม่ขัดกันตรงไหน ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมบูรณ์** จะกล่าวว่าอาจารย์พระมหาเสริมชัยอ้างหลักฐานจากคัมภีร์อรรถกถาในลักษณะที่ทำให้เกิดความเข้าใจไขว้เขว เบนความออกไปให้คลาดเคลื่อนจากหลักฐาน ไม่ตรงตามเนื้อความที่อรรถกถากล่าวไว้ ได้อย่างไร

แล้วท่านเจ้าคุณได้กล่าวหาด้วยความเข้าใจผิดของตัวท่านเองอีกว่า อาจารย์พระมหาเสริมชัยแสดงหลักธรรมสำคัญให้ผิดเพี้ยนไป ด้วยวิธีบิดเบือน อำพรางหลักฐาน เป็นการทำลายพระพุทธศาสนาอย่างร้ายแรง เป็นการทำลายถึงรากเหง้าของพระพุทธศาสนา เป็นการลบล้างพระพุทธศาสนา ฯลฯ

การชี้แจงอธิบายความหมายแห่งพระพุทธพจน์และอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ที่ถูกต้องตามที่เป็นจริง ที่ลงรอยรับกันได้ทั้งหลักปริยัติและผลจากการปฏิบัติ ที่ได้แสดงให้เห็นชัดเจนแล้วว่าพระพุทธพจน์ไม่ขัดกัน นี้จะเป็นการทำลายรากเหง้าของพระพุทธศาสนาได้อย่างไร จะเป็นการลบล้างพระพุทธศาสนาได้อย่างไร กลับจะเป็นการส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องตามธรรมที่แท้จริง ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง ไม่มีใครลบล้างได้

แต่คำอธิบายของท่านเจ้าคุณ ที่ไม่ถูกต้องตามธรรมที่แท้จริง ที่ขัดกันเองจนทำให้ดูเหมือนว่าพระพุทธพจน์ขัดกันอย่างรุนแรงจนลงกันไม่ได้ ด้วยความสำคัญผิดในความหมายของพระพุทธพจน์และอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ของท่านเจ้าคุณเองนั้นแหละ จะทำให้ผู้ศึกษาปฏิบัติธรรมที่ยังเข้าไม่ถึงมรรคผลนิพพาน เข้าใจไขว้เขวยุ่งเหยิง จนอาจถึงมีผู้หลงเข้าใจผิด

กล่าวหาได้ว่าพระพุทธองค์ไม่รู้จริง การตีความและกล่าวขัดกันเองนี้แหละ คือการทำลายพระพุทธศาสนาจนถึงรากเหง้าแท้ ๆ

ที่มีปัญหาสับสนวุ่นวายเรื่องอนัตตาหรืออัตตาทุกวันนี้ ก็เพราะเข้าใจความหมายของอนัตตาที่ว่าสูญนั้นผิด **สูญของอนัตตานั้นเป็นการสูญสังขารตามธรรมดาตามเหตุตามปัจจัย** คือสูญแล้วกลับเป็นขึ้นอีก สังขารเมื่อแตกดับคือสูญแล้ว อวิชชากิเลสตัณหาอุปาทานก็นำให้เป็นขึ้นอีก จึงชื่อว่าสูญธรรมดา ท่านจึงกล่าวว่าขันธ์ ๕ นั้นสูญ

ส่วนนิพพานที่ว่า ปรมัง สุญญัง นั้น เพราะเมื่อเข้านิพพานแล้ว เมื่อขันธ์ ๕ แตกดับแล้วไม่เกิดขึ้นอีก เพราะไม่มีเหตุปัจจัยให้เกิดอีก อวิชชา กิเลสตัณหาอุปาทาน เมื่อถูกตัดสิ้นแล้วด้วยอรหัตตมรรค ก็ไม่กลับกำเริบขึ้นอีก จึงเป็น **ปรมัง สุญญัง** คือ **สูญอย่างยิ่ง** คงแต่พระนิพพานธาตุ ซึ่งเป็นวิสังขารธรรม เป็นอมตธรรมที่ไม่ตาย สถิตยั่งยืนอยู่ในอายตนนิพพาน

ขันธ์ ๕ เป็นอนัตตา เพราะแปรไปไม่มีหยุด อนัตตาเป็นอาการ เป็นสภาพของสังขารที่ไม่คงที่ ส่วนสังขารที่คงที่นั้นไม่มี จึงไม่มีอัตตาที่หมายถึงตนในความหมายตรงข้ามกับอนัตตา ส่วนนิพพานนั้นไม่มีการแปรอีกต่อไป ท่านจึงเรียก นิพพานว่า **ปรมัตถัง** หรือ **อัตตาวิมุตติ** ซึ่งมิใช่อัตตาในความหมายของ อัตตานุทิฏฐิ อันเป็นความเห็นผิด หลงยึดถือผิด ๆ ว่าสังขารเป็นอัตตาแต่ประการใด

๓. ท่านเจ้าคุณกล่าวว่า จากหลักฐานในอรรถกถา ปฏิสัมภิทามรรค ภาค ๒หน้า ๒๓๐ ว่า

"สิ่งที่ไม่เที่ยงก็ดี สิ่งที่เป็นทุกข์ก็ดี สิ่งที่เป็นอนัตตาก็ดี ท่านรวมนิโรธสัจจะเข้ากับทุกข์ สมุทัย มรรค ด้วย แท้จริงสัจจะแม้ทั้ง ๔ เป็นอนัตตาทั้งนั้น"

อาจารย์พระมหาเสริมชัยอธิบายว่า

"๒. ที่พระอรรถกถาจารย์สงเคราะห์ แม้สัจจะ ๔ เข้าด้วยศัพท์ สพฺเพ ธมฺมา แปลว่าธรรมทั้งปวง ด้วย **ก็เพียงแต่สงเคราะห์อาการที่พระอริยเจ้ากำลังบรรลุมรรค ผล นิพพาน... อาการที่บรรลุมรรคผลเท่านั้นแหละที่เป็นอนัตตา หาใช่พระนิพพานธาตุ...ไม่"** นั้น

ท่านเจ้าคุณสรุปด้วยความเข้าใจผิดเอาเองว่า การที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยพูดอย่างนี้ กลายเป็นการบอกว่า นิพพานไม่อยู่ในอริยสัจ ๔ และไม่เป็นอริยสัจ คือไม่เป็นสัจจะของ

พระอริยะ

ในบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยไม่ได้กล่าวไว้ตรงไหนว่า นิพพานไม่อยู่ในอริยสัจ ๔ และไม่เป็นสัจจะของพระอริยะ เห็นท่านกล่าวแต่เพียงว่า อาการที่บรรลุมรรคผลเท่านั้นแหละที่เป็นอนัตตา นี้มีมาใน ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ยุคนัทธวรรค ๓๑/๕๔๖/๓๒๗ ว่า

"สัจจะ ๔ มีการแทงตลอดด้วยญานเดียวด้วยความเป็นอนัตตา **ด้วยอาการ ๔** คือ **สภาพที่ทนได้ยากแห่งทุกข์** เป็นสภาพมิใช่ตัวตน ๑ **สภาพเป็นเหตุเกิดแห่งสมุทัย** เป็นสภาพมิใช่ตัวตน ๑ **สภาพดับแห่งนิโรธ** เป็นสภาพมิใช่ตัวตน ๑ **สภาพเป็นทางแห่งมรรค** เป็นสภาพมิใช่ตัวตน ๑ **สัจจะ ๔ ท่านสงเคราะห์เป็นหนึ่ง ด้วยความเป็นอนัตตา ด้วยอาการ ๔ นี้**"

นี้ชี้ชัดว่า **อาการที่บรรลุมรรคผลเท่านั้นที่เป็นอนัตตา การกล่าวของอาจารย์พระมหาเสริมชัยจึงถูกต้องตามพระพุทธพจน์แน่นอน**

ท่านเจ้าคุณกล่าวอีกว่า ในอรรถกถาเดียวกัน (ปฏิสัมภิทามรรค ภาค ๒ หน้า ๒๓๐) แสดงว่า นิพพานอยู่ในนิโรธอริยสัจ เป็นนิโรธอริยสัจ และในอรรถกถาปฏิสัมภิทามรรค ภาค ๑ หน้า ๓๓๘-๓๓๙ ว่า นิพพานเป็นสังขารสีสะ (ภาวะที่สิ้นสุดของสังขาร) ได้แก่ อนุปาทิเสสปรินิพพาน หรือขันธปรินิพพาน เป็นนิโรธสัจจะ แล้วท่านเจ้าคุณสรุปผิดว่า นิโรธอริยสัจเป็นอนัตตา และแม้แต่ อนุปาทิเสสนิพพาน หรือขันธปรินิพพาน ก็เป็นอนัตตา

พระพุทธพจน์ชี้ชัดว่า นิโรธสัจไม่ได้เป็นอนัตตา นี้มีมาใน ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ยุคนัทธวรรค ๓๑/๕๕๐/๓๓๒ ว่า

"สัจจะมีลักษณะเท่าไร ? สัจจะมีลักษณะ ๒ คือ **สังขตลักษณะ ๑ อสังขตลักษณะ ๑** สัจจะมีลักษณะ ๒ นี้ ฯ

สัจจะมีลักษณะเท่าไร? สัจจะมีลักษณะ ๖ คือ สัจจะที่ปัจจัยปรุงแต่ง มีความเกิดปรากฏ ๑ ความเสื่อมปรากฏ ๑ เมื่อยังตั้งอยู่ความแปรปรากฏ ๑ สัจจะที่ปัจจัยไม่ปรุงแต่ง ความเกิดไม่ปรากฏ ๑ ความเสื่อมไม่ปรากฏ ๑ เมื่อยังตั้งอยู่ความแปรไม่ปรากฏ ๑ สัจจะมีลักษณะ ๖ นี้ ฯ

สัจจะมีลักษณะเท่าไร? สัจจะมีลักษณะ ๑๒ คือ ทุกขสัจ มีความเกิดขึ้นปรากฏ ๑ ความเสื่อมปรากฏ ๑ เมื่อยังตั้งอยู่ความแปรปรากฏ ๑ สมุทัยสัจ มีความเกิดขึ้นปรากฏ ๑

ความเสื่อมปรากฏ ๑ เมื่อยังตั้งอยู่ความแปรปรากฏ ๑ มรรคสัจ มีความเกิดขึ้นปรากฏ ๑ ความเสื่อมปรากฏ ๑ เมื่อยังตั้งอยู่ความแปรปรากฏ ๑ **นิโรธสัจ ความเกิดไม่ปรากฏ ๑ ความเสื่อมไม่ปรากฏ ๑ เมื่อยังตั้งอยู่ความแปรไม่ปรากฏ ๑** สัจจะมีลักษณะ ๑๒ นี้ ฯ"

นี้ชี้ให้เห็นชัดว่า สัจจะมีทั้งสองลักษณะ คือ สังขตลักษณะ และอสังขตลักษณะ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ และมรรคสัจเท่านั้นที่มีสังขตลักษณะ มีอนัตตลักษณะ จึงเป็นอนัตตา **ส่วนนิโรธสัจ** (ไม่ใช่อาการ หรือสภาพดับแห่งนิโรธ) **มีอสังขตลักษณะ ไม่มีอนัตตลักษณะ จึงไม่เป็นอนัตตา** ดังนั้น นิพพานจึงไม่เป็นอนัตตา นี้เป็นการยืนยันการสรุปในข้อ 2.

๔. ท่านเจ้าคุณกล่าวว่าไม่มีหลักฐานในคัมภีร์ใด ๆ เลย ที่กล่าวถ้อยคำระบุลงไปว่านิพพานเป็นอัตตา

ถ้าท่านจะหมายถึงว่าไม่มีที่ใด **"ระบุเป็นตัวอักษร"** ว่า "นิพพานเป็นอัตตา" นั้นเป็นความจริง แต่ถ้าจะหมายความว่าไม่มีข้อความใด **"ระบุโดยความหมาย"** ว่า "นิพพานเป็นอัตตา (ตนวิมุตติ)" นั้นไม่จริง

มีหลายแห่งที่กล่าวถึง อัตตา (ตนวิมุตติ) ในความหมายของนิพพาน แต่จะยกมาตัวอย่างเดียว ดังปรากฏตามพระบาลีใน จักกวัตติสูตร และอัตตทีปสูตร อัตตทีปวรรค ที่ ๕ ว่าด้วยการพึ่งตนพึ่งธรรมว่า

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่"

แล้วทรงสอนให้อาศัย**ตนสมมุติ (อตฺตา)** อันเป็นโลกิยธรรม เจริญสติปัฏฐาน ๔ เพื่อให้ถึง**ตนวิมุตติ (อตฺตา)** อันเป็นโลกุตรธรรม คือ มรรค ผล **นิพพาน** ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

ตนสมมุติหมายถึงขันธ์ ๕ ที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ส่วนตนวิมุตติหมายถึงพระนิพพาน ที่เป็นนิจจัง (เที่ยง) ปรมัง สุขัง (บรมสุข) และ ธุวัง/ตาทิ (ยั่งยืน/คงที่) นั่นเอง

๕. อาจารย์พระมหาเสริมชัยยกข้อความในอรรถกถาปฏิสัมภิทามรรค ในพระสูตรและอรรถกถาแปล (ฉบับ มมร.) เล่มที่ ๗ ภาคที่ ๑ หน้า ๙๐๒ ว่า

"ก็เพราะโลกุตรธรรมมิใช่เป็นธรรมที่ควรตัดด้วยเหตุ ฉะนั้นโลกุตรธรรม แม้ท่านสงเคราะห์เข้าด้วยศัพท์ว่า สพฺเพ ธมฺมา ก็ไม่พึงถือเอาในที่นี้ เพราะมีคำว่า สมุจเฉทะ ควรถือ

เอาด้วยเตภูมิกธรรม อันควรตัดด้วยเหตุ"

ท่านเจ้าคุณกล่าวว่า "ข้อความในอรรถกถาตอนนี้ จะนำมาอ้างในที่นี้ (ว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา) ไม่ได้เลย เพราะไม่เกี่ยวอะไรกับเรื่องอนัตตา" นั้น

แท้จริงอรรถกถานี้เกี่ยวกับอนัตตาอย่างแน่นอน เพราะว่าธรรมที่เป็นอนัตตานั้น เป็นธรรมอันเป็นไปตามเหตุปัจจัย ขึ้นต่อเหตุปัจจัย จึงเป็นธรรมที่ควรตัดด้วยเหตุ **แต่โลกุตรธรรมมิใช่เป็นธรรมที่ควรตัดด้วยเหตุ เพราะเหตุปัจจัยเหล่านั้นถูกตัดไปแล้วโดยอริยมรรค จึงไม่มีเหตุที่จะต้องตัดอีก เป็นธรรมที่ไม่มีเหตุปัจจัย จึงไม่มีอนัตตลักษณะ ไม่เป็นอนัตตา ดังนั้นนิพพานที่เป็นโลกุตรธรรม จึงไม่เป็นอนัตตา**

๖. ท่านเจ้าคุณกล่าวว่า "ท่านที่ยึดถือความเห็นว่านิพพานเป็นอัตตานี้ เมื่อหลักฐานทางคัมภีร์มีแต่บอกว่า นิพพานไม่เป็นอัตตา ซึ่งตรงข้ามกับทรรศนะของตน ก็มีเค้าว่าบางท่านหาทางออกใหม่ ด้วยการพยายามพูดให้เห็นว่าคัมภีร์ทั้งหลายจะเป็นพระไตรปิฎกก็ตาม อรรถกถาก็ตาม เป็นหลักฐานที่เชื่อถือไม่ได้"

ท่านเจ้าคุณบอกไม่ชัดเจนว่าเป็นผู้ใดที่กล่าวเช่นนี้ ผู้อ่านอาจเข้าใจว่าอาจารย์พระมหาเสริมชัยเป็นผู้กล่าว จึงขอชี้แจงให้ชัดเจนว่า อาจารย์พระมหาเสริมชัยไม่เคยกล่าวไว้ ณ ที่ใดว่าคัมภีร์ทั้งหลายมีพระไตรปิฎกและอรรถกถาเป็นหลักฐานที่เชื่อถือไม่ได้ แต่ท่านได้ชี้ให้เห็นว่า **หลักฐานในพระไตรปิฎกและอรรถกถาชี้ชัดว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา** ดังที่อธิบายมาในข้อต้น ๆ

๗. ท่านเจ้าคุณกล่าวว่า หนทางสุดท้ายที่ผู้สอนนิพพานเป็นอัตตาจะนำมาใช้ก็คือ การอ้างว่าตนรู้อย่างนี้จากผลการปฏิบัติ ตนเองได้ปฏิบัติ แต่ผู้อื่นไม่ได้ปฏิบัติ และกล่าวว่า ผลจากการปฏิบัติที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยอ้างมานี้ไม่รู้ว่าตรงตามคำสอนและความหมายของธรรมกายอย่างที่หลวงพ่อสดท่านประสงค์หรือไม่ ไม่ต้องพูดถึงปัญหาที่ว่า การปฏิบัตินั้นตรงตามพุทธประสงค์หรือไม่

เรื่องนี้ท่านผู้อ่านอาจเข้าใจผิดไปว่าอาจารย์พระมหาเสริมชัยอ้างผลการปฏิบัติของตนมาข่มขี่ผู้อื่น ข้อนี้ไม่เป็นความจริง **บทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยอ้างผลการปฏิบัติของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ผู้ทรงภูมิรู้ทั้งปริยัติและปฏิบัติเท่านั้น** พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นผู้ปฏิบัติ ได้เข้าถึง ได้ทั้งรู้และทั้งเห็น

พระนิพพานทั้ง ๓ นัยนั้น แล้วจึงนำมาสั่งสอนศิษยานุศิษย์ ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัยว่าอาจารย์พระมหาเสริมชัยจะกล่าวแสดงตรงตามประสงค์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อหรือไม่ ส่วนอาจารย์พระมหาเสริมชัยท่านกล่าวว่าท่านเองเป็นแต่ผู้ปฏิบัติตามพระเดชพระคุณหลวงพ่อเท่านั้น และไม่ได้อ้างผลการปฏิบัติของตัวท่านเองแต่ประการใด

ท่านเจ้าคุณกล่าวว่า การพิจารณาเรื่องใด ก็ต้องให้วิธีการตรงกับเรื่องที่พิจารณานั้น **เรื่องที่พิจารณาในที่นี้ (เรื่องนิพพาน) ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติ และไม่ใช่เรื่องของความคิดเห็นด้วยซ้ำ แต่เป็นเรื่องของข้อเท็จจริงว่าข้อความในคัมภีร์ว่าไว้อย่างไร ต้องไปหาหลักฐานคือบันทึกถ้อยคำที่เขาพูดหรือเขียนไว้มาดูกัน ไม่ใช่ว่าตัวไปปฏิบัติการอะไรรู้มา แล้วสรุปว่า การปฏิบัติและผลการปฏิบัตินั้น ๆ** จะถูกต้องหรือไม่และถึงขั้นไหนต้องตัดสินด้วยพุทธพจน์ในพระไตรปิฎก

ที่ท่านเจ้าคุณสรุปว่า การปฏิบัติและผลการปฏิบัตินั้น ๆ จะถูกต้องหรือไม่และถึงขั้นไหนต้องตัดสินด้วยพระพุทธพจน์ในพระไตรปิฎกนั้น **ถูกต้อง** แต่ที่ท่านเจ้าคุณกล่าวว่า**ในที่นี้ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัตินั้น ไม่ถูกต้อง** เพราะ**พระพุทธศาสนาทั้งสิ้นจะดำรงอยู่ได้จะต้องมีทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ขาดอย่างใดไปก็จะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมถอย อันตรธานได้** ตราบใดที่มรรคผลนิพพานมีอยู่ พระพุทธศาสนาก็จะดำรงอยู่อย่างมั่นคง มรรคผลนิพพานในที่นี้ หมายถึง**มรรคผลนิพพานที่มีอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติที่เข้าถึง** ไม่ใช่มรรคผลนิพพานที่เป็นตัวอักษรในคัมภีร์ ดังนั้น**เรื่องนิพพานที่กล่าวอยู่นี้ ย่อมต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างแน่นอน** และ**ไม่เคยปรากฏในคัมภีร์ไหน หรือบุรพาจารย์สุปฏิปันโนองค์ใด ที่เคยกล่าวไว้ว่า พระนิพพานนั้นทำให้แจ้งได้ แต่เพียงโดยการอ่าน และคิดเอาเอง เห็นมีแต่ยกย่องว่าผู้ที่มีทั้งปริยัติและปฏิบัติสัทธรรมเท่านั้น จึงจะทำนิพพานให้แจ้งได้**

ผลการปฏิบัติของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ที่ชี้ว่านิพพานไม่เป็นอนัตตาที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยอ้างมานั้นถูกต้องตามพระพุทธพจน์และอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ทุกประการ ดังที่อธิบายมาแล้ว เป็นการยืนยันทั้งหลักปริยัติสัทธรรม วิธีปฏิบัติ และปฏิเวธสัทธรรม

ความสำคัญของความรู้แจ้งที่ได้มาจากการปฏิบัตินั้น มีการยืนยันจากพระสุปฏิปันโนมากท่าน แต่จะยกตัวอย่างจากเทศน์ของอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน และอาจารย์พระ

โพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภัทโท) **อาจารย์พระมหาบัว** ในหนังสือธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๔๓๕ กล่าวว่า

"การที่เราบำเพ็ญอยู่เวลานี้ และบำเพ็ญเรื่อยมานี้แล คือ การดำเนิน เพื่อหลบ หลีก ปลีก ภัยทั้งหลาย โดยลำดับ จนบรรลุถึง มหาสมบัติอันพึงหวัง จากนั้นจะเรียกว่า **นิจจัง** เป็นของเที่ยงก็ได้ เพราะไม่มีอะไรเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีอะไรเข้ามาทำลายจิตใจให้เดือดร้อนวุ่นวาย จะเรียกว่า **บรมสุข** ก็ไม่ผิด จะเรียกว่า **อัตตา** ก็ไม่น่าจะผิด เพราะเป็น **ตน** แท้ คือ **ตนในหลักธรรมชาติไม่มี สมมติ น้อยใหญ่ แม้ปรมาณูเข้ามาเกี่ยวข้องใจ แต่ไม่ได้หมายถึงว่า อัตตา ที่เป็นคู่กับอนัตตา นั้นเป็นความสมมติอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นทางดำเนินเพื่อพระนิพพาน**"

นี้เป็นการยืนยันจากท่านอาจารย์พระมหาบัวถึง **อัตตา (วิมุตติ)** หรือ **ตนแท้** ในหนังสือผู้บูชาตถาคต หน้า ๑๐๓ กล่าวว่า

"เมื่อได้หลุดพ้นจากสมมติโดยประการทั้งปวง ถึงขั้นวิมุตติเต็มหัวใจแล้ว พ้นแล้วจากวิสัยของสมมุติทั้งหลายที่จะเอื้อมถึง **จิตของผู้ที่หลุดพ้นแล้วนั้นจึงไม่มีคำว่าไตรลักษณ์ ไม่มีคำว่า อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา สุข ทุกข์ เวทนาทั้งหลายจึงเข้าไม่ถึง เพราะอันนี้เป็นสมมุติ** สุขเวทนา ทุกขเวทนา อุเบกขาเวทนา เหล่านี้ ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นสมมุติทั้งนั้น จิตนั่นเป็นจิตวิมุตติ เข้ากันได้ยังไง เข้าไม่ได้ รู้เอง อ๋อ เป็นอย่างนี้" และในหนังสือผู้บูชาตถาคต หน้า 109 ได้ปรามผู้ไม่ได้ปฏิบัติว่า

"**ธรรมของพระพุทธเจ้านี้ประกาศกังวานอยู่ในผู้ปฏิบัติ ผู้ไม่ปฏิบัติไม่ต้องไปพูด พูดทำไม สัตว์เดรัจฉานเขาไม่ได้ปฏิบัติเขาสนใจอะไรกับมรรคผลนิพพาน ผู้ไม่ปฏิบัติก็ทำนองเดียวกันนั้น อย่าไปสนใจ อย่าฟังไอ้ปากสกปรก ฟังปากเป็นอรรถเป็นธรรม ฟังปากที่สะอาดแหลมคมเหมือนพระพุทธเจ้าซิ** เสียงอรรถเสียงธรรมเป็นเสียงที่สว่างกระจ่างแจ้ง นำคนโง่ให้ฉลาด นำคนทุกข์ให้ได้รับความสุขสบาย คือ ธรรมของพระพุทธเจ้า ฟังเสียงธรรม ตรองตามธรรม ปฏิบัติตามธรรม

อย่าไปฟังเสียงปากลมปากแล้งปากสกปรกโสมม ปากอมขี้มาพูด พ่นไปที่ไหนมีแต่เหม็นคลุ้งไปหมด นั่นปากอมขี้ ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง มันออกมาจากหัวใจแล้วก็ไหลออกมาทางปาก **เจ้าของไม่เคยรู้เคยเห็นมรรคผลนิพพานแล้วไปอวดรู้อวดฉลาด มรรคผลนิพพานหมดแล้ว ๆ มันไปได้ความรู้ความฉลาดมาจากไหนถึงว่ามรรคผลนิพพานหมด ก็ตัวของมันเองไม่ได้ปฏิบัติ จะเอามรรคผลนิพพานมาจากไหน ก็พูดออกมาจากความโง่ของเจ้าของ ประกาศขายความโง่ของเจ้าของนั่นเอง ถ้าเก็บไว้เฉย ๆ คนอื่นจะไม่รู้ว่าคนนี้โง่ขนาดไหน เมื่อประกาศออกมาอย่างนั้นคนอื่นเขาก็จะรู้ เพราะคนในโลกนี้ไม่ใช่เป็นคนโง่แบบเดียวกัน คนฉลาดกว่านั้นยังมี ว่าเราจนคนมั่งมียังมี แน่ะ เราอย่าเข้าใจว่าเขาจะจนกับเราทั้งโลก อย่าเข้าใจว่าเขาจะโง่กับเราทั้งโลก ผู้ฉลาดกว่านั้นยังมี ให้เอาคำพูดเหล่านี้ไปเป็นคติเครื่องเตือนใจเจ้าของ**"

อาจารย์**พระโพธิญาณเถร** ในหนังสือ อุปลมณี หน้า ๒๐๖ เคยสอนพระที่แตกฉานในทางปริยัติรูปหนึ่งว่า

"**เอาปริยัติของคุณใส่หีบใส่ห่อเก็บไว้เสีย อย่าเอามาพูด เวลามีอะไรขึ้นมา มันไม่เป็นอย่างนั้น** เหมือนกับเราเขียนหนังสือว่า ความโลภ เวลามันเกิดขึ้นในใจมันไม่เหมือนกับตัวหนังสือ เวลาโกรธก็เหมือนกัน เขียนใส่กระดานดำเป็นอย่างหนึ่ง มันเป็นตัวอักษร เวลามันอยู่ในใจ มันอ่านอะไรไม่ทันหรอก มันเป็นขึ้นมาที่นี่เลย สำคัญนัก สำคัญมาก **จริงอยู่ปริยัติเขียนไว้ถูก แต่ต้อง โอปนยิโก ให้เป็นคนน้อม ถ้าไม่น้อมก็ไม่รู้จักความจริง**"

จากเหตุผลที่ชี้แจงมาทั้งหมดนี้สรุปได้ว่า **ที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยได้กล่าวว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา โดยยกเอาผลการปฏิบัติของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) นั้นถูกต้องร่องรอยของพระพุทธพจน์แน่นอน ไม่ต้องสงสัยแต่ประการใด**

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีเจตนาแต่เพียงว่า ให้เกิดความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ยกพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์เท่านั้น โดยส่วนตัวมีความชื่นชมในผลงานของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก ที่มามากมาย และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่พระพุทธศาสนา แต่**การสรุปที่ไม่ถูกต้อง แล้วตำหนิผู้ที่กล่าวธรรมได้ถูกต้อง เพราะความไม่รู้จริงแท้ของตนเองโดยรู้เท่าไม่ถึงการนั่นแหละ ที่จะทำให้ผู้อ่านหลงผิดในแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา เพราะคล้อยตามทัศนะวิจารณ์ของนักปริยัติ ที่ยังมิได้ปฏิบัติให้เข้าถึง และได้รู้เห็นพระนิพพานด้วยตนเองอย่างแท้จริง** แล้วกลับไปประณามท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางโลกและทางธรรม ที่อาศัยข้อมูลจากทั้งหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ คือผลของการปฏิบัติภาวนาธรรมของบุรพาจารย์ มีหลวงพ่อวัดปากน้ำ**พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** หลวงพ่อ**พระมหาบัว ญาณสัมปันโน** และหลวงพ่อ**พระโพธิญาณเถระ ฯลฯ** เป็นต้น มาแสดงไว้ด้วยดีแล้ว

หากท่านผู้อ่านสงสัยภูมิรู้ของอาจารย์พระมหาเสริมชัยก็ขอให้ไปอ่านบทวิจารณ์ของท่าน เรื่อง **ผลการปฏิบัติภาวนาและมติอรรถกถาสรุปว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา** ที่กล่าวถึง (ที่นิตยสารสมาธิยังไม่ได้นำลง) ในนิตยสารธรรมกายปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (ลำดับที่ ๒๘) หรือมีจดหมายขอให้ บก.นิตยสารสมาธินำลง ก็จะเข้าใจว่าผมมิได้กล่าวเกินความจริง

ข้อเขียนนี้ขอให้กอง บก.นิตยสารสมาธิพิจารณานำลงใน จดหมายถึง บก. **พร้อมทั้งบทวิจารณ์ของอาจารย์พระมหาเสริมชัย เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ใช้วิจารณญาณของตนเอง โดยไม่มีผู้อื่นมาชักพา แนะนำให้เข้าใจไขว้เขวได้อีก และจะเป็นการให้ความเป็นธรรมแก่อาจารย์พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ที่ถูกกล่าวหาอย่างร้ายแรง** (ด้วยความไม่เข้าใจแจ่มแจ้งในพระนิพพาน ครบหมดทั้ง ๓ นัย คือ สภาวะนิพพาน ผู้ทรงสภาวะ และอายตนนิพพาน ของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกเอง) ว่าเป็นผู้ทำลายถึงรากเหง้าพระพุทธศาสนา ทั้ง ๆ ที่อาจารย์พระมหาเสริมชัยนั้น **เป็นผู้ที่ได้ทั้งศึกษาค้นคว้าหลักปริยัติ ในฐานะนักวิจัยอาชีพ และเป็นเปรียญธรรม ๖ ประโยค และทั้งได้อบรมตนในภาคปฏิบัติพระกัมมัฏฐานมานานปี** และ**แม้ท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัยจะเห็นผู้วิจารณ์ผิด ๆ จากพระประสงค์ของพระพุทธเจ้าแน่ ๆ ก็ยังไม่เคยเห็นท่านประณามผู้วิจารณ์ผิดนั้นด้วยอารมณ์รุนแรงเช่นนั้น** เห็นแต่ว่าท่านได้แนะนำเชิงปรามว่า **"ระวังจะมีคติเหมือนพระยมก เมื่อก่อนแต่จะบรรลุพระอรหัตผล** ท่านพระยมกได้ยอมรับกับพระสารีบุตรมหาเถระว่า **ท่านเคยมีทิฏฐิชั่วร้าย (ปาปกํ ทิฏฐิคตํ) เช่นนั้น ต่อเมื่อท่านได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระสารีบุตร จึงได้บรรลุธรรมคือพระอรหัตผล ณ บัดเดี๋ยวนั้น"** เท่านั้น จึงนับว่าท่านอาจารย์พระมหาเสริมชัย มีแต่เมตตากรุณาธรรม ช่วยชี้แนะแก่ผู้หลงเข้าใจผิดแท้ ๆ นี้แหละนับว่าท่านเป็นผู้ที่ทำให้พระพุทธศาสนาบริสุทธิ์สมบูรณ์ ทำให้เห็นชัดเจนว่าพระพุทธพจน์ไม่มีขัดกัน ลงรอยกันได้เป็นหนึ่งเดียว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระ เกรอต)
บรรณาธิการนิตยสารธรรมกาย

มงคลคาถาที่ ๖

ศศิประภา ศากยบุตร

มงคลคาถาที่ ๑ คบคนดี หนีคนชั่ว บูชาทั่ว คนควร(บูชา)
มงคลคาถาที่ ๒ เกิดดี บารมีเสริม เพิ่มบุญ
มงคลคาถาที่ ๓ ฟังให้มาก ฝากผีมือ ถือวินัย เข้าใจพูด
มงคลคาถาที่ ๔ อุปถัมภ์แม่พ่อ ไม่ระย่อสงเคราะห์บุตร
สุดดูดายคู่สมรส หมดจดการงาน
มงคลคาถาที่ ๕ ผูกใจด้วยการให้ ประพฤติในธรรมจริยา
อาสาสงเคราะห์ญาติ เลือกฉลาดทำกิจดี
อย่างไม่มีโทษติดตาม

บัดนี้ จักพิจารณามงคลคาถาที่ ๖ ต่อไป ดังบาลีมีกล่าวไว้ว่า

อารตี วิรตี ปาปา มชฺชปานา จ สญฺญโม
อปฺปมาโท จ ธมฺเมสุ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ

และเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ได้ทรงร้อยกรองไว้ว่า

งดเว้นจากบาปทั้ง ไตรทวาร
ปิดกิจดื่มมัชบาน ขาดแล้ว
ไม่ประมาท ณ ธรรมสมาน สติมั่น คงนา
นั้นแหละมงคลแล้ว ผ่องแท้อุดมดี

ในการประพฤติปฏิบัติตัวประจำวันอยู่ปกติ จำต้องพิจารณาให้ไม่ทำบาปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว นอกจากความรู้ที่ได้รับการสั่งสอนอบรมมาเป็นพื้นฐานแต่เยาว์วัยแล้ว ยังจะต้องพิจารณาระวัง ความประพฤติอยู่เสมอ เป็นการสำรวมกายวาจา และใจ

ในการพูดการทำและการคิดสมควรที่จะพูดคิดดีและทำดี เมื่อมีการพูดการคิดหรือการทำใดที่ดีกว่าจะเป็นการเบียดเบียนผู้อื่นหรือเบียดเบียนตนเอง พึงต้องพิจารณาเสมอว่าการทรงการคิดการทำเหล่านั้น จะเป็นบาปติดตามมาหรือไม่ หลักการที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ คือ ต้องยึดถือสายกลางเสมอ

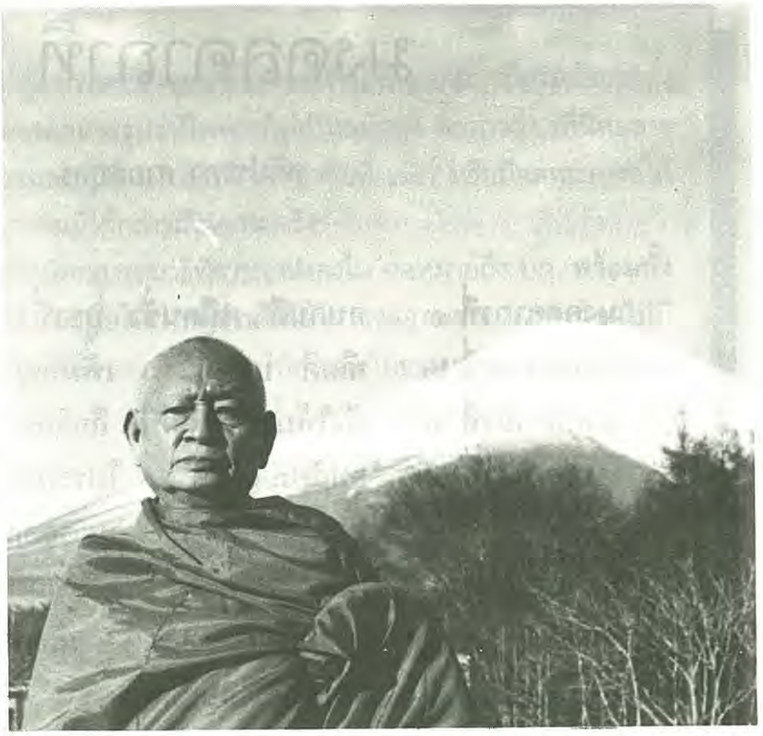

บางครั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตประจำวัน แม้จะเป็นไปตามสูตรแล้วอาจต้องชน จงต้องพิจารณาใหม่ เพราะการชนกันจะต้องเกิดความเดือดร้อนเสียหายทั้งสองฝ่าย หรือหลาย ๆ ฝ่ายจำต้องหยุดก่อนชน และใจเย็น ๆ ชี้แจงเหตุและผล เมื่อเข้าใจถ่องแท้ เมื่ออธิบายสุดความสามารถแล้ว จำต้องวางอุเบกขา เพราะการจะชนกันจะต้องมีแต่เสียไม่มีได้สักเท่าไร สุดท้ายทุกคนเล็งเห็นผลเสียหาย หรือได้ประสบความเสียหาย ผู้กระทำผิดก็จะรู้สึกและกลับใจใหม่ได้ และมุ่งใจร่วมใจกันพัฒนาสังคมไปโดยความสุขสงบ

ที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นหลักการพิจารณาบุญบาป โดยทั่วไปว่าเมื่อมีการเบียดเบียนกันขึ้นย่อมมิใช่บุญแต่จะเป็นบาปหนักบาปเบาก็พิจารณาด้วยดวงตาที่ปราศจากสิ่งปิดบังอันได้แก่กิเลสนั่นเอง

ในคำสอนของพระพุทธเจ้าแสดงไว้ถึงบาปหนักอันเรียกว่าเป็นอนันตริยกรรม กรรมที่เป็นบาปหนักที่สุดที่ปิดทางนิพพาน ให้ผลเดือดร้อนติดตามทุกระยะ มี ๕ ประการ คือ ๑. ฆ่ามารดา ๒. ฆ่าบิดา ๓. ฆ่าพระอรหันต์ ๔. ทำร้ายพระพุทธเจ้าให้ห้อเลือด และ ๕. ทำให้พระสงฆ์แตกกัน

ในการละเว้นจากบาปนั้น ถ้าประพฤติดี ก็ละเว้นไปโดยปริยายและง่ายที่สุด แต่เพื่อไม่ให้ถูกหลอกดังเช่น องคุลีมาล จำเป็นที่จะต้องรู้จักบาปพอสมควร ดังที่ทราบกันอยู่ดีแล้วว่า การเวียนว่ายตายเกิด เป็นการหมุนเวียนของชีวิต โดยมีนามและรูปอันเป็นขันธ์ห้า เกิดดับเกิดดับอยู่ในสังสารวัฏนี้มีแรงที่หมุนวงล้อชีวิตคือกรรม กรรมแยกเป็นกรรมดีกรรมดีคือกุศลกรรม กรรมชั่ว คืออกุศลกรรม หรือบาปนี้เอง

กรรม จัดตามกำลังที่ให้ผลเป็น ๔ อย่างคือ

๑. ครุกรรม
๒. อาสันนกรรม
๓. อาจิณกรรม
๔. กตัตตากรรม

๑. **ครุกรรม** เป็นกรรมที่มีผลแรง แบ่งเป็นกุศลกรรม คือมหัคคตกุศล ได้แก่รูปฌานและอรูปฌาน และโลกุตตรกุศล ได้แก่มรรคมีองค์ ๘ เป็นต้น

อกุศลกรรม คือ อนันตริยกรรม ๕ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

๒. **อาสันนกรรม** คือกุศลหรือกุศล ที่ระลึกได้เมื่อใกล้ตาย

๓. **อาจิณกรรม** คือ กุศลหรือกุศล ที่ทำเป็นอาจิณ อันได้แก่อาชีพเป็นต้น

๔. **กตัตตากรรม** คือ กุศลหรือกุศลกรรมเล็กน้อย

กรรมเหล่านี้ก็จะติดตามหน้าที่น่าติดตามกำลังของกรรมตามลำดับและตามกาลของกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการละเว้นจากบาป ก็จะปลดปล่อยแรงฉุดลงสู่ความทุกข์ทั้งปวง

มงคลข้อที่ ๒ ของคาถาที่ ๖ ก็ต่อเนื่องกันคือการละเว้นจากการดื่มของมึนเมา เพราะของมึนเมาทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ ซึ่งทำให้กระทำการต่าง ๆ โดยไม่รู้ตัว ย่อมเสี่ยงต่อบาปโดยง่าย ทำให้มารได้ช่องเข้าควบคุมจิตใจได้โดยง่าย ประพฤติปฏิบัติ อันไม่ถูกไม่ควร ถ้าสติสัมปชัญญะดีย่อมมีความละอายต่อบาปน้ำเมาทำให้ขาดสติ

มงคลข้อที่ ๓ คือไม่ประมาทในธรรม สำหรับสมาชิกผู้สนใจการฝึกตามแนววิชชาธรรมกายแล้ว สามารถจะพูดให้เข้าใจเรื่องการไม่ประมาทในธรรมได้ตามลำดับดังนี้ คือ สำหรับเบื้องต้น จะต้องทำจิตใจให้แน่วแน่ และหยุดจิตให้ได้เป็นหนึ่งเป็นจุดเล็กที่กลางตัวไว้เสมอ ๆ เพราะจุดนี้แหละเป็นตัวสำเร็จ อย่าละเลยอย่าประมาท หมั่นฝึกหยุดจิตได้เป็นประจำทุกวันไป เรียกว่าให้ร่วมใจไว้เป็นกิจวัตรที่ศูนย์กลางกาย

สำหรับชั้นกลาง สมาชิกที่หยุดจิตแล้วได้ดวงปฐมมรรคแล้วก็อย่าเพิ่งดีใจจนเหลิง

"ดีใจเมื่อได้แก้ว" ให้เพียงพอดีและรักษาแล้วใส่ไว้ในใจเสมอทุกขณะจิตถ้ามีอารมณ์ มีเวทนาขึ้นมา หยุดพิจารณาสีของดวงแก้วของเรา แล้วหาวิธีทำให้ขาวใสอยู่เป็นนิจ

สำหรับชั้นสูงพวกที่ได้ธรรมกายแล้ว ยึดหลักการไม่ประมาทในธรรมตามโอวาทของท่านพระครูวินัยธรชั้ว โอภาโส ที่กล่าวว่า "การที่จะดูอย่างนี้จะต้องดูเฉพาะตัวนะ และอย่าไปดูให้ใคร เมื่อได้ธรรมกายแล้วจะแก้โรคภัยไข้เจ็บได้ ทุกอย่างแต่ถ้าเราไม่แก้ได้ละก็ดี หรือเราไม่ดูให้ใครได้ละก็ดี"

"เราไม่ให้เขารู้ว่าเรารู้ละก็ดี ถ้าว่าให้เขารู้ละก็หนักเข้ามีคนมาหา เมื่อมีคนมาหาละก็ ทีหลังเราแก้ไขเขาก็จะได้ลาภสักการะ ที่มันกลายเป็นหมอดูไป เมื่อกลายเป็นหมอดูละหนักเข้าเขาก็ได้เงินได้ทองเกิดโลภขึ้น เมื่อเกิดโลภขึ้นแล้วก็กลายเป็น "ธรรมโกย" ทีหลังเวลา เขาจะมาหาก็จะคิดเอาเงินเอา ทองเขา เมื่อเกิดโลภขึ้นเช่นนั้น ธรรมกายนี้เป็นของบริสุทธิ์หนักเข้าก็มืดไปเสีย

บางที เมื่อทำสิ่งใด เมื่อสติมันเกิดเป็น "ธรรมเก" ขึ้นเมื่อเป็นธรรมเกขึ้นแล้ว ทีนี้มันก็จะต้องเกิดเป็น "ธรรมโกง" หนักเข้าก็จะต้องหลอกลวงเขาเลี้ยงชีวิต เมื่อดับมืดเสียแล้ว นี่เป็นแต่ครั้งพุทธกาลมาแล้ว ที่เป็นธรรมกาย ธรรมเก ธรรมโกง" นี่แหละก็เป็นเครื่องเตือนใจ สำหรับทุกคนที่เข้าถึงธรรมกายไม่ให้ประมาทในธรรม

สรุปคาถาที่ ๖ ได้ดังนี้

งดเว้นบาป สาบส่งน้ำเมา เข้าถึงธรรม

■ ■ ■ ■

พุทธานุภาพวิชชาธรรมกาย และพระตระกูลวัดปากน้ำ

โดย

สมบูรณ์ รัตนพรสมปอง

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๖ เวลาประมาณ ๑๙.๒๐ น. ข้าพเจ้าได้ขับรถยนต์พร้อมด้วยบุตรชายและบุตรสาว เพื่อข้ามทางรถไฟหน้าเทศบาลตำบลท่าเรือ (เดิม) ซึ่งไม่มีไม้กั้น ในเวลานั้นบริเวณด้านซ้ายของถนน ตามแนวทางรถไฟมีร้านค้าขายของตลอดแนว ส่วนด้านขวาชิดทางรถไฟเช่นกัน มีม้าหมุนให้บริการเด็ก ๆ ข้าพเจ้าขับรถมาจะข้ามทางรถไฟ โดยมองไปทางด้านซ้ายและขวาตามความเคยชิน แต่ก็ไม่เห็นรถไฟเนื่องจากด้านซ้ายมีร้านค้าตลอดแนวบังอยู่ ขณะที่จะข้ามทางรถไฟสายตาก็จับไปที่รถมอเตอร์-ไซค์ที่วิ่งสวนข้ามทางรถไฟมาเช่นกัน แต่สวนมาทางด้านซ้ายข้าพเจ้า แทนที่ข้าพเจ้าจะเร่งรถข้ามทางรถไฟ เกิดเฉลียวใจหยุดรถ ซึ่งเข้าใกล้รางรถไฟแล้ว จึงรู้ว่ารถไฟวิ่งมาจากทางด้านซ้าย ข้าพเจ้ารีบถอยหลัง แต่เนื่องจากถนนแคบ ด้านหลังมีรถมอเตอร์-ไซค์และเด็กพลุกพล่าน ทำให้ไม่กล้าถอยด้วยความเร็ว รถไฟจึงชนเข้าที่รถด้านหน้าข้างซ้ายกระเด็นไป ด้านขวาขนานกับขบวนรถไฟ โดยที่ไม่ถูกรถไฟเกี่ยวไป บุตรชายที่นั่งข้างหน้า

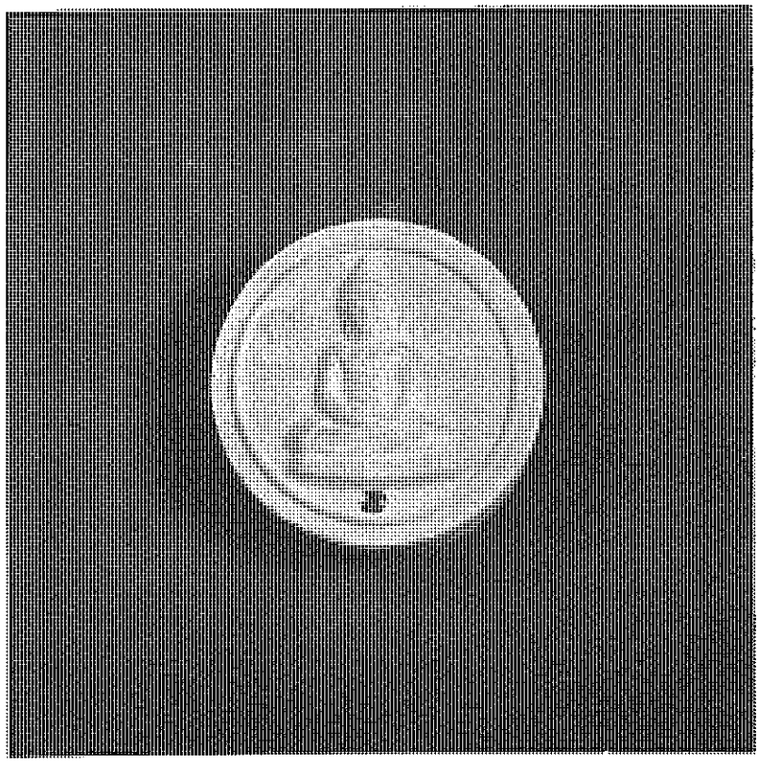

กับข้าพเจ้าหัวโน ส่วนบุตรสาวตกใจมาก ข้าพเจ้ายังสติดีอยู่ มีผู้คนวิ่งเข้ามามุงดู หญิงคนหนึ่งกล่าวว่า ในรอบสิบปีที่มีรถชนกับรถไฟ รถของข้าพเจ้าเสียหายน้อยที่สุดคือด้านหน้าโย้ไปทั้งหมด ไฟหน้าแตก พัดลมหม้อน้ำสะดุด กระจกหน้าต้องเปลี่ยนใหม่ประตูด้านคนขับต้องตะแคงตัวออกมา ใช้เวลาซ่อมรถประมาณ ๒ เดือน มีผู้มาช่วยเข็นรถและแจ้งให้ญาติของข้าพเจ้าทราบ ชายคนหนึ่งที่มาช่วยเหลือเห็นบุตรสาวของข้าพเจ้าแขวนพระของขวัญเนื้อโลหะของวัดปากน้ำพูดว่า ไม่เป็นไรหรอก แขวนพระวัดปากน้ำสำหรับข้าพเจ้าแขวนพระผงสมเด็จธรรมกายพิมพ์เหรียญกลมฝังทับทิม ซึ่งได้รับมาจากวัดหลวงพ่อสดฯ ตอนตั้งทุนนิธิภัตตาหาร คิลานเภสัช และยังมีพระวัดปากน้ำรุ่น ๓ ที่หลวงป้าเมตตามอบให้อีกองค์หนึ่ง ข้าพเจ้าเข้าใจว่าจากการประสบอุบัติเหตุซึ่งไม่ได้รับบาดเจ็บนั้น เนื่องมาจากอำนาจพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และตลอดจนผลบุญที่ข้าพเจ้ากับบุตรชาย บุตรหญิงได้ทำมา รวมทั้งการเจริญสมาธิภาวนา ตามแนวทางของหลวงพ่อสด วัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้คุ้มครองให้ปลอดภัย

สมบูรณ์ รัตนพรสมปอง
๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

■ ■ ■ ■

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม

ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์

ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล
คุณสุทัศน์ – คุณสุนีรัตน์ – ด.ญ.สุชญา นิ่มกุลรัตน์
คุณนัทธมน เลิศมหโชค
คุณจินตนา รุจิรัชกร – ด.ญ.ทิพย์อำพัน งามเบญจวงศ์
คุณพงศ์พฤทธิ์ รุจิรัชกร และครอบครัว
คุณจันทร์ศรี – คุณระเบียบ สิงห์น้อย และครอบครัว
คุณประภาส – คุณวาสนา เนตรกระจ่าง และครอบครัว
นพ.ธรรม์พงษ์ – ดร.สาวิตรี รังสิภัทร์
หจก.ประวัติยนต์
โรงเรียนอนุบาลสุนรา
บริษัท อ๊อกซิเคชั่น จำกัด
คุณอรวรรณ เวศอุไร

[illegible]

บริษัท บางกอกสลักภัณฑ์ จำกัด และ บริษัท อิทธิผล อุตสาหกรรม 1993 จำกัด เป็นเจ้าภาพค่ารถรับสาธุชนไปปฏิบัติธรรมทุกวันเสาร์ต้นเดือน ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เดือนละ ๕,๐๐๐ บาท

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ		ผู้รับ
คุณสุขใจ พานิชพันธ์	ถวาย	คณะปฏิบัติธรรมลานโพธิ์ วัดบึงบวรสถิตย์ อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี ๒๐๑๖๐
ด.ช.พฤนท์ พานิชพันธ์	ถวาย	พระครูจันทสมานคุณ วัดป่าตึง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐
คุณระวิวรรณ ธีระวัลย์ชัย	ถวาย	พระครูธรรมธร สละ ฐิตสาโร วัดท่าทราย อ.บางแพ จ.ราชบุรี ๗๐๑๖๐
คุณผ่องพรรณ ไล้สุวรรณ	ถวาย	พระครูภาวนากิตติคุณ วัดเกษมจิตตาราม อ.ฟากท่า จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๑๖๐
คุณสุขใจ พานิชพันธ์	ถวาย	พระครูอุดมสังวรคุณ วัดบรมนิวาส ปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐
คุณมาลี สวนแก้ว	ถวาย	พระครูอินทโชติวัฒน์ วัดปากท่อ อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี ๗๐๑๔๐
คุณสุขใจ พานิชพันธ์	ถวาย	พระครูเกษมวรกิจ วัดถ้ำผาจม อ.แม่สาย จ.เชียงราย ๕๗๑๓๐

ดร.บุญมี อย่างธารา	ถวาย	พระธรรมบัณฑิต วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐
รศ.ดร.ธีระ เกรอต	ถวาย	พระราชนิโรธรังสี วัดถ้ำขาม อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร ๔๗๑๓๐
รศ.ดร.ธีระ เกรอต	ถวาย	พระรัตนากรวิสุทธิ์ วัดบูรพาราม อ.เมือง จ.สุรินทร์ ๓๒๐๐๐
คุณเก็จวลี ธีระวัลย์ชัย	ถวาย	พระวิสุทธิธีรพงศ์ วัดมหาธาตุ อ.เมือง จ.ราชบุรี ๗๐๐๐๐
คุณเนตรนภิส ธีระวัลย์ชัย	ถวาย	พระอาจารย์ฉลวย อธิโต วัดป่าชิตานุสรณ์ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย ๔๓๑๓๐
คุณสมชาติ เดชาจุตินันท์	ถวาย	พระอาจารย์ศรีสุมังค์ล ชินฺวํโส วัดศรีสุมังค์ล อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น ๔๐๑๕๐
ดร.บุญมี อย่างธารา	ถวาย	พระอุดรคณาจารย์ วัดโพธิสมภรณ์ อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐
คุณกษมพร สุขยางค์	ถวาย	พระเทพชลธารมุนี วัดเครือวัลย์ อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๐๐๐
ด.ช.พฤนท์ พานิชพันธ์	ถวาย	หลวงพ่อทองบัว ตนฺติกโร วัดโรงธรรมสามัคคี อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐
คุณเขต ต้นรัศมี	ถวาย	อุบาสิกา (แม่ชี) กฤษณา กลิ่นคง สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง อ.เมือง จ.ราชบุรี ๗๐๐๐๐

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาเป็นเจ้าภาพถวายนิตยสารธรรมกาย ถวายแด่พระสงฆ์ ๑ ปี (๔ เล่ม) ในอัตราปีละ ๑๒๐ บาท ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กทม.๑๐๑๐๐๐๗ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

ขออนุโมทนาแด่

ท่านผู้มีรายนามนี้ในความอนุเคราะห์ช่วยประกาศข่าวการกุศลและกิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติ

ของวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม และมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายตลอดมา

• • • • • • • • • • • • • • •

นายสงวน ขันทอง	ประธานกรรมการสุขาภิบาลดำเนินสะดวก
นายธวัชชัย รักขนาม	ปลัดสุขาภิบาลดำเนินสะดวก
นายประดิษฐ์ สิทธิฑูรย์	นายอำเภอดำเนินสะดวก
นายชาตรี วรรณวิทยาภา	(นายอำเภอบางคนที) ประธานกรรมการสุขาภิบาลกระดังงา
นายสุรศักดิ์ ภิญโญภาวศุทธิ	นายกเทศมนตรีตำบลอัมพวา
นายสมศักดิ์ ชัยชวลิด	นายกเทศมนตรีเมืองสมุทรสงคราม
นายมโน มายะการ	(นายอำเภอปากท่อ) ประธานสุขาภิบาลปากท่อ
พลโท ชลอ สิงห์สินธิ	เจ้ากรมสรรพวุธทหารบก (ผอ.สถานีวิทยุ สพ.ทบ.ราชบุรี)
พ.อ.อากาศ วงษ์เกิด	หน.สถานีวิทยุ สพ.ทบ. ราชบุรี
พ.อ.สุรพงษ์ พรหมสุวรรณ	รอง หน.สถานีวิทยุ สพ.ทบ. ราชบุรี
นายสวาท รักเสนาะ	หน.ฝ่ายรายการ
นายดำรง จุลวัฒฑกะ	นาย สวท. ราชบุรี
นางกรรณิการ์ ปาลสุข	นายกเทศมนตรีเมืองราชบุรี
นายสุนทร เย็นนุ่ม	นาย สวท. สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี
นายสุพล วัฒนาพันธุ์	นาย สวท. กาญจนบุรี
นายวารี จันเกษม	นายกเทศมนตรีเมืองโพธาราม
นางหรรษา เจริญสุข	นายกเทศมนตรีเมืองบ้านโป่ง
นายนิทัศน์ ถนอมทรัพย์	นายกเทศมนตรีเมืองกาญจนบุรี
นายมานะ สำราญ	จนท.ออกเสียงตามสาย อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
นายประชา โพธิพิพิธ	นายกเทศมนตรี ต.ท่าเรือพระแท่น ต.ท่าเรือ อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี
นายอุทัย นิตย์โชติ	(นายอำเภอท่ามะกา) ประธานสุขาภิบาลดอนขมิ้น (ลูกแก) จ.กาญจนบุรี
นายชาญชัย บุณยามระ	นายอำเภอบ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร
นายประชา ไพประพันธ์	ปลัดสุขาภิบาลบ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร
*พระครูปลัดจำนงค์ สุวโจ	ผช.เจ้าอาวาสวัดธรรมจริยาภิรมย์ ผอ.หอกระจายข่าววัดธรรมจริยาภิรมย์ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร
นายสุนทร แก้วพิจิตร	นายกเทศมนตรีเมืองนครปฐม

ธรรมสภา

กายสมพระธัมมัญญูราช ลุพธิ์ ๒๖

วิมังสา

[illegible]

ร้อยเก้าสิบห้าบาทถ้วน) และมี**รายจ่ายทั้งสิ้น ๕,๓๖๕,๕๖๐.๐๐ (ห้าล้านสามแสนหกหมื่นห้าพันห้าร้อยหกสิบบาทถ้วน)** จึงยังคงมี**เงินเหลือ ณ วันที่ ๓๑ ธ.ค. ๓๖ อีก ๑,๐๐๗,๐๓๕.๐๐ (หนึ่งล้านเจ็ดพันสามสิบห้าบาทถ้วน)** ทั้งนี้ หลวงพ่อ เจ้าอาวาสได้สั่งไว้ว่า "เงินที่เหลือจากการนี้ ให้เก็บไว้เป็นทุนในการหล่อพระพุทธรูปจำลองธรรมกายองค์ใหญ่ต่อไป" จึงขอบันทึกไว้ณที่นี้เพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน...สาธุ

■ ■ ■ ■

บวชสามเณรภาคฤดูร้อน

ระหว่าง ๓-๒๔ เมษายน ๒๕๓๗ ทาง**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** จะได้จัดให้มีโครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนและอบรมเยาวชนขึ้น ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ทั้งยังเป็นการฝึกอบรมจิตใจให้มีคุณภาพ คือมีความเข้มแข็ง มั่นคง สงบสุข และมีสมาธิ ซึ่งจะได้เป็นประโยชน์ในการเรียนการศึกษาเมื่อกลับไปเรียนต่อ นอกจากนี้ยังจะได้รับการอบรมปัญญาให้รู้เท่าทัน เข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง โดยทางวัดกำหนดเกณฑ์รับสมัครไว้ดังนี้

- ต้องเป็นผู้มีอายุ ๑๓-๒๐ ปี และจบชั้นประถมปีที่ ๖ ขึ้นไป
- มีสุขภาพแข็งแรง ไม่ติดสิ่งเสพติด เช่นบุหรี่
- มีความตั้งใจจริงที่จะอบรมตนเอง และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับระหว่างอบรม ผู้สนใจสมัครได้ที่ศาลาอเนกประสงค์ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ในวันที่ ๓ เมษายน ๓๗ และจะได้มีพิธีบรรพชาในวันอาทิตย์ที่ ๑๐ เมษายน ๓๗ และเมื่อจบการอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมนี้จะได้รับวุฒิบัตรด้วย อนึ่ง ท่านที่มีจิตศรัทธาจะบริจาคเป็นค่าใช้จ่ายในการนี้ หรือประสงค์จะเป็นเจ้าภาพบวช ก็ขอเชิญติดต่อบริจาคได้ที่ **สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕** และ**ศาลาประชาสัมพันธ์วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐** ตั้งแต่บัดนี้

ขอปิดธรรมสภาหนนี้ให้สอดคล้องกับการที่จะได้รับผลหลังผ่านการอบรมธรรมปฏิบัติ อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า **"ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ ธรรมอันบุคคลประพฤติดีแล้วนำสุขมาให้"** สวัสดี...

■ ■ ■ ■

ชาวต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาศึกษาปฏิบัติภาวนาธรรม ตามโครงการชักนำชาวต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติภาวนาธรรม ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

• *ซ้ายบน* Mr. Walter Troelsen ชาวเดนมาร์ค นักเปียนโนและนักแต่งเพลงผู้มีชื่อเสียง ได้มาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อ ๒๗ เม.ย. ๓๖ ณ พัทธสีมาวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้ฉายาว่า "อุตฺตมปญฺโญ" และได้อยู่ศึกษาปฏิบัติภาวนาตลอดพรรษา ลาสิกขาเมื่อเดือนพฤศจิกายนเพื่อกลับไปแสดงดนตรีตามสัญญาที่ผูกพันอยู่ ตั้งใจว่าเมื่อทำงานครบตามสัญญาแล้วจะกลับมาบวชจนตลอดชีวิตต่อไป

• *กลางบน* Camron Leeson เด็กชายชาวออสเตรเลีย บวชเป็นสามเณรที่วัดน้อยนพคุณ กทม. แล้วมาอยู่ศึกษาภาวนาธรรมที่วัดหลวงพ่อสดฯหนึ่งเดือนในระหว่างพรรษา ตั้งใจว่าเมื่อเรียนจบและทำงานพอมีเงินบ้างแล้ว ก็จะเดินทางกลับมาเข้ารับการอบรมภาวนาธรรมอีก

• *ขวาบน* พระยีชินซิน เป็นชาวมาเลเซียที่เลื่อมใสเข้ามาอุปสมบทและจำพรรษาที่วัดหลวงพ่อสดฯ จนถึงปัจจุบัน

• *ล่าง* การปฏิบัติธรรมทุกวันเสาร์ต้นเดือนที่วัดหลวงพ่อสดฯ บ่อยครั้งจะพบว่ามีชาวต่างประเทศสนใจเข้ามาศึกษาการเจริญภาวนาธรรมเสมอ ๆ

โครงการชักนำชาวต่างประเทศมาปฏิบัติภาวนาธรรม ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ตามนโยบายของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์

เมื่อวันที่ ๔ ม.ค. ๓๗ *ดร.พิมล หรือตระกูล* อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ Albright College เมือง Reading รัฐ Pennsylvania สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้เคยอาราธนาหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ไปบรรยาย และสอนภาวนาธรรมที่ Albright College เมื่อเมษายน ๓๕ ได้นำคณาจารย์รวม ๑๗ คน ซึ่งล้วนเป็นผู้มี ความสนใจในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท มาเยี่ยมวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

- ***บนซ้าย*** Prof. Dr.William Rarlow ศาสตราจารย์วิชาการศาสนา กำลังแนะนำหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย แก่คณะผู้มาเยี่ยม
- ***บนขวา*** หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล บรรยายธรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ทั้งหลักปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ และตอบปัญหาในพระธรรมพระวินัย ตลอดจนแจกเอกสารและหนังสือ จนเป็นที่พอใจแก่ผู้มาเยือนโดยทั่วหน้า
- ***ล่างซ้าย*** พาชมและชี้แจงเรื่องต้นไม้ที่สำคัญและมีคุณค่าที่ปลูกไว้รอบอุโบสถ
- ***ล่างขวา*** ฟังคำชี้แจงสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอุโบสถด้วยความสนใจยิ่ง ด้วยเป็นสถาปัตยกรรมที่ชื่อว่า "ทรงมุขประเจิด" อันเป็นศิลปะช่างหลวงในสมัยกรุงศรีอยุธยา

โครงการชักนำชาวต่างประเทศมาปฏิบัติภาวนาธรรม

- ***บน*** ถึงคราวฝรั่งต้องนั่งพับเพียบฟังเรื่องราวการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนาในอุโบสถตามพระธรรม วินัย และความเป็นมาของพระพุทธรูปที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์
- ***กลาง*** รับฟังเรื่องของศิลปกรรมและงานสถาปัตยกรรมประยุกต์กับพระธรรมที่แสดงออกมาในรูปแบบงานปูนปั้นอันงดงามต่าง ๆ และลวดลายดุนทองแดงตามประตู หน้าต่าง ของอุโบสถ ที่แสดงถึงปริศนาธรรมเรื่องภพสามและนิพพาน เป็นต้น
- ***ล่างซ้ายและขวา*** ออกมาดูด้านหลังอุโบสถด้วยความสนใจ ช่อฟ้า (ส่วนหัวคันทวย) ที่เป็นรูปศีรษะครุฑ ใบระกา (ส่วนหัว) เป็นศีรษะนาค ตลอดจนหางหงส์และคันทวยเป็นรูปศีรษะพญาหงส์

โครงการชักนำชาวต่างประเทศมาปฏิบัติภาวนาธรรม

• *บน* หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย กำลังจะนำคณะคณาจารย์เข้าชมเขตสังฆาวาส ซึ่งมีป้ายห้ามสุภาพสตรีผ่านเข้าไป ซึ่ง Prof. Dr. Marlow ได้ถามว่า "คราวนี้ทำไมถึงยอมให้สุภาพสตรีผ่านได้ล่ะ?" หลวงพ่อจึงตอบว่า "เพื่อเป็นเกียรติแก่พวกท่านไงล่ะ" จึงเป็นที่ยินดีปรีดาโดยทั่วหน้ากัน

• *กลาง* เข้าชมเรือนไทย ซึ่งมีไว้ต้อนรับพระอาคันตุกะผู้ใหญ่ สร้างด้วยไม้ดีมีค่ามาก อันได้แก่ไม้แดง ไม้เต็ง ไม้สัก เป็นต้น

• *ล่าง* เสร็จจากชมเขตสังฆาวาสแล้ว จึงกลับมาชมหอกลอง Prof. Dr. Marlow และคณะต่างสนใจว่า "*กลองใหญ่และระฆังนี่ เขาตีในเวลาสวดมนต์ เหมือนพระทิเบตหรือเปล่า?*"

คำกล่าวถวายรายงาน แด่พระเดชพระคุณพระธรรมปัญญาบดี

ประธาน ในพิธีปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๒๕

โดย
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

ขอประทานกราบเรียนพระเดชพระคุณหลวงพ่อฯ ที่เคารพอย่างสูง

เกล้ากระผมพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ซึ่งเป็นศิษย์โดยตรงของหลวงพ่อ ได้จัดให้มีการอบรมพระกัมมัฏฐาน เพื่อสร้างพระในใจตน และเพื่อช่วยสร้างพระในใจคนอื่น ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ **พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** ได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์ และได้ถ่ายทอดสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ ถึงปัดนี้เป็นรุ่นที่ ๒๕ โดยปกติก็ได้จัดให้มีการอบรมพระกัมมัฏฐานปีละ ๒ รุ่น ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ซึ่งในขณะนั้นสำนักปฏิบัติธรรมแห่งนี้ มีฐานะเป็น**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**ที่ได้อาราธนาพระเดชพระคุณหลวงพ่อเป็นรองประธานสถาบันอยู่นั้นได้ดำเนินการให้การศึกษาอบรมทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติภาวนาธรรม และให้ได้รับการเผยแพร่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อฯ ท่านได้ถ่ายทอดเอาไว้ ให้กว้างไกลออกไป ไม่แต่เพียงภายในวัด แต่ให้ได้กว้างไกลออกไปทั่วประเทศ และยังแพร่หลายออกไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมาเลเซียนั้น ได้รับอาธานาไปสอนภาวนาธรรมและบรรยายธรรมประมาณ ๖ ปีมาแล้ว และค่อนข้างจะมีความเป็นปึกแผ่น คือชาวไทยและชาวมาเลเซียปฏิบัติภาวนาธรรมตามแนววิชชาธรรมกายนี้เป็นประจำที่วัดแม่ลิ้ว กำปงเซียม ใจกลางนครกัวลาลัมเปอร์ และที่วัดพุทธไทยเชตวัน ปาตาลิ่ง จาย่า

ในขณะเดียวกัน ก็ได้รับอาราธนาให้ไปบรรยายธรรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายนี้ยังประเทศสหรัฐอเมริกา ปีนี้เป็นปีที่ ๔ ติดต่อกันมาได้รับ

เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ความสนใจเป็นอย่างสูงทั้งแก่ชาวไทยที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวอเมริกันที่เป็นนักศึกษาและคณาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในระดับชั้นปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ในบางจุดจัดว่าเป็นปึกแผ่น คือได้รับอาราธนาให้ไปสอนเป็นประจำหลายมหาวิทยาลัยอย่างนี้ เป็นต้น และกำลังได้รับอาราธนาไปเผยแพร่ธรรมะตามแนววิชชาธรรมกายของหลวงพ่อที่อังกฤษและฝรั่งเศสต่อไป นับว่าวิชชาธรรมกายกำลังเผยแพร่ไปสู่สาธุชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ

เฉพาะในส่วนภายในประเทศนั้น ได้จัดให้มีการอบรมพระกัมมัฏฐานเป็น ๒ รุ่นใหญ่ คือ รุ่นกลางปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม ดังที่ได้อบรมมาถึง ณ บัดนี้เป็นรุ่นที่ ๒๕ และยังมีรุ่นปลายปีระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคมของทุกปี นอกจากนั้นยังได้รับอาราธนาให้ไปอบรมนักศึกษาคณาจารย์ตามสถาบันต่าง ๆ และทั้งที่รับเข้ามาอบรมชั่วคราว ณ ที่นี้ตลอดทั้งปีซึ่งมีสำนักงานรัฐวิสาหกิจ ราชการ ทหาร และพลเรือนเป็นต้น

กิจกรรมของวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างนี้เป็นประจำเสมอมา บัดนี้เป็นปีที่ ๑๑ ล่วงแล้ว กำลังจะถึงเป็นปีที่ ๑๒ ต่อไป

เฉพาะในปีนี้นับเป็นรุ่นที่ ๒๕ นั้น ได้มีผู้เข้ารับการอบรมที่อยู่ตลอดจนจบ หลักสูตรการอบรมตั้งแต่ต้นมาถึงวันนี้นั้นเป็นจำนวน ๓๒๒ ท่าน เป็นพระภิกษุ ๙๖ รูป และอุบาสกอุบาสิกา ที่มาเข้ารับการอบรมไม่เต็มเวลาทั้งหมด บางท่านได้เคยผ่านการอบรมมาแล้วและได้เคยรับวุฒิบัตรมาแล้ว อีกจำนวนประมาณ ๒๕๐ ท่าน เมื่อรวมกับผู้ที่อยู่อบรมตลอดจนจบ ๓๒๒ ท่าน จึงรวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๕๗๒ ท่าน

ในจำนวน ๓๒๒ ท่านที่อยู่อบรมตลอดจนจบ มีผู้ปฏิบัติที่ถึงธรรมกาย ๗๘ ท่าน คิดเป็นเปอร์เซ็น ๒๔ % หรือประมาณ ๑ ใน ๔ ส่วนใหญ่เป็นสามเณรในอัตราที่สูงกว่าพระภิกษุและญาติโยม

ผู้ที่ปฏิบัติเห็นดวงเห็นกายมี ๒๕% และยังเหลือผู้ที่ไม่เห็นอะไรอีก ๕๑% ประมาณครึ่งหนึ่ง ทุกครั้งที่มีการอบรมผลของการอบรมจะใกล้เคียงดังที่ได้กราบเรียนมานี้ กล่าวคือ ถ้ามีผู้อยู่อบรมอย่างจริงจัง ๑๔-๑๕ วัน จะมีผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายประมาณ ๑ ใน ๔ (๒๔%) ที่เพียงแต่เห็นดวงเห็นกายจะมีประมาณพอกัน คือ ๑ ใน ๔ หรือประมาณ ๒๕% เหลืออีกครึ่งหนึ่งนั้นก็คงจะต้องเพียรปฏิบัติต่อไป

บัดนี้เป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้วเกล้าฯ ขออาราธนาพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ได้โปรดประทานวุฒิบัตรแก่ผู้ที่ได้เข้ารับการอบรมรุ่นนี้และขอได้โปรดประทานโอวาทแก่ผู้เข้ารับการอบรม คณาจารย์ วิทยากรและคณะผู้ทำงานเพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติสืบต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดกรุณา

โอวาทเนื่องในพิธีปิดการอบรมรุ่นที่ ๒๕

โดย

พระเดชพระคุณพระธรรมปัญญาบดี

พระมหาเสริมชัย พระเถรานุเถระ ภิกษุสามเณร และญาติโยม ทุก ๆ ท่าน

บัดนี้ การอบรมกัมมัฏฐานที่ท่านทั้งหลายได้มาเข้ารับการปฏิบัติ ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ตามเวลากำหนด ก็สำเร็จเสร็จสิ้นเรียบร้อยลงแล้วและได้รับวุฒิบัตร เป็นการประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏเรียบร้อยแล้วเช่นเดียวกัน

ก่อนอื่นข้าพเจ้าต้องขอแสดงความยินดีกับพระมหาเสริมชัย หรือที่ท่านทั้งหลายเรียกว่าหลวงพ่อเสริมชัย หรือพระอาจารย์เสริมชัยไว้เสียก่อน

พระมหาเสริมชัยนั้นเป็นผู้ที่ตั้งใจมั่น ตั้งใจดี มีความเคารพมั่นคงต่อพระพุทธศาสนา ต่อพระรัตนตรัย ต่อหลวงพ่อวัดปากน้ำได้มาก่อร่างสร้างสถาบันซึ่งเดี๋ยวนี้เป็นวัดแล้ว เป็นวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

ภายในประเทศ ดูเหมือนว่าแทบทั่วทุกจังหวัดที่พระมหาเสริมชัยได้ไปประกาศได้ไปสั่งไปสอนในที่นั้น ๆ หรือไม่ได้ไปก็มีพระภิกษุสามเณร หรือญาติโยมในที่นั้น ๆ ได้มาปฏิบัติแล้วนำไปสั่งสอนนี้ก็ได้ชื่อว่าพระมหาเสริมชัยต้องเสียสละกำลังกาย กำลังความคิด กำลังทรัพย์ จัดงานการก่อสร้าง ทั้งก่อสร้างวัตถุ ทั้งสร้างบุคคล ให้การศึกษาอบรม ให้การศึกษาเล่าเรียน ทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกประการ พร้อมมูลบริบูรณ์ซึ่งท่านทั้งหลายประจักษ์แจ้งแก่ใจดีอยู่แล้ว

พระมหาเสริมชัยนั้น เสียสละเป็นอย่างสูง สละฆราวาสวิสัย เป็นผู้มีหลักฐานมั่นคงอยู่ในฆราวาสวิสัย มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงส่ง แต่ด้วยความเคารพยึดมั่นอยู่ด้วยในวิชชาธรรมกาย อยู่ด้วยหลวงพ่อวัดปากน้ำ อยู่ด้วยพระพุทธศาสนา อยู่ด้วยพระรัตนตรัย ทำให้พระมหาเสริมชัยสละสิ่งทั้งหลาย เข้ามาสู่ร่มเงาแห่งพุทธศาสนา

การเข้ามาสู่ร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนานั้น ที่เข้ามาในลักษณะ

ณ ศาลาอเนกประสงค์ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ที่ว่าเป็นผู้ช่วย เป็นผู้จรรโลง เป็นผู้ค้ำจุน เป็นผู้ส่งเสริม เป็นผู้สนับสนุน พระพุทธศาสนาและวิชชาธรรมกายอันนี้ ไม่ใช่มาในฐานะเป็นผู้อาศัย แต่เป็นผู้ช่วยทำให้พระพุทธศาสนามีความเป็นหลักฐานมั่นคงมีความเจริญรุ่งเรือง ให้วิชชาธรรมกายได้เผยแพร่ไปยังทิศานุทิศตามที่ปรากฏ ตามที่ท่านทั้งหลายได้ทราบกันดีอยู่แล้ว

ภายในประเทศ ดูเหมือนว่าแทบทั่วทุกจังหวัด ที่พระมหาเสริมชัยได้ไปประกาศได้ไปสั่งสอนในที่นั้นๆ หรือไม่ได้ไปก็มีพระภิกษุสามเณรหรือญาติโยมในที่นั้น ๆ ได้มาปฏิบัติแล้วนำไปสั่งสอน นี้ก็ได้ชื่อว่าพระมหาเสริมชัยได้ไปสั่งสอนในที่นั้น ๆ เหมือนกัน และมิใช่แต่เฉพาะในประเทศ ต่างประเทศก็เรียกว่าจะทั่วทั้งยุโรปและอเมริกา ใกล้ ๆ บ้านเรานี้ก็มาเลเซีย สิงคโปร์ก็ไปสอนอยู่ ทางอเมริกาก็ไปสอนมา ๔ ปีแล้ว เพิ่งกลับมาไม่กี่วันนี้แล้วก็มาเข้างานนี้

พระมหาเสริมชัยได้ไปสั่งไปสอนถึงในต่างประเทศอย่างนี้ การกระทำนี้ สมดังเจตนาความมุ่งหมายของหลวงพ่อวัดปากน้ำทุกประการ หลวงพ่อวัดปากน้ำนั้นไม่ใช่อาตมานะ หมายถึง หลวงพ่อใหญ่ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อนั้นมีความตั้งใจแน่แน่วเหลือเกินที่จะส่งพระไปประกาศวิชชาธรรมกายยังต่างประเทศ เป็นความตั้งใจของท่านอย่างเหลือเกินอย่างจริงจัง แต่ว่ายังไม่ทันได้สำเร็จมากนัก ในสมัยหลวงพ่อมีชีวิต ก็มีบ้างเล็กน้อยเรียกว่าเริ่ม หลวงพ่อก็มาถึงมรณภาพ พระมหาเสริมชัยได้ไปประกาศวิชชาธรรมกายทั้งยุโรปอเมริกาอย่างนี้ จึงชื่อว่าสมความตั้งใจของหลวงพ่อ หลวงพ่อคงจะมีปีติหาน้อยไม่ ว่าได้พระมหาเสริมชัยนำวิชชาของท่าน และคงจะได้ประสิทธิ์ประสาทอำนวยพรให้พระมหาเสริมชัยเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันนี้ข้าพเจ้าต้องขอแสดงความยินดีกับพระมหาเสริมชัยเอาไว้ ณ โอกาสนี้เสียก่อน

ท่านทั้งหลาย การที่ท่านได้มาอบรมพระกัมมัฏฐานที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามนี้ วัดหลวงพ่อสดนี้มีพระมหาเสริมชัย เป็นเจ้าอาวาส ตามที่ทราบกันอยู่แล้วว่าท่านจัดอบรมอย่างนี้ปีละ ๒ ครั้ง กลางปี (๑-๑๕ พฤษภาคม) กับปลายปี (๑-๑๕ ธันวาคม) ครั้งนี้เรียกว่ากลางปีในเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคมก็เป็นภาคปลายปี

การอบรมแต่ละครั้งนั้น พระมหาเสริมชัยก็ได้รับความช่วยเหลือจากคณะอาจารย์ต่าง ๆ พระภิกษุสามเณร และญาติโยมมาช่วยท่านเพราะเป็นงานหนัก พระภิกษุสามเณรมาอบรมครั้งหนึ่ง ๆ ก็มากอย่างครั้งนี้ก็ ๕๗๒ คน ทั้งภิกษุสามเณร แม่ชี ญาติโยม เรียกว่ามากอยู่ ท่านก็อาศัยมีผู้ช่วยเหลืออย่างที่เห็นมาช่วยเหลือประจำก็ท่านเจ้าคุรเมธีรัตโนดม นั่งอยู่ข้างอาตมานี้ เป็นรองเจ้าคณะจังหวัดลพบุรี เจ้าคณะจังหวัดองค์อดีตที่เราไปเมื่อวานซืนนี้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษาคม และรองรูปที่ ๑ เจ้าคุณพระราชธรรมโสภณ เป็นรองเจ้าคณะจังหวัดรูปที่ ๑ ก็ขึ้นเป็นตัวเจ้าคณะจังหวัดแทน เจ้าคุณเมธีรัตโนดมองค์นี้ก็มาเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดรูปที่ ๑ ก็มาช่วยงานก็ชาววัดปากน้ำด้วยกัน พระมหาเสริมชัยก็พระจากวัดปากน้ำ ทุกครั้งที่มีการอบรมเจ้าคุณเมธีรัตโนดมก็มาช่วยงานมิได้ขาด นอกจากท่านเจ้าคุณเมธีแล้วยังมีอาจารย์อีกหลายองค์ ทั้งพระภิกษุสามเณรและญาติโยมที่มาช่วยก็ต้องขออนุโมทนา และขอบคุณทุก ๆ ท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท่านทั้งหลาย การที่ท่านทั้งหลายมาอบรมกัมมัฏฐานอย่างนี้อย่างวิชชาธรรมกาย การปฏิบัติกัมมัฏฐานมีหลายแบบ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ยังประทานวิธีปฏิบัติสมถกัมมัฏฐานไว้ถึง ๔๐ วิธี ๔๐ อย่างพระพุทธเจ้าทรงประทานไว้ กสิณ ๑๐ อสุภ ๑๐ อนุสสติ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อรูป ๔ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ และจตุธาตุววัฏฐาน ๑ อันนี้ก็เป็นแบบหนึ่ง แต่ว่าท่านทั้งหลายอย่ากินแหนงแคลงใจ ที่อาจารย์ทั้งหลายสอนอยู่ อาจารย์ที่สอนกัมมัฏฐานในประเทศไทยมีมาก อาจารย์นี้อาจารย์นั้นมีมาก บอกโยมว่าดีทุกองค์ เพราะว่าแต่ละองค์ก็แต่ละแบบ หรือว่าแบบเดียวกันก็มี คือมีจุดหมายปลายทางเดียวกันทั้งนั้น ต้องการความสงบด้วยกัน แต่วิธีเดิน ทางเดินนั้น อาจจะเดินคนละอย่าง แต่ว่าไปจุดหมายปลายทางด้วยกัน เหมือนกับว่าเราอยู่วัดหลวงพ่อสดจะไปกรุงเทพมหานครไปได้หลายทาง ออกหน้าวัดเลี้ยวซ้ายมือไปนครปฐม เข้ากรุงเทพมหานครก็ไปได้ ถ้าเลี้ยวขวามือออกสมุทรสงคราม เข้าสมุทรสาคร ก็ถึงกรุงเทพมหานครได้ หรือไปเรือก็ถึงกรุงเทพมหานครได้ คือทางเดินไปได้หลายทาง แต่ก็ถึงเหมือนกัน การปฏิบัติก็เช่นเดียวกัน อาจารย์หนึ่งสอนแบบหนึ่ง อาจารย์หนึ่งสอนอีกแบบหนึ่ง ดีทุกแบบ จุดหมายปลายทางคือต้องการความสงบเหมือนกันช่างเถอะ เราพูดเฉพาะแบบของเราแบบของเราคือแบบวิชชาธรรมกายนี้ ที่เรามาปฏิบัติอยู่นี้ได้ฟังอาจารย์เสริมชัยรายงานนั้นมีความพอใจมาก ได้ผลเป็นที่พอใจมาก ได้เข้าถึงธรรมกายบ้าง ได้เห็นดวงเห็นกายบ้าง ประเสริฐนัก ใครที่ได้เข้าถึงอย่างนี้ รักษาไว้ให้ดีนะอย่าไปทิ้งเสีย หรือผู้ที่ยังไม่เข้าถึงยังไม่เห็นพระธรรมกาย ยังไม่เห็นดวงก็ไม่เป็นไรนะ เพียงแต่ท่านได้ความสงบใจอันนี้ก็ประเสริฐแล้ว ที่ท่านทั้งหลายยังไม่เข้าถึง ยังไม่เห็น อย่าไปน้อยอกน้อยใจว่า เรามาปฏิบัติคราวนี้หรือเรามาปฏิบัติ

หลายคราวแล้ว ยังไม่เห็นพระธรรมกาย ไม่ได้เห็นดวงแก้ว ไม่เป็นไร ตั้งใจปฏิบัติไป ค่อย ๆ ปฏิบัติไป เพียงแต่ทำให้สงบได้ อันนี้ก็ประเสริฐแล้ว ใจสงบเป็นประการสำคัญมาก เราทำอะไรก็ตามต้องอาศัยใจสงบจึงจะทำสิ่งนั้น ๆ ได้สำเร็จ เราอ่านหนังสือก็ต้องอาศัยใจสงบ ตาก็ต้องอยู่กับหนังสือ ใจก็ต้องอยู่กับหนังสือ ถ้าหากว่าเราอ่านหนังสือด้วยใจสงบ อ่านแล้วรู้เรื่อง แต่ถ้าอ่านหนังสือแล้วใจไม่สงบ ตาก็อ่านหนังสือไป ใจก็ไปคิดถึงโน้นโรงหนังโรงละครที่ไหนก็ไม่รู้ ถ้าอย่างนี้อ่านจบก็ไม่รู้เรื่อง เพราะใจไม่สงบญาติโยมเห็นได้ง่าย ๆ

โยมจะทำมาหากิน ประกอบสัมมาอาชีวะ ถ้าใจสงบละก็โยมจะคิดเห็นช่องทางในการประกอบสัมมาอาชีวะนั้น ๆ ว่าจะทำอะไร จะมองเห็นช่องทาง โดยจะทำนา ทำสวน ค้าขาย รับราชการ ถ้าใจสงบก็จะเห็นช่องทางในการทำนั้นๆ ถ้าใจไม่สงบคิดอะไรไม่ออก จะทำนาก็ไม่รู้จะคิดดัดแปลงแก้ไขอย่างไร จะทำสวนก็ไม่รู้จะคิดดัดแปลงแก้ไขอย่างไร ถ้าใจไม่สงบ ตัวอย่างง่าย ๆ ว่า ตอนที่เราถูกฟ้องร้อง หรือมีเรื่องมีราวอะไรเกิดขึ้นกับตัวเรา ตอนนั้นใจเราไม่สงบแล้ว ใจเราพลุ่งพล่าน ร้อนจิตร้อนใจ แก้ไขตัวเองไม่ได้ ต้องหาทนายความ เอามาช่วยแก้ไขให้เรา เราถูกเรื่องถูกราวใจสงบ ใจสงบจึงสำคัญ แม้ว่าเราไม่เห็นตามที่อาจารย์บอก แต่ว่าใจเราสงบ อันนี้ก็ประเสริฐ ตั้งใจปฏิบัติเรื่อย ๆ ไป ต่อ ๆ ไปก็จะได้ความสำเร็จในการเข้าถึงธรรมกาย หรือว่าเห็นดวงแก้ว ต่อวิชชาสูงขึ้นไปได้

ท่านทั้งหลาย ที่ท่านมาปฏิบัติกัมมัฏฐานอย่างนี้ตามที่อาจารย์เสริมชัยรายงานให้ทราบนั้นก็เรียกว่ามา"**สร้างพระในใจ**" สร้างพระให้เกิดมีขึ้นในใจของเรา ความจริงใจของเรามีอะไรต่อมิอะไรมากมายก่ายกอง มีความรัก มีความโลภ มีความโกรธ มีความหลง มีความตระหนี่เหนียวแน่น มีความอิจฉาริษยา มีอยู่ในใจของเรา ใจของคนเราดวงเดิมบริสุทธิ์ ผุดผ่อง แต่ว่าอาศัยอุปกิเลสต่าง ๆ มากล้ำกลาย ทำให้ใจของเราเศร้าหมองขุ่นมัวไป

อาจารย์บอกว่าให้เราสร้างพระขึ้นในใจ ถ้าพูดถึงรูปธรรม ก็นี่ล่ะ เราสร้าง มองไม่เห็น พระพุทธรูปในใจของเรา หรือดวงแก้วในใจของเรา เราอย่าไปเอาเรื่องอื่นเข้ามาใส่ในใจ อย่าไปเอาคนนั้นคนนี้เข้ามาใส่ในใจ โดยทั่วไปแล้วเราจะเอาอะไรต่อมิอะไรมาใส่ไว้ในใจ เอาบุคคลนั้นบุคคลนี้มาใส่ไว้ในใจของเรา ใจของเราก็ปรวนแปร หันเหไม่แน่ไม่นอน ไม่สงบ ถ้าหากว่าเราสร้างพระให้เกิดมีขึ้นในใจของเรา นึกถึงว่ามีพระพุทธรูปอยู่ในใจของเรา หรือว่ามีพระคุณของพระพุทธเจ้า พระคุณของพระธรรม พระคุณของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นส่วนนามธรรมอยู่ในใจของเรา ผู้ที่ทำพระให้เกิดมีขึ้นในใจของเราได้ เราจะมีใจที่สงบ เยือกเย็น แจ่มใส ใจดี

ท่านทั้งหลาย ที่มาปฏิบัติกัมมัฏฐาน ณ ที่นี้ ได้ชื่อว่า สร้างพระให้เกิดขึ้นในใจของเรา มาสร้างพระในใจของตน อาตมาคิดว่าทุกท่านทำได้ท่านที่ได้ถึงพระธรรมกายแล้ว หรือได้เห็นดวงแก้วแล้ว ท่านทั้งหลายได้ชื่อว่าได้เข้าถึง ได้มีพระในใจ ท่านที่ยังไม่ถึงขั้นนี้ ก็สร้างพระคุณของพระรัตนตรัย นึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า นึกถึงพระคุณของพระธรรม นึกถึงพระคุณของพระสงฆ์ให้เกิดมีขึ้นในใจของเรา ให้เราระลึกถึง พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสงฆ์คุณ ให้ประจำมั่นอยู่ในใจของเรา เราก็ได้ชื่อว่ามีพระอยู่ในใจเหมือนกัน

ท่านทั้งหลาย ถึงแม้ว่าท่านได้มาเข้าปฏิบัติพระกัมมัฏฐานในครั้งนี้แล้ว ถึงแม้ว่ายังไม่เห็นแต่ก็ได้สร้างพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณให้เกิดมีขึ้นอย่างนี้ ท่านทั้งหลายก็ได้ชื่อว่ามาแล้วก็ได้อานิสงส์ ได้พระในใจส่วนหนึ่งกลับไป ไม่ใช่ว่าไม่ได้ ไม่ใช่ว่ามาแล้วไม่ได้อะไร ได้ส่วนที่เป็นพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ใช้ได้นะ ให้ระลึกถึงอยู่เสมอ คนที่มีพระในใจ จะเป็นพระธรรมกาย จะเป็นดวงแก้ว จะเป็นพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ผู้เช่นนี้เรียกว่าผู้มีใจสงบระงับหนักแน่น เยือกเย็นแจ่มใส ผู้เช่นนี้ย่อมจะมีความสุข ย่อมจะมีความเจริญแน่นอน

ดังนั้น ท่านทั้งหลาย ที่ได้เข้ามาอบรมพระกัมมัฏฐานในครั้งนี้นับว่าท่านทั้งหลายได้รับประโยชน์ทุกคน ทุกรูป ทุกองค์ เรียกว่าได้พระในใจด้วยกันทุกองค์ มาแล้วไม่ไร้ประโยชน์ ผมจึงขออนุโมทนากับทุก ๆ ท่าน

บัดนี้ การอบรมพระกัมมัฏฐานของวัดหลวงพ่อสดฯ โดยท่านอาจารย์เสริมชัยเป็นประธานนี้ ก็ได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผมขอปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน ณ โอกาสนี้ และขออำนวยพร ขอให้ท่านทั้งหลายพระเคราะนุเถระ ทั้งญาติโยมประชาชนซึ่งมีพระมหาเสริมชัยเป็นต้น เป็นประธาน ขอท่านทั้งหลายจงตั้งมั่นอยู่ด้วยพระธรรมกายที่หลวงพ่อวัดปากน้ำ ประสิทธิ์ประสาทสอนอยู่ และพระมหาเสริมชัย ได้เป็นอาจารย์ประกาศสั่งสอนสืบต่อมานี้ ขอท่านทั้งหลายจงเจริญรุ่งเรืองในพระศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสาร สมบัติจงทุกประการ เทอญ

■ ■ ■ ■

เอมอร อรุณยงจิต
บ.การบินไทย จก.
ผู้ถอดเทป

การมีสติเห็นธรรมในธรรม: ศีล สมาธิ ปัญญา สังขาร วิสังขาร

โดย
หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล

เนื่องในโอกาสอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒๖ (๑-๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๖)
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

เมื่อถึงธรรมกายแล้ว ตรงนี้แหละ ผู้ปฏิบัติพึงเจริญฌานสมาบัติ เพื่อพิจารณาอริยสัจในกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ให้เห็นตามที่เป็นจริง ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง การพิจารณาสภาวะของสังขารธรรม ให้รู้แจ้งแทงตลอดในพระไตรลักษณ์ แล้วก็ทำนิโรธ ดับสมุทัย ปหานอกุศล จิตของกายในภพ ๓ เป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ ทับทวีต่อไปจนสุดละเอียดจนตกศูนย์เข้าสู่อายตนนิพพาน แล้วก็จะได้เห็น วิสังขารคือ พระนิพพาน ให้สามารถเจริญปัญญาได้จากการที่ทั้งรู้และทั้งเห็นอายตนนิพพาน สภาวนิพพาน และ ผู้ทรงสภาวนิพพาน คือ ธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และของพระอรหันตขีณาสพ ผู้เข้าอนุปาทิเสสนิพพานแล้วด้วย

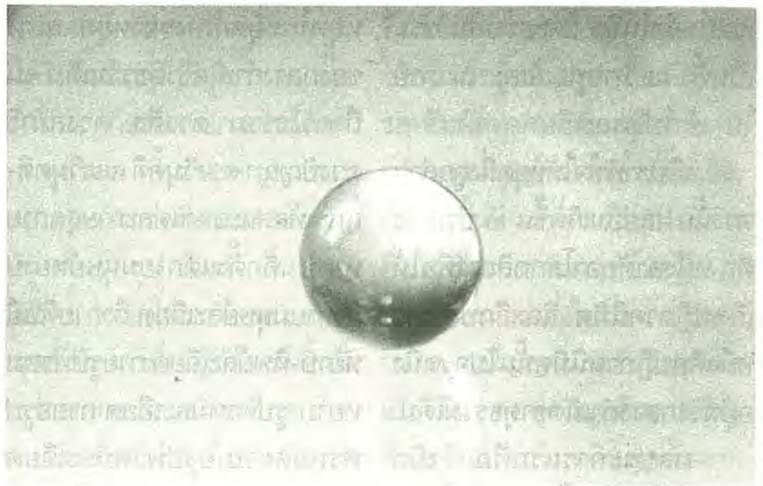

พระประทีป ปญฺญทีโป วัดคลองสาน จ.กำแพงเพชร

กราบนมัสการ หลวงป๋า ที่เคารพ

กระผมนับว่าเป็นผู้เริ่มรู้จักวิชชาธรรมกาย จึงไม่เข้าใจอะไรมากนัก เมื่อมาเข้ารับการอบรมแล้วเกิดมีศรัทธาเชื่อมั่นว่า แนวการปฏิบัติวิชชาธรรมกายซึ่งเป็นการค้นพบของหลวงพ่อวัดปากน้ำ เป็นของแท้ ทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาได้ และเป็นของแปลกสำหรับวงการนักปฏิบัติในยุคปัจจุบัน ซึ่งไม่มีใครเผยแพร่ แต่กระผมมีข้อสงสัยมากมาย จนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ

จึงขอความเมตตาจากหลวงป๋า ช่วยแนะนำให้ข้ามพ้นความสงสัย ให้เข้าใจแนววิธีการปฏิบัติวิชชาธรรมกายด้วย ผมมีข้อสงสัยดังต่อไปนี้

๑. **วิธีการปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย** คือการมีศีลที่บริสุทธิ์ การทำฌานให้เกิดการเดินฌานเข้าไปในฌาน หรือเพ่งฌานต่อฌานให้แก่กล้าตามลำดับ จนถึงอรูปฌานสูงสุดและเพิกฌาน อาศัยกำลังของฌานทำวิปัสสนาต่อเข้าถึงธรรมกาย ตั้งแต่โสดา สกิทาคา อนาคา อรหัต ถึงนิพพานในที่สุด ความเข้าใจเช่นนี้ถูกต้อง หรือไม่ครับ?

ตอบ ถามทำไม? เมื่อปฏิบัติไปแล้ว จะค่อย ๆ เข้าใจเอง คือการปฏิบัติภาวนาที่เข้าถึงธรรมกายจริง ๆ จะค่อย ๆ เข้าใจไปเอง ประการแรกในข้อนี้ ไม่ต้องไปคิดว่าฌานต่อฌาน หรือไม่ ถ้าท่านเดินตามครูบาอาจารย์ไปแล้ว ท่านจะรู้ว่าเป็นธรรมปฏิบัติรวบยอดหมดเบ็ดเสร็จทั้งศีล สมาธิ และปัญญา ให้เจริญถึงอธิศีล อธิจิต และอธิปัญญา ฯลฯ ต่อ ๆ ไปตามลำดับ กล่าวคือ

ประการที่ ๑ **ศีล**

เริ่มตั้งแต่มีศีลสังวร ศีลสังวรตั้งแต่ขั้นหยาบไปจนถึงขั้นละเอียดที่เป็นไปพร้อมกับสมาธิเอาแค่เรื่องสมาธิก่อน

เพราะฉะนั้น เบื้องต้น ศีลเราสำรวมระวังตั้งแต่ภายนอก เบื้องต้น ก็คือการสำรวมกายและการสำรวมวาจา แล้ว

ประการที่ ๒ **สมาธิ**

เจริญภาวนาสมาธิควบคู่กันไป ให้ใจหยุดนิ่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ตรงนี้สำคัญเพราะตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี้เป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาใน

เวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายนอกและ ณ ภายใน เข้าไปสุดละเอียด

เมื่อเราทำใจให้หยุดนิ่งถูกส่วนตรงนั้นผลย่อมเกิดขึ้น ๒ ประการ คือ หนึ่งอาศัยอาโลกกสิณ เพื่อให้เกิดปฏิภาคนิมิต และอีกประการหนึ่งคือปฏิภาคนิมิตนั้นไปจรดนิ่งอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม

ผลประการแรกคือ เมื่อปฏิภาคนิมิตเกิดขึ้น สมาธิที่แนบแน่นระดับ **"อัปปนาสมาธิ"** ก็เกิด เมื่ออัปปนาสมาธิเกิดขึ้น ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข และเอกัคคตา ก็เป็นสมาธิขั้นปฐมฌาน

ผลอีกประการหนึ่งก็คือว่า เมื่อจิตหยุดในระดับปฐมฌานอย่างนั้นแล้ว **"ใจ"** คือความเห็น (ด้วยใจ) ความจำ ความคิด และความรู้ที่รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันขณะเมื่อได้ปฏิภาคนิมิตนั้นรวมหยุดนิ่งถูกกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ถูกส่วนเข้า ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ก็ปรากฏที่หลวงพ่อท่านเรียกว่า **"ดวงปฐมมรรค"** หนทางเบื้องต้นไปสู่มรรค ผล นิพพาน รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด กลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม จนถึงดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะของแต่ละกายสุดกายหยาบ คือตั้งแต่กายมนุษย์หยาบถึงกายมนุษย์ละเอียด ถึงกายทิพย์หยาบ-ทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมหยาบ-รูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมหยาบ-อรูปพรหมละเอียด แล้วต่อไปจะถึงธรรมกายโคตรภูหยาบ-ละเอียด ต่อ ๆ ไปจนถึงธรรมกายอรหัตที่สุดละเอียด

"ฌาน" เป็นผลของการเพ่งด้วยใจที่รวมหยุดในหยุดกลางของหยุด ย่อมมีเกิดขึ้นไปตามลำดับ พร้อมกับใจหยุดตรงกลางของกลางดวงธรรม ก็จะเห็นดวงอธิศีล คือเมื่อใจหยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงแล้วกิเลสนิวรณ์ย่อมหมดไป เจตนาความคิดอ่านไม่มีพิรุธเสียหาย กายและวาจา จึงย่อมบริสุทธิ์เป็นศีลบริสุทธิ์ในกัมมัฏฐาน เมื่อใดที่กายและวาจาไม่บริสุทธิ์ ดวงศีลนี้ย่อมมัวหมอง ถ้าว่ากาย วาจาบริสุทธิ์ ดวงศีลนี้ก็ผ่องใส หลวงพ่อจึงเรียกว่า **"ศีล เห็น"** เป็น **"อธิศีล"** คือศีลยิ่ง ชื่อว่า **สีลวิสุทธิ** อันเป็นไปเพื่ออธิจิต คือจิตยิ่ง หรือสมาธิยิ่งนั้นเอง

กลางของกลางศีลวิสุทธิ ใจหยุดนิ่งใสบริสุทธิ์ จะถึงอัปปนาสมาธิที่ละเอียดยิ่งไปกว่า ใจใสบริสุทธิ์หนักเข้า เป็นอัปปนาสมาธิซึ่งประกอบด้วย **วิตก วิจาร** ตรึกตรองประคองนิมิต **ปีติ สุข** และ**เอกัคคตารมณ์** ที่ละเอียดแนบแน่นมั่นคงนี้เป็นสมาธิขั้นปฐมฌาน ซึ่งกำจัดกิเลสนิวรณ์ทั้ง ๕ ให้หมดสิ้นไป จึงชื่อว่า **"อธิจิต"** คือจิตยิ่ง หรือสมาธิยิ่ง หรือ **"จิตวิสุทธิ"** คือความหมดจดแห่งจิตจากกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา

ใจหยุดในหยุดกลางของหยุดกลางของกลางอธิจิตนั่นแหละ ใสสว่างหนักเข้าก็จะถึง **"อธิปัญญา" "วิมุตติ"** และ**วิมุตติญาณทัสสนะ** ตามลำดับ นี้เป็นขั้นเบื้องต้น ยังมีธรรมในเบื้องกลางและเบื้องสูงที่ยิ่งไปกว่านี้อีก

ประการที่ ๓ **ปัญญา**

ที่เรียกว่าเป็น **"อธิปัญญา"** เพราะเหตุไร? เพราะเหตุว่า เมื่อใจหยุดนิ่งกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม

นั้น ธาตุละเอียดของขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ จะรวมหยุดเป็นจุดเล็กใสประมาณเท่าเมล็ดโพธิ์เมล็ดไทรซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ กันเข้าไปตามลำดับ ณ ภายในตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม เมื่อรวมใจหยุดเป็นจุดเดียวกัน ธาตุละเอียดของอายตนภายในก็รวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน ย่อมเกิดพลัง หรือจะเรียกว่ามีคุณสมบัติพิเศษคือ **"อภิญญา"** ก็ได้ กล่าวคือ **"ทิพยจักษุ" "ทิพยโสต"** จะเกิดและเจริญขึ้น ให้สามารถรู้เห็นธรรมชาติที่ละเอียดยิ่งกว่าอายตนะหรือประสาทตาของมนุษย์ หรือประสาทหูของมนุษย์จะสัมผัสได้ นี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีปัญญา ๒ ชั้น ชั้นที่ ๑ ก็อายตนะภายในได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ของกายมนุษย์หยาบที่สามารถสัมผัสให้รู้-เห็น รูป-เสียง-กลิ่น-รส-สัมผัสทางกายในระดับหยาบของมนุษย์ได้ แต่เมื่อปฏิบัติมาถึงขั้นนี้จะเข้าเขตกายมนุษย์ละเอียด เป็นอายตนะทิพย์ที่ละเอียดกว่าของกายมนุษย์หยาบให้สามารถรู้-เห็น รูป-เสียง-กลิ่น-รส-สัมผัสทางกายที่ละเอียดยิ่งไปกว่าของมนุษย์หยาบ ให้สามารถรู้-เห็น รูป-เสียง-กลิ่น-รส-สัมผัสทางกายที่ละเอียดยิ่งไปกว่าของมนุษย์หยาบ นี้จึงเป็นปัญญาชั้นที่ ๒ ที่ละเอียดประณีตยิ่งไปกว่าของกายมนุษย์หยาบ

ที่ละเอียดยิ่งไปกว่ากลางของกลางดวงปัญญา จะถึงวิมุตติในเบื้องต้น พอพูดวิมุตติหลายท่านที่เคยชินแต่ว่าวิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสทั้งหมด แต่คำว่า **"วิมุตติ"** มีหยาบ กลาง ละเอียด แล้วแต่ว่าหลุดจะพ้นจากกิเลสระดับไหน กิเลสระดับหยาบของมนุษย์ มีอภิฌาพยาบาท มิจฉาทิฏฐิเหล่านี้ มันหมดไปได้ด้วยการข่มกิเลสชื่อว่า **"วิกขัมภนวิมุตติ"**

กลางของกลางดวงวิมุตติถึงวิมุตติญาณทัสสนะที่ละเอียดยิ่งไปกว่า ที่ให้เห็นผลญาณในระดับโลกิยญาณตามที่เป็นจริง คือเมื่อใจหยุดนิ่งกลางของกลางวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าศูนย์กลางจะขยายว่างออกไป กายมนุษย์ละเอียดจะปรากฏ

เมื่อกายมนุษย์ละเอียดปรากฏ ใจก็ดับหยาบไปหาละเอียด

เป็นกายมนุษย์ละเอียด ใจของกายมนุษย์ละเอียดก็หยุดนิ่งกลางของกลางปฐมมรรค ใสบริสุทธิ์ละเอียดยิ่งไปกว่า แล้วก็จะถึงดวงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา วิมุตติ วิมุตติ-ญาณทัสสนะที่ละเอียดยิ่งไปกว่า ปฐมฌานซึ่งสำเร็จด้วยมนุษย์ละเอียดก็ใสละเอียดยิ่งไปกว่าเดิม ใสละเอียดหนักเข้าไป

และกลางของกลางนั้น "**ธรรมในธรรม**" คือ **ภพ ชาติ** ของผู้นั้นก็บริสุทธิ์ผ่องใสเป็น**สุคติภพ** ไม่เป็นทุคติแน่นอน นี้เป็นเพียงเบื้องต้น

เมื่อกล่าวรวบยอดก็คือ **การมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา จิตในจิต**และ**ธรรมในธรรม** คือ**ตัวสติปัฏฐาน ๔** นั่นเอง และ**สติปัฏฐาน ๔** ที่ว่านี้รวม**ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าไว้ด้วยกันพร้อมหมด เพราะเป็นธรรมที่เกี่ยวเนื่องกัน** ทั้งกาย (รูปธรรม) ใจ (นามธรรม) และธรรมในธรรมของมนุษย์หรือสัตว์นั้น ๆ

เพราะฉะนั้น ถ้าว่าจะกล่าวถึงการเดินฌาน มันก็ไม่ตรงทีเดียวนัก ถ้าจะพูดให้ชัดเจนก็คือการปฏิบัติภาวนาเข้าถึงและรู้กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ระดับศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็ย่อมละเอียดสูงขึ้นตามลำดับ เพราะ

ปฐมฌานสำเร็จด้วยใจกายมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกายมนุษย์ละเอียด

ทุติยฌานละเอียดยิ่งไปกว่าสำเร็จด้วยใจของกายทิพย์ ทิพย์ละเอียด

ตติยฌาน สำเร็จด้วยใจของกายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด

จตุตถฌาน สำเร็จด้วยใจของอรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด

ส่วนอรูปฌานนั้น สำเร็จด้วยใจของกายธรรม คือ "**ธรรมกาย**" แต่โดยปกติผู้ปฏิบัติไม่มากนักที่ตั้งใจฝึกฝนอรูปฌานกันอย่างจริงจัง เพราะฉะนั้นจึงอาจปรากฏเกิดมีได้เองขณะเมื่อเจริญภาวนาได้ถึงกายธรรมที่ละเอียด ๆ ในขณะดับหยาบไปหาละเอียดเรื่อยไป ละเอียดเพียงไหน ระดับของฌานสมาบัติก็จะละเอียดสูงขึ้นไปตามกันด้วย อาจจะถึงอรูปฌานในระดับหยาบหรืออาจจะเป็นเพียงรูปฌานเฉย ๆ ก็ได้ ข้อนี้ไม่เป็นประมาณ ผู้ปฏิบัติที่เจริญภาวนาที่มุ่งการมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียด เพื่อชำระธาตุธรรมเห็น-จำ-คิด-รู้ อันเป็นที่ตั้งของกิเลสให้บริสุทธิ์ผ่องใส มักจะไม่ได้ตั้งใจที่จะเดินฌานสมาบัติโดยตรง แต่กลับใช้วิธีดับหยาบไปหาละเอียด ชื่อว่า**ทำนิโรธดับสมุทัย** กล่าวคือ**ปหานอกุศลจิตของกายในภพสาม** ให้เป็นธาตุล้วนธรรมล้วนของธรรมกายที่ละเอียดๆ ไปจนสุดละเอียด การดับหยาบไปหาละเอียดหรือการทำนิโรธนี้ มิใช่เป็นการทำ**นิโรธสมาบัติ**

ผลของการปฏิบัติภาวนาเข้าถึงกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมนั้น มีสภาวะที่เป็นการดับหยาบไปหาละเอียด เข้าสู่**สีลวิสุทธิ จิตวิสุทธิ** ซึ่งธรรม ๒ อย่างนี้จะปรากฏเป็นผลของการทำใจให้หยุดนิ่ง ใจหยุดนิ่งแล้วจิต "**ไม่สังขาร**" คือ "**ไม่ปรุงแต่ง**" กิเลสก็ทำอะไรไม่ได้ จะหลุดพ้นไปตามลำดับเหมือนกะเทาะ

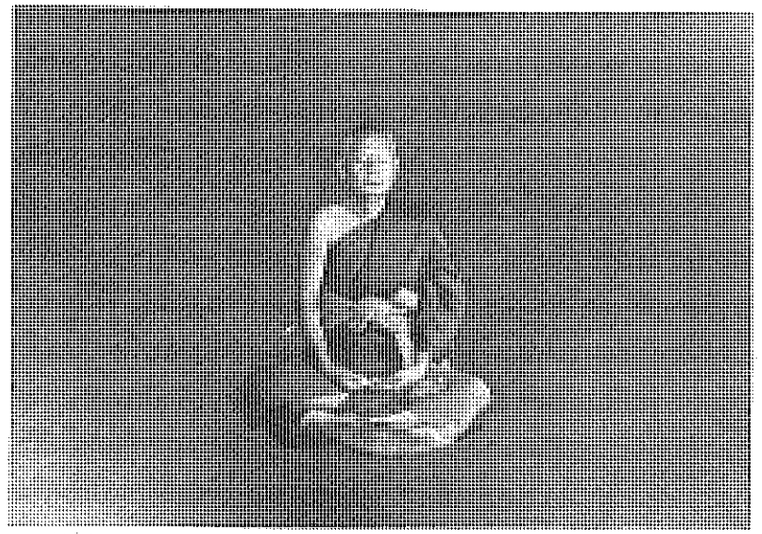

กิเลสเป็นชั้น ๆ ไป จากกิเลสในใจของกายสุดหยาบไปสู่สุดละเอียด คือ "**ธรรมกาย**" เป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ผ่องใสไป

ดับหยาบไปหาละเอียดจนถึงธรรมกาย เมื่อถึงธรรมกายแล้วตรงนี้แหละ ผู้ปฏิบัติพึงเจริญฌานสมาบัติ เพื่อพิจารณาอริยสัจในกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ให้เห็นตามที่เป็นจริง ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง **การพิจารณาสภาวะของสังขารธรรม ให้รู้แจ้งแทงตลอดในพระไตรลักษณ์ แล้วก็ทำนิโรธ ดับสมุทัย ปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓ เป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์** ทับทวีต่อไปจนสุดละเอียดจนตกศูนย์เข้าสู่อายตนนิพพานแล้วก็จะได้เห็น **วิสังขาร** คือ **พระนิพพาน** ให้สามารถเจริญปัญญาได้จากการที่ **ทั้งรู้และทั้งเห็นอายตนนิพพาน สภาวนิพพาน** และ **ผู้ทรงสภาวนิพพาน** คือ **ธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและของพระอรหันตขีณาสพ ผู้เข้าอนุปาทิเสสนิพพานแล้ว**ด้วย

การปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายที่หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านสอนนั้น ต้องเข้าให้ถึงธรรมกายเสียก่อน จึงจะพิจารณาสภาวธรรมให้เห็นแจ้งตามที่เป็นจริงได้ดี เพราะว่าสามารถเห็นได้ทั้งส่วนที่เป็นสังขารที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่ "**ปุญญาภิสังขาร**" คือความปรุงแต่งด้วยบุญ อย่างที่เรากำลังปฏิบัติในทานกุศลศีลกุศลภาวนากุศล ละเอียดเข้าไป แต่ส่วนคนที่ไม่ปฏิบัติ แถมยังประพฤติผิด ทางกาย ทางวาจา และทางใจ นั่นปรุงแต่งด้วยบาป ชื่อว่า "**อปุญญาภิสังขาร**" ผลของการเจริญภาวนานี้ให้สามารถเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ของผู้ที่ถูกปรุงด้วยบาปอกุศลนั้น เฉพาะกายก็เศร้าหมอง ทั้งกายเนื้อส่วนหยาบภายนอกและทั้งกายมนุษย์ละเอียด ณ ภายในนั้นก็เศร้าหมอง เพราะจิตเสวยทุกขเวทนาขุ่นมัวไม่ผ่องใสอย่างนี้ ย่อมเห็นได้ นอกจากนี้ย่อมเห็น "**ใจ**" (เห็น จำ คิด รู้) ก็ขุ่นมัว น้ำเลี้ยงของจิตก็ขุ่นมัวตามอำนาจของกิเลสที่เข้ามาผสม ส่วนธรรมในธรรม ได้แก่ **ภพ ชาติ** ก็เห็นมัวหมองเป็น **ทุคติภพ**ไป

เพราะฉะนั้น การเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายนั้น มีลักษณะที่เป็นตัวมหาสติปัฏฐาน ๔ แท้ ๆ คือให้มีสติพิจารณาเห็น

กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม พร้อมกับดับหยาบไปหาละเอียด ชำระจิตใจกล่าวคือธาตุธรรมและเห็น-จำ-คิด-รู้ ให้ผ่องใสบริสุทธิ์ จนเข้าถึงและเป็นธรรมกายที่ละเอียด ๆ ไปจนสุดละเอียด ต่อเนื่องกันไปอย่างนี้

แต่ว่าผลของการทำใจหยุดใจนิ่ง ฌานสมาบัติก็ปรากฏและเจริญขึ้นด้วยโดยอัตโนมัติเอง ถ้าจะกล่าวว่า ส่งด้วยฌานใช่ไหม? ตามที่ถามมา จะว่าใช่ก็ใช่ จะว่าไม่ใช่ก็ไม่ใช่ เพราะเราปฏิบัติให้มีสติพิจารณาด้วยการเข้าถึงทั้งรู้และเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม แต่ผลก็ปรากฏเป็นศีลบริสุทธิ์ และจิตบริสุทธิ์ ขณะเดียวกันระดับของฌานสมาบัติก็ละเอียดขึ้น สูงขึ้นเป็นไปตามระดับของการที่ใจหยุดใจนิ่ง และของการเข้าถึงกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ที่ละเอียด ๆ ต่อ ๆ ไป จนสุดละเอียดดับหยาบไปหาละเอียดเรื่อยไปจนถึงธรรมกาย เป็นธรรมกายที่ใสละเอียดและบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปนั้นเอง

ถึงธรรมกายแล้วพิสดารกายที่ละเอียด ๆ ดับหยาบไปหาละเอียดต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียด ฌานสมาบัติก็จะปรากฏสูงขึ้นตามกิเลสก็ถูกกำจัดไปด้วยวิกขัมภนวิมุตติ (การข่มกิเลส) จนจิตละเอียดหนัก ปล่อยวางอุปาทานในเบญจขันธ์ของกายในภพ ๓ และปล่อยความยินดีในฌานสมาบัติเรียกว่าปล่อยขาดหมด ธรรมกายที่หยาบจะตกศูนย์ ที่สุดละเอียดจริงๆ จะไปปรากฏในอายตนนิพพาน เข้าไปรู้ไปเห็นพระนิพพาน คือธรรมกายที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าของพระอรหันตขีณาสพ และของพระปัจเจกพุทธเจ้าได้ และย่อมสัมผัสได้ด้วย เพราะเมื่อธรรมกายสุดละเอียด บริสุทธิ์ผ่องใสเช่นนั้นย่อมเป็นอายตนะที่ละเอียดเสมอกันกับพระนิพพาน จึงสัมผัสกันได้รู้ได้ เห็นได้ และให้ผู้ปฏิบัติธรรมนั้นสามารถเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์ได้ด้วยญาณของธรรมกาย เมื่อมรรคจิตและมรรคปัญญาของธรรมกายเกิดและเจริญขึ้น ก็จะปหานสัญโญชน์เครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้ ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ด้วยอาการอย่างนี้

ถ้าจะถามว่าอาศัยฌานหนึ่งส่งฌานหนึ่งใช่ไหม? จริง ๆ แล้วเป็นผลจากการมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม โดยเริ่มที่ธรรมในธรรมก่อน คือการมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรมคือนิวรณ์ ๕ นั่นเอง ก็การพิจารณานิวรณ์ ๕ นั้น กลมกลืนกันไปกับ **สมถภาวนา** โดยอาศัย**อาโลกกสิณ พุทธานุสสติ** และ**อานาปานสติ** ประกอบกัน ให้**ใจ** (เห็น-จำ-คิด-รู้) รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันตรงศูนย์กลางกาย เหนือระดับสะดือประมาณ ๒ นิ้วมือ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งกายในกาย อันรวมเวทนา จิต และธรรมในธรรมเป็นทั้ง ณ ภายนอก (คือส่วนหยาบ) และ ณ ภายใน (คือส่วนละเอียด) ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียดถึงธรรมกายนั่นเอง

เพราะฉะนั้น ที่ข้องใจสงสัยอยู่เสมอ ๆ ก็ขอให้ทำ ๆ ไปก่อนดีกว่า มิฉะนั้นจะกลายเป็น**วิจิกิจฉา**หนึ่งในกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาไปเสียอีก จะทำให้การปฏิบัติธรรมไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

ถาม ผู้ที่ชื่อว่า เห็นดวงปฐมมรรค หรือเห็นดวงแก้วใสเป็นผู้บรรลุปฐมฌานแล้วใช่หรือไม่ครับ?

ตอบ เมื่อ **ใจ** คือ เห็น (ด้วยใจ)-จำ-คิด-รู้ รวมหยุดนิ่งสนิทเป็นจุดเดียว ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้น เมื่อหยุดนิ่งถูกส่วนจะปรากฏดวงปฐมมรรคใสแจ่มขึ้นมา นี้ย่อมปรากฏผลเกิดขึ้น ๒ ประการ คือ ๑) ผู้ปฏิบัติภาวนาสมาธิ โดยการกำหนด**บริกรรมนิมิต**เป็นเครื่องหมายดวงแก้วกลมใส และ**บริกรรมภาวนา**ว่า "สัมมาอะระหัง ๆ ๆ" คู่กัน จนใจหยุดนิ่งสนิท จะได้ปฏิภาคนิมิต และเมื่อประกอบด้วยองค์ ๕ คือ วิตก วิจาร (ตรึกตรองประคองนิมิต) อารมณ์ปีติ สุข และเอกัคคตา **ก็ได้สมาธิระดับปฐมฌาน** และ ๒) เมื่อใจหยุดนิ่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม จนธาตุทั้ง ๖ คือ ธาตุละเอียดของธาตุน้ำ-ดิน-ไฟ-ลม-อากาศ และวิญญาณธาตุ มาประชุมกัน ณ ศูนย์กลางกายนั้นแล้ว **ปฐมมรรค** จึงปรากฏขึ้นด้วย

เพราะฉะนั้น เมื่อเจริญภาวนาสมาธิให้ใจหยุดนิ่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ หยุดนิ่งถูกส่วน จะปรากฏดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย หรือ**ปฐมมรรค** ก็คือธรรมในธรรมนั้นเอง ใสแจ่ม และขณะเดียวกันเมื่อใจหยุดนิ่งสนิท ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข และเอกัคคตา แล้วก็ได้**ปฐมฌาน** ท่านจะรู้ด้วยตัวเอง และคำว่า "ปฐมฌาน" นี้มีหยาบมีละเอียดกว่ากัน เมื่อปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้วให้ใสกริ๊ก นี้เป็นขั้นละเอียด ปฏิบัติถึงแล้วท่านจะรู้เองทั้งหมด

ถาม ผู้ที่เห็นกายอรูปพรหม.. จัดว่าผู้นั้นอยู่ในอรูปฌานสมาบัติด้วยหรือไม่?

ตอบ ไม่จำเป็นครับ

อรูปพรหมธรรมนั้น เราก็ปฏิบัติภาวนาเข้าถึงได้ เมื่อใจหยุดนิ่งละเอียดเข้าไป แม้จะสัมผัสอรูปฌานบ้าง หรือยังไม่ละเอียดถึงขั้นอรูปฌานก็ตาม แต่จิตใจของผู้เจริญภาวนาได้ชำระกิเลสดับหยาบไปหาละเอียด จากดวงธรรมถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะที่ละเอียด ๆ ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียดแล้ว ย่อมถึงธาตุธรรมของอรูปพรหม และเมื่อปฏิบัติภาวนาดับหยาบไปหาละเอียดจนสุดละเอียดคือถึงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะของอรูปพรหม ก็จะถึงกายธรรม หรือ**ธรรมกาย**

ก่อนจะถึงกายธรรม กายอรูปพรหมนี้ใกล้เคียงกันมาก เพราะกิเลสของอรูปพรหมมีอยู่เบาบางโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ "**อวิชชา**" ซึ่งถ้าจะกระจายรายละเอียดของกิเลสละเอียดออกมาก็เป็น ๕ คือ ปฏิฆานุสัย กามราคานุสัย อวิชชานุสัย อุทธัจจกุกกุจจะ มานะทิฏฐิ เมื่อจิตของผู้ปฏิบัติภาวนากระเทาะกิเลสนี้ไปได้ด้วยใจหยุดใจนิ่งสภาพที่ว่าถึงอรูปฌานหรือไม่ ? จึงขอตอบว่าอาจจะถึงหรือไม่ถึงอรูปฌานก็ได้ เพราะไม่ได้เจตนาจะเจริญอรูปฌาน แต่**เจตนาจะพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และ**

ธรรมในธรรม เพื่อกะเทาะกิเลสเป็นชั้น ๆ ไป ตั้งแต่ธาตุธรรมเห็น-จำ-คิด-รู้ ของกายมนุษย์-ทิพย์-รูปพรหม กะเทาะกิเลสเป็นชั้น ๆ ไป ก็ถึงธาตุธรรมที่เป็นอรูปพรหม กะเทาะกิเลสสุดละเอียดของอรูป-พรหมออกไป ก็จะถึงกายธรรม แต่ไม่ได้เจตนาจะกระทำอรูปฌาน เป็นการกะเทาะกิเลสด้วยการปฏิบัติภาวนาโดยทางศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญาส่วนหยาบ หรือส่วนที่ยังเป็นโลกียะ เพื่อจะนำไปสู่ธาตุล้วนธรรมล้วน ของกายธรรมที่สุดละเอียดอันเป็นส่วนของโลกุตตระ

ที่ว่ากะเทาะกิเลสได้เพราะเหตุไร? เพราะเหตุว่ากิเลสนิวรณ์ทั้ง ๕ มี **วิจิกิจฉาถีนมิทธะ พยาบาท อุทธัจจกุกกุจจะ** และ **กามฉันทะ** เหล่านี้หมดไป ด้วยใจหยุดใจนิ่งเข้าสู่กาย-เวทนา-จิต-ธรรม ส่วนละเอียดต่อ ๆ ไป จนสุดละเอียด ถึงธรรมกาย

แต่ใจของกายโลกียะ แม้ใจของอรูปพรหม ก็ยังมีกิเลสนิวรณ์อีกอย่างหนึ่งที่ไม่แสดงตัวในขณะที่ใจหยุดนิ่ง ซ่อนเร้นอยู่ คือ **"อวิชชานิวรณ์"** ด้วยว่าอรูปพรหมยังมี **"อวิชชานุสัย"** อยู่แต่**ในขณะเจริญภาวนาให้ใจหยุดใจนิ่ง จิตไม่สังขาร อวิชชานุสัยจึงยังไม่ทำหน้าที่ ผู้เจริญภาวนาจึงดับหยาบไปหาละเอียดผ่านจากธาตุธรรมเห็น-จำ-คิด-รู้ ของรูปพรหมเข้าสู่ธาตุธรรมเห็น-จำ-คิด-รู้ ของอรูปพรหม เข้าถึงและรู้เห็นอรูปพรหม อันเป็นกายในกาย ณ ภายในของตนได้** โดยที่ผู้ปฏิบัติยังอาจปฏิบัติได้อรูปฌานอย่างอ่อนเพียงชั่วขณะ หรือแม้ยังไม่ถึงอรูปฌานเลย

พึงเข้าใจว่า เมื่อใจของกายละเอียด ๆ หยุดในหยุด กลางของหยุดเรื่อยไป **จิตก็ไม่สังขาร** คือ**หยุดปรุงแต่ง เมื่อสังขารถูกตัดขาดจากปฏิจจสมุปบาทธรรม อวิชชาก็ไม่ทำอะไร** แม้จะมีอยู่ก็เหมือนโจรขโมยอยู่นอกรั้ว ทำโจรกรรมอะไรไม่ได้ **อวิชชาทำอะไรไม่ได้** ก็ดับหยาบไปหาละเอียดถึงอรูปพรหมได้ และเมื่อใจของอรูปพรหมหยุดในหยุด กลางของหยุดดับหยาบไปหาละเอียดจนสุดละเอียดเข้าไป ก็จะถึงธาตุล้วนธรรมล้วนของกายธรรม

เพราะฉะนั้น เรื่องอรูปฌานจึงขอตอบว่า ในการปฏิบัติภาวนาเบื้องต้นไม่ได้เจตนาจะทำอรูปฌาน ก็ปฏิบัติถึงอรูปพรหมอันเป็นกายในกายที่สุดละเอียดของกายในภพ ๓ ได้ แต่อรูปฌานจะมีหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่ที่ระดับสมาธิของแต่ละบุคคลซึ่งเกิดและเจริญขึ้นเอง ซึ่งไม่เสมอกัน ต่อเมื่อถึงธรรมกายแล้ว ผู้ประสงค์จะฝึกเจริญรูปฌาน อรูปฌาน ย่อมทำได้สะดวก

■ ■ ■ ■

เอมอร อรุณยงจิต
บ.การบินไทย จำกัด
(ผู้ถอดเทป)

คติพจน์

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล
(มงคลบุตร)

๖ มีนาคม ๒๕๓๗

"พุทธบุตรผู้ไม่ประมาทย่อมสิ้นทุกข์ได้
พุทธบุตรผู้สำรวมย่อมเป็นสุข"

เฉลิมชนม์สดุดี

"ผู้นำดี" ที่น่าสักการะ
ทายาทพระบรมครูผู้นาโถ
นามฉายา "ชยมงฺคโล"
เป็นร่มโพธิ์ร่มสุขแห่งทุกคาม ฯ

"พระมหาเสริมชัย" ใฝ่ปฏิบัติ
สมภารวัดหลวงพ่อสดฯ รุ่งโรจน์ล้ำ
ส่งเสริมวิปัสสนา-บาลี-ธรรม
พัฒนาอารามงามบุญทาน ฯ

น้อมสักการวันทา "เจ้าอาวาส"
ผู้เสริมศรัทธาไทยงามไพศาล
เจริญตามปฏิปทาบุพพาจารย์
อยู่เพื่องานสอนวิชชา "ธรรมกาย" ฯ

ในวันครบ ๖๕ อายุท่าน
๘ ปีกาล ครองผ้าเหลืองเรืองสดใส
ขอให้อาสวะพันหทัย
สุขอยู่ในวิมุติพิสุทธิ์เทอญ ฯ๑๓

พระมหามนตรี ขนฺติสาโร ป.ธ.๙
ประพันธ์อภินันทนาการ
น้อมมุทิตาสักการะ
๖ มีนาคม ๒๕๓๗

แวดวงธรรมกาย วิชชาธร

หลังพิธีวางศิลาฤกษ์โรงเรียนปริยัติธรรมแล้ว **หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร** พร้อมด้วย**พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** ผู้เป็นศิษย์ ได้ร่วมกันอธิษฐานปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่ได้นำมาจากประเทศศรีลังกา

ความชุ่มเย็นจากน้ำพระพุทธมนต์เป็นดุจเครื่องหมายของความเมตตาที่หลวงพ่อเจ้าอาวาส **พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** ได้แจกจ่ายแก่เหล่าสาธุชน เมื่อเสร็จสิ้นพิธีสำคัญทางพระพุทธศาสนาทุกครั้งไป

อีกมุม หนึ่งของการทำทักษิณาวัตรเวียนเทียนเพื่อบูชาพระรัตนตรัย ๓ รอบอุโบสถ

ในโอกาสวันสำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนาจะมีนักเรียนนักศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง เดินทางมาร่วมฝึกอบรมรักษาศีลเจริญภาวนา เป็นประจำ

ทุกพื้นที่ถูกใช้สอยเพื่อการบุญการกุศลทั้งสิ้น

การแสดงความเคารพบูชาต่อพระรัตนตรัยด้วยการทำประทักษิณเวียนขวา ๓ รอบอุโบสถ ซึ่งมีพระปฏิมาและพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานอยู่นี้ เหล่านักเรียนนักศึกษาจะพากันมากระทำพิธีเช่นนี้ในทุกโอกาสของวันสำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขะบูชา และวันอาสาฬหบูชา

เมื่อคราวกระทำพิธีวางศิลาฤกษ์โรงเรียนปริยัติธรรม, โรงภัตตาหาร, และอาคารเสนาสนะ เมื่อ ๐๘ ก.ค. ๓๖ **หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้เป็นผู้ทำพิธีเจิมแผ่นศิลาฤกษ์ทั้งหมด

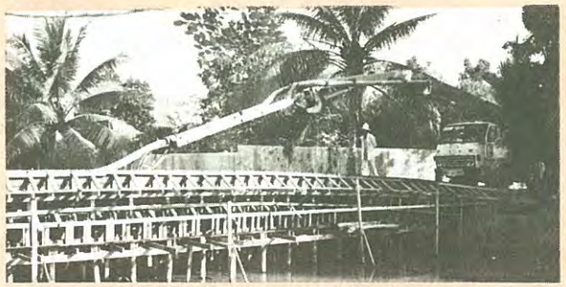

งานการก่อสร้างถนนและสะพานภายในวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

นักเรียนจากโรงเรียนศรีวิทยา จ.สมุทรปราการ มาเข้าอบรมธรรมปฏิบัติ เมื่อ ๒๕-๒๖ ธ.ค. ๓๖ ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ในภาพตัวแทนนักเรียนกำลังรับมอบของที่ระลึกจากหลวงพ่อพระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาส

งานการก่อสร้างถนนและสะพานภายในวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

พิธีเจริญพระพุทธมนต์ ฉลองอาคารเสนาสนะหลังที่ ๑ วัดหลวงพ่อสดฯ โดยมี**พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระวัดปากน้ำภาษีเจริญ เป็นประธานในพิธี

นักเรียนชายหญิงโรงเรียนศรีวิทยา จ.สมุทราปราการ ส่วนหนึ่งที่ปฏิบัติธรรมเข้าถึงธรรมกายในตัว ถ่ายภาพร่วมกับคณะครู จากจำนวนทั้งสิ้นที่เข้าอบรมเป็นนักเรียน ๑๐๐ คน และครู ๒๐ คน

ธรรมบรรยาย เรื่อง

การไม่คบคนพาล คบแต่บัณฑิต เป็นอุดมมงคล

โดย

หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

วันนี้เป็นวันที่พวกเราทั้งหลายรู้กันโดยทั่วไปว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งถ้าจะว่ากันจริง ๆ แล้วก็จัดว่าเป็นวันที่เป็นสิริมงคลวันหนึ่ง ความจริงขึ้นชื่อว่า **"สิริมงคล"** นั้นมีได้เป็นได้ทุกวัน แต่ว่าอย่างน้อยที่สุดปีหนึ่งเราก็มารำลึกถึง**ความเป็นสิริมงคล** คือ**ความประพฤติปฏิบัติที่เป็นเหตุให้เกิดความสุขความเจริญ**ในรอบปีที่ผ่านมาแล้วสักวันหนึ่ง ว่าเราได้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่จะให้ผลเป็นความสุขความเจริญที่เรียกว่าเป็นสิริมงคลนั้นเราได้ทำมาเท่าไหร่ ถ้าว่าเราได้ทำสิ่งที่เป็นมงคลดีอยู่แล้ว ละเว้นข้อปฏิบัติที่ไม่เป็นมงคลมามากแล้วเพียงไร ก็เป็น **"ธรรมมานุสติ"** ให้ระลึกถึงคุณความดีที่เราได้ประกอบบำเพ็ญมาในรอบ ๑ ปี แล้วก็ตั้งใจที่จะประกอบบำเพ็ญคุณความดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไปต่อไปอีก เพราะ **"คุณความดี"** ได้แก่ข้อปฏิบัติที่จะให้ผลเป็นความสุขความเจริญ ไม่เป็นไปในทางที่จะเป็นโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อนนั้น ชื่อว่า **"ความเป็นสิริมงคล"** สิริมงคลนั้นมิได้เกิดขึ้นเอง และก็ไม่มีใครบันดาลให้ได้ นอกจากจะเป็นการกระทำและได้รับผลของการกระทำความดี ละเว้นความชั่วและชำระจิตใจให้ผ่องใสของเราเอง ด้วยตัวเราเอง ไม่มีใครทำให้ เหมือนกับว่าอาหารใครกินใครก็อิ่ม กินอาหารดีก็จะเป็นประโยชน์แก่การเสริมสร้างพละกำลังให้มีสุขภาพอนามัยให้ดี ให้สามารถปฏิบัติกิจประจำวันของเราให้สำเร็จลุล่วงต่อไปด้วยดี แต่ถ้าว่าอาหารไม่ดีเป็นพิษเป็นภัยก็จะเกิดโทษแก่ร่างกายของเราเองฉันใด

ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๗

ความประพฤติปฏิบัติที่ชื่อว่าเป็นมงคลก็ให้ผลเหมือนกับเราเสพหรือเรารับทานอาหารที่ดีที่มีประโยชน์มีคุณค่าแก่ร่างกายฉันนั้น และในทางกลับกันถ้าว่าประพฤติปฏิบัติในทางที่เป็นอัปมงคลคือที่ไม่เป็นมงคล ซึ่งจะให้ผลเป็นโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อนแก่ตนเอง และผู้อื่น ก็อุปมาดั่งว่าเราเสพหรือรับทานอาหารที่ไม่ดีที่เป็นพิษเข้าไปสู่ร่างกาย ก็ทำให้ร่างกายไม่สบายเจ็บไข้ได้ป่วย เกิดความทุกข์เดือดร้อนเช่นนั้นฉันนั้น เพราะฉะนั้นเราพึงพิจารณาข้อประพฤติปฏิบัติของเราในอดีตในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมาว่าเราได้ปฏิบัติตามข้อที่จะให้ผลเป็นความสุขความเจริญที่เรียกว่า "**มงคล**" กี่มากน้อย และเราได้หลีกเลี่ยงละเว้นไม่ประพฤติปฏิบัติข้อปฏิบัติที่ไม่เป็นมงคลที่เรียกว่า "**อัปมงคล**" นั้นกี่มากน้อย เมื่อเราพิจารณาความประพฤติปฏิบัติอย่างน้อยในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมาอย่างนั้นแล้ว ก็บัดนี้เป็นวันขึ้นปีใหม่ เริ่มต้นปีใหม่ อะไร ๆ ที่เคยพลาดพลั้งเสียหายไป เราก็ตั้งใจที่จะงดเว้นที่จะไม่ประพฤติปฏิบัติอีกต่อไปอะไรที่ได้ประพฤติปฏิบัติดีอยู่แล้วก็ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป อะไรที่ดีน้อยก็ให้ดีมากยิ่ง ๆ ขึ้นไป เราก็จะมีแต่ความเจริญและสันติสุขอย่างเดียว

ข้อปฏิบัติที่ชื่อว่าเป็นมงคลที่จะให้ผลเป็นความสุขความเจริญแก่ตัวเรานั้นก็มีมากมายหลายข้อ เริ่มตั้งแต่ข้อแรกซึ่งท่านทั้งหลายคงจะเคยได้ยินได้ฟังพระท่านเจริญพระพุทธมนต์ ตั้งแต่ข้อที่ว่า **อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา ปูชา จ ปูชนียานํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** มาบ้างแล้ว นี่เป็นบทแรกยังมีอีกหลายข้อด้วยกัน อย่างนี้ ในเพียงสามสี่ข้อให้ท่านพิจารณาดู เอาข้อแรกเลยว่า **อเสวนา จ พาลานํ** พระพุทธองค์ตรัสว่า **อย่าคบคนพาล ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา ให้พึงคบแต่บัณฑิต** ทีนี้เรามาดูว่าความเป็น "**พาล**" กับความเป็น "**บัณฑิต**" นี้เป็นอย่างไร พิจารณาง่าย ๆ แค่นี้แหละ แล้วพิจารณาว่า อย่างไรเรียกว่าการคบกัน ซึ่งอาตมาจะได้กล่าวโดยย่อๆ แค่พอเข้าใจ

พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
(ท้องพระโรงกลาง)

ความเป็นพาลกับ**ความเป็นบัณฑิต**นี้ มีอาการหรือลักษณะที่แสดงออกแตกต่างกันดังนี้ คำว่า "พาล" แปลว่า "**อ่อน**" อ่อนอะไร? **อ่อนสติปัญญา** ซึ่งตรงกันข้ามกับคำว่า "**บัณฑิต**" แปลว่า "**ผู้รู้**" คือ **ผู้รู้ทางเจริญทางเสื่อม** บัณฑิตรู้ว่าปฏิบัติอย่างไรเป็นไปในทางที่จะให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองสันติสุขสำหรับตนแล้วยังเผื่อแผ่ความเจริญและสันติสุขถึงผู้อื่นที่ควรประพฤติปฏิบัติด้วย แล้วก็รู้ข้อปฏิบัติที่เป็นไปในทางเสื่อม ที่เป็นความทุกข์เป็นความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นอันควรหลีกเลี่ยงด้วย เป็นผู้รู้ทางเจริญทางเสื่อมที่จะให้ผลในปัจจุบันด้วยและที่จะให้ผลในอนาคตแม้ในชาตินี้หรือข้ามภพข้ามชาติด้วย นี่แหละ**คุณลักษณะของบัณฑิต**เป็นผู้รู้อย่างนั้น

ข้อประพฤติปฏิบัติที่ว่าดีที่จะให้ผลเป็นความสุขความเจริญ ถ้าจะกล่าวโดยย่อตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า เราเคยได้ยินได้ฟังมาอยู่เสมอคือการละความชั่ว อะไรที่เป็นความไม่ดีที่เป็นความชั่วเราละเรางดเว้นเสียทั้งหมด เช่นอย่างน้อยที่สุดให้นึกถึงข้อความประพฤติปฏิบัติที่ผิดศีล นั่นแหละเป็นข้อประพฤติปฏิบัติที่ไม่ดี ถ้าใครประพฤติปฏิบัติล่วงละเมิดศีลก็เป็นความประพฤติปฏิบัติที่เบียดเบียนตนเองและเบียดเบียนผู้อื่น เพราะฉะนั้นจึงต้องละเว้นความประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น คือ เจตนางดเว้นความประพฤติปฏิบัติทางกาย วาจา ใจ ที่เบียดเบียนตนเองและเบียดเบียนผู้อื่นทุกระดับทีเดียวด้วย ความประพฤติทางกายอะไรที่ไม่ดีที่เบียดเบียนตนเองที่เบียดเบียนผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ทำ เจตนางดเว้นเสียไม่ทำเลยทีเดียว ทางวาจาคือ การพูดจาอะไรที่ไม่ดีที่เบียดเบียนตนเอง ที่เบียดเบียนผู้อื่น ก็ไม่ทำงดเว้นเสีย และแม้ทางใจก็เช่นเดียวกัน ใจนี่เป็นตัวสำคัญ คิดโกรธ คิดพยาบาท อาฆาตจองเวรอิจฉาริษยาเขานั้นอย่างหนึ่ง ด้วยความโลภหรือด้วยตัณหาราคะยินดีพอใจแล้วหลงยึดติดในรูปเสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกายเป็นต้น แล้วก็หลงงมงายไม่รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริง เหล่านี้เป็นความประพฤติปฏิบัติที่เบียดเบียนตนเองเบียดเบียนผู้อื่น พึงให้ละเว้นเสีย ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา จึงควรต้องรักษาศีล รักษาพระวินัยพุทธบัญญัติ จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่งดเว้นไม่ประพฤติปฏิบัติในข้อปฏิบัติที่เป็นอัปมงคลแก่ตน เพราะฉะนั้นเบื้องต้นทุกคนพึงพิจารณาศีลของตน และนอกจากงดเว้นที่จะปฏิบัติข้อที่เป็นอัปมงคลด้วยการรักษาศีล ส่วนพระภิกษุก็รักษาพระวินัยพุทธบัญญัติ ทั้งที่มีมาในพระปาฏิโมกข์และนอกพระปาฏิโมกข์

นอกจากนี้ ยังต้องตั้งใจที่จะประพฤติปฏิบัติที่เป็นคุณความดีอันจะให้ผลหรือที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ได้รับความสุขความเจริญในชีวิต ให้พึงเข้าใจว่า ความประพฤติปฏิบัติที่เป็น "**อัปมงคล**" นั้นให้ผลเป็นโทษเป็นความทุกข์เป็นความเดือดร้อน และทำให้จิตใจเศร้าหมอง ด้วยอำนาจของกิเลส แต่ส่วนความประพฤติปฏิบัติที่เป็นคุณความดีที่ชื่อว่าเป็น"**มงคล**"นั้นเป็นความประพฤติปฏิบัติที่ทำให้จิตใจผ่องใส หรืออีกนัยหนึ่งเป็นธรรมปฏิบัติเครื่องชำระความเศร้าหมองคือกิเลสในใจของเราให้จิตใจผ่องใสจึงชื่อว่าเป็น "**บุญ**" คือคุณความดี เมื่อผ่องใสแล้วยังให้ได้รับผลเป็นความสุขความเจริญในชีวิต นี่แหละคือ**ข้อปฏิบัติที่เป็นมงคล** เมื่อปฏิบัติไปแล้วชื่อ

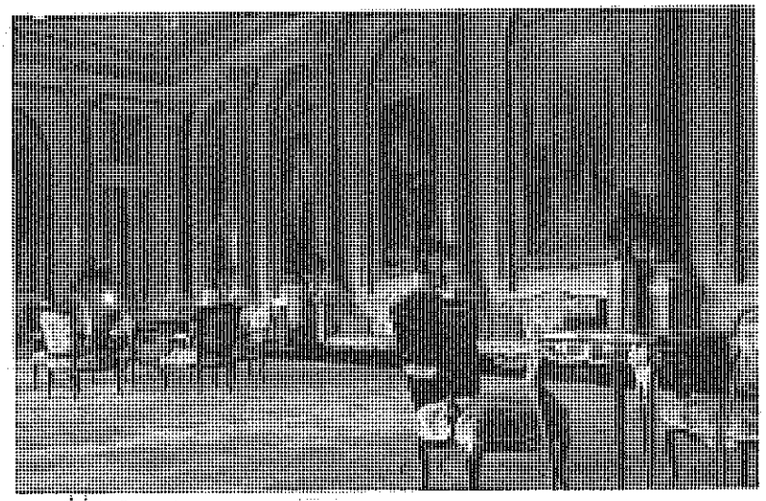
(มุขกระสันด้านตะวันออก)

ว่าเป็น "**บุญ**" บุญนี้แหละเป็นที่พึ่งของสัตว์โลก ถ้าใครมีบุญเจริญรุ่งเรืองด้วยบุญ คือคุณความดีแล้วก็แก่กล้าเป็น "**บารมี**" เป็น "**อุปบารมี**" "**ปรมัตถบารมี**" แล้วผู้นั้นไม่ยากจน ความยากจนไม่มีเพราะว่าบุญบารมีทั้งหลายจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความร่มเย็นเป็นสุขตามควรแต่อัตภาพ ติดตามให้ผลไปทุกภพทุกชาติทีเดียว บัณฑิตผู้รู้เขาจึงรู้ผลทั้งในปัจจุบันและผลทั้งในอนาคต ว่าเหตุปัจจัยที่ไม่ดีที่ชื่อว่าอัปมงคลให้ผลทั้งในปัจจุบันในอนาคต และแม้ข้ามภพข้ามชาติอย่างไร ส่วนข้อปฏิบัติที่เป็นคุณความดีที่เรียกว่าเป็นสิริมงคลก็รู้ว่าให้ผลดีเป็นความสุขความเจริญทั้งในปัจจุบันและในอนาคตในชาตินี้และข้ามภพข้ามชาติ นั่นเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต

นอกจากนั้นยังมีคุณความดีที่สูงยิ่งขึ้นไปอีก ได้แก่การเจริญภาวนาชำระจิตใจให้ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา แล้วก็ชำระปัญญาให้บริสุทธิ์ให้ตรงทางให้รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริงสูงขึ้นไปถึงให้รู้สภาวะของ**สังขาร**ที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งว่าเป็น **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** คือความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และมิใช่ตัวตน และรู้แจ้งยิ่งขึ้นไปถึงคุณลักษณะของ**วิสังขาร**คือ**พระนิพพาน** ว่ามีสภาวะที่เป็น**นิจฺจํ** คือเที่ยง ใครเข้าถึงรู้เห็นแล้วเป็นแล้วก็คุณความดีนั้นจะเที่ยง เพราะไม่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุไปตามปัจจัยแล **ธุวํ** ยั่งยืนเพราะเป็นธรรมที่ไม่ต้องตาย ไม่ต้องเคลื่อนจากภพหนึ่งไปยังอีกภพหนึ่ง จึงไม่ต้องเกิดและไม่มีแก่อีก จึงเป็น **ปรมํ สุขํ** บรมสุขยิ่งนัก **นั่นคือสภาวะของวิสังขารคือพระนิพพาน ซึ่งเป็นสภาวะที่บริสุทธิ์ ว่างจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง ใครเข้าถึงรู้-เห็นและเป็นแล้วก็เป็นสุขอย่างยิ่งไม่มีเสื่อม**ทีเดียว นี่เป็นความดีชั้นสูงยิ่งขึ้นไปอีก

บัณฑิตรู้อย่างนี้จึงพยายามละเว้น กำจัดความประพฤติปฏิบัติที่ชื่อว่าบาปอกุศลหรือเป็นอัปมงคล เพิ่มพูนความประพฤติปฏิบัติเป็นคุณความดี ชื่อว่าเป็นบุญเป็นกุศล เป็นบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี ให้ยิ่งขึ้นไป ในการดำเนินชีวิตประจำวันก็จะได้รับแต่ความร่มเย็นเป็นสุข ไม่เป็นไปในทางที่เป็นโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อน และให้สุขยิ่ง ๆ ขึ้นไปถึงมรรคผลนิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง นี่แหละเป็นคุณลักษณะหรือคุณธรรมของผู้เป็นบัณฑิต (ผู้รู้)

เมื่อรู้อย่างนี้แล้วก็เร่งเพียรประพฤติปฏิบัติเป็นไปแต่ในทางที่ดีไม่เป็นไปในทางที่ชั่วให้มันมากยิ่งๆ ขึ้นไป เพราะมาเห็นเหตุเห็นปัจจัยว่าความเป็นอยู่ทางโลกประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งหลายประการจึงไม่มีอะไรเที่ยง ไม่มีอะไรยั่งยืนต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุตามปัจจัยคือตามผลแห่งบุญกุศลหรือบาปอกุศลของตัวเอง เป็นไปตามภูมิอากาศ เป็นไปตามลักษณะของอาหาร สิ่งแวดล้อมทั้งหลายทั้งปวง จึงมีสภาวะที่ไม่เที่ยง ใครเข้าไปยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ คือความหลงผิดแล้วก็เป็นทุกข์ ยึดถือมากคือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของมากก็เป็นทุกข์มาก ยึดถือน้อยก็ทุกข์น้อย ไม่ยึดเลยก็ไม่ทุกข์เลย และสุดท้ายสังขารธรรมทั้งปวงก็ต้องแตกสลายหมดสภาพเดิมของมันไป

บัณฑิตผู้รู้อย่างนี้จึงพยายามศึกษาโดยทางศีล สมาธิ ปัญญา อันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ ให้เข้าใจถ่องแท้ด้วยปัญญาอันเห็นชอบ ทั้งในสภาวะของสังขารที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อย่างตัวเราเองนั่นแหละ ตัวเราเองนั่นแหละเป็นตัวอย่างอันดีที่ควรจะพิจารณาก่อนว่าตัวเรา ชีวิตของเรานี้ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งอย่างไร และเมื่อพิจารณาโดยแยบคายคือละเอียดถี่ถ้วนแล้วก็จะเห็นสัจธรรมว่า เป็น**อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** อย่างไร แม้ตัวเราก็เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และจะกล่าวไปใยกับสิ่งแวดล้อมตัวเราได้แก่ ญาติ มิตร พ่อแม่ พี่น้อง แม้ทรัพย์ศฤงคารก็ตกอยู่ในสามัญลักษณะเสมอกันหมด คือเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาทั้งสิ้น เอาเป็นที่พึ่งถาวรไม่ได้ เมื่อเอาเป็นที่พึ่งถาวรไม่ได้ ก็พิจารณาให้เห็นเหตุเห็นปัจจัยต่อไปว่า มีไหมสิ่งที่เป็นที่พึ่งถาวรของเรา? "**มี**" สิ่งนั้นคืออะไร ก็**วิสังขาร**คือ**พระนิพพาน** ได้แก่**ธรรมกายที่บรรลุมรรคผลนิพพานแล้ว** นั่นแหละ เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ที่พระพุทธองค์ตรัสว่าพระองค์เองเป็น "**ธรรมกาย**" แต่เป็น**ธรรมกายที่บริสุทธิ์ที่มั่นคงแล้ว** คือที่บรรลุมรรคผลนิพพานแล้ว นั่นแหละ**เป็นสภาพธรรมที่ไม่ตาย** ชื่อว่า อมตํปทํ คือบทธรรมที่ไม่ตาย ไม่มีการเคลื่อนคือไม่ตาย เพราะสิ้นคือไม่มีภพไม่มีชาติดำรงอยู่อย่างนั้น จึงไม่ต้องแก่และไม่มีเจ็บอีก ไม่มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีภพ ไม่มีชาติอีก นั่นหมายเอาพระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว ใครเข้าถึงรู้เห็นและเป็นแล้ว เป็นบรมสุขเป็นสภาพที่เที่ยง จึงเป็นบรมสุขอยู่อย่างนั้น สุขเหนือความสุขใด ๆ ในโลก ที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเพียงเป็นพระโสดาบันบุคคล สุขยิ่งกว่าเป็นพระเจ้ามหาจักรพรรดิเสียอีกเพราะความเป็นพระเจ้ามหาจักรพรรดินั้นยังมีความทุกข์ทั้งทางกาย ทางใจอีกมากมายนัก มีทุกข์มีภาระ จากสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันมากมายก่ายกอง แต่พระโสดาบันนั้นท่านปลดเปลื้องความทุกข์ด้วยการปล่อยวางด้วยปัญญาอันเห็นชอบ ปล่อยวางความยึดมั่น

ถือมั่นคือความรู้สึกไปผูกพันเป็นเจ้าของที่หนาแน่นด้วยตัณหา อุปาทานให้บรรเทาเบาบางลง ถึงยังไม่หมดซะเลยทีเดียว แต่ก็เที่ยงแท้ต่อพระนิพพาน เกิดอีกไม่เกิน ๗ ชาติ ก็สามารถกระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ พระสกิทาคามี ไม่เกิน ๑ ชาติ พระอนาคามีจะต้องปรินิพพานในภพที่ท่านไปอุบัติคือในรูปภพชั้นสุทธาวาส จะปรินิพพานในภพนั้น ๆ ส่วนพระอรหันต์บุคคลนั้นนิพพานไปเลยคือไม่มีการเกิดอีก อย่างนี้เป็นต้น

นี่บัณฑิตรู้อย่างนี้ ก็เห็นที่พึ่งประเสริฐของตนคือวิสังขารคือพระนิพพาน หรืออีกนัยหนึ่งคือธรรมกายที่บรรลุมรรคผลนิพพานที่ชื่อว่า**พระรัตนตรัย**คือ **พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ** นั่นเอง เป็นที่พึ่งประเสริฐ ที่ผู้มีปัญญาพึงปฏิบัติเพื่อความเข้าถึง ให้รู้เห็นและเป็นให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป จะได้ไม่เสียทีที่เกิด มาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา มีอายุไม่ยืนยาวเพียงไม่กี่ปีก็จะตาย แล้ว มิฉะนั้นเกิดมาแล้วก็เสียชาติเกิด เกิดมาแล้วก็ตายเปล่า ไม่ได้อะไรที่เป็นบุญ เป็นเสบียงเลี้ยงตัวติดไปแล้วแถมยังจะได้โมหะความหลงติดไป เป็นชนกกรรมให้ไปเกิดในทุคติภูมิเสียอีกมากต่อมาก และความที่หลงไม่รู้สภาวะของธรรมชาติตามที่เป็นจริงอย่างนั้น และไม่รู้อริยสัจคือไม่รู้จักทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ สภาวะที่ทุกข์ดับ เพราะเหตุดับและหนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อันถาวรนั่นแหละ และก็พาลให้ไม่รู้บาปบุญคุณโทษนั่นแหละชื่อว่า "**คนพาล**" หรือ "**คนปัญญาอ่อน**"

เพราะฉะนั้นเพียง ๒ ข้อแรก **อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา** เราจะเห็นว่าที่พระพุทธเจ้าตรัสไม่ให้คบคนพาล เราก็เห็นแล้วว่าลักษณะของคนพาลเป็นอย่างไร จะกล่าวสรุปโดยย่อคือผู้ไม่รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริงนั่นเอง

ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา ตรัสว่าให้คบแต่บัณฑิตผู้รู้ ไม่ให้คบคนพาล เรารู้จักลักษณะของคนพาลแล้ว ก็พึงต้องรู้จักลักษณะของบัณฑิตว่าเป็นผู้รู้ทางเจริญทางเสื่อมและทางเสื่อม เป็นผู้รู้ผลของบาปบุญคุณโทษทั้งในปัจจุบันและในอนาคต แม้ข้ามภพข้ามชาติอย่างไร เราก็สำรวจตัวเราเอง ที่ว่าควรคบแต่บัณฑิตและไม่ควรคบคนพาลนี้ ก็แปลว่าเราต้องรู้จัก

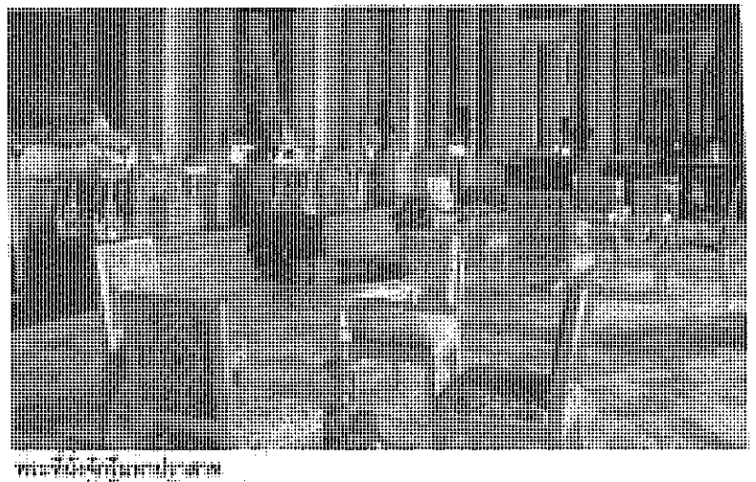

พระพุทธรูปปางปาลิไลยก์
(พุทธประวัติตอนปลาย)

ด้วยปัญญาอันเห็นถูกเห็นชอบว่าอย่างนี้เรียกว่าเป็น**พาลลักษณะ** อย่างนี้เรียกว่า**บัณฑิตลักษณะ** เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้ว เราจึงจะเลือกไม่คบคนพาลและเลือกคบแต่บัณฑิตได้ถูกต้อง ไม่ผิดตัว แต่นั่นเป็นการเลือกคบบัณฑิตหรือไม่คบคนพาล ณ ภายนอก แต่ส่วนที่สำคัญที่สุด ก่อนที่เราจะรู้จักลักษณะของคนพาลหรือลักษณะของบัณฑิตที่แท้ จะต้องรู้จักความเป็นพาลและความเป็นบัณฑิตในตัวของเราเองนั้นแหละก่อน เมื่อรู้ซาบซึ้งในตัวเองแล้ว เราย่อมอ่านคนอื่นออกรู้จักคนอื่นได้ว่าคนไหนเป็นพาลคนไหนเป็นบัณฑิตตัวจริง แล้วเราก็เลือกคบแต่บัณฑิตไม่เลือกคบคนพาล ก็จะเป็น "**อุดมมงคล**" เป็นทางไปสู่ความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลาย มงคล ๒ ข้อแรก ที่กล่าวมานี้เป็นมงคลที่พระพุทธเจ้าท่านแสดงไว้ถ้าจริง ๆ แล้วเป็นธรรมครอบจักรวาล **แต่ก่อนที่จะดูว่าใครเป็นคนพาลและใครเป็นบัณฑิต ให้ดูที่ตัวเองก่อน** เมื่อดูตัวเองแล้วอ้อไอ้นี่เรายังเป็นพาลอยู่ ปัญญายังอ่อนอยู่ ก็ปฏิบัติให้เป็นบัณฑิตที่ตัวเราเองนี่แหละก่อน การไม่คบคนพาลหรือความเป็นพาลลักษณะก็พิจารณาดูที่ในตัวเราเองนี่แหละก่อนใครเพื่อน แล้วก็สร้างความเป็นบัณฑิตให้เกิดให้เจริญขึ้นในตัวเราเองนี่แหละก่อน แล้วเราก็คบบัณฑิตในตัวเรานี้แหละเป็นสำคัญ

ความเป็นพาลและความเป็นบัณฑิตนี่ ถ้าปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายแล้วยังรู้ยังเห็นได้อีกด้วย คือถ้าว่าใจเราหยุดนิ่งผ่องใสก็เป็นจิตใจของบัณฑิต ถ้าจิตใจขุ่นมัวด้วยอำนาจของกิเลสก็เป็นจิตใจของคนพาลที่จะดลจิตดลใจให้ประพฤติปฏิบัติไปตามอำนาจของมัน เป็นความชั่ว เป็นบาปอกุศลอย่างคนพาลทั่วไป แต่ถ้าจิตใจผ่องใสด้วยอำนาจบุญกุศลก็เป็นจิตใจอันแสดงลักษณะคุณลักษณะของบัณฑิตที่จะดลจิตดลใจให้ประพฤติปฏิบัติไปแต่ในทางที่ดีที่จะให้ผลเป็นความเจริญรุ่งเรือง และเมื่อปฏิบัติภาวนาให้ใจหยุด ใจนิ่งใจหยุดนิ่งกลางของกลางธรรมนั้นถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุติวิมุตติญาณทัสนะ ให้ผ่องใสยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพียงเมื่อถึงดวงศีลแล้วถ้ารักษาดวงศีลที่ใสไว้ด้วยใจให้ผ่องใสอยู่อย่างนั้นเสมอ ๆ ด้วยสติสัมปะชัญญะอย่างนั้นแล้ว เจตนาความคิดอ่านอันมีผลให้ความประพฤติปฏิบัติทางกาย ทางวาจาและใจดี ไม่พิรุธเสียหายเป็นไปในทางผิดศีลเลย เพราะฉะนั้นท่านผู้รู้ท่านจึงว่า ถ้าปฏิบัติธรรมเพียงเห็นดวงธรรมที่ใสสว่างรักษาใจให้ใสแจ่มเพียงชั่วขณะจิตเท่าช้างกระดิกหูหรือเท่างูแลบลิ้นคือแวบเดียว อานิสงส์จึงมากมายมหาศาล เพราะเราเข้าถึงคุณธรรมของบัณฑิต ซึ่งจะเป็นแนวทางให้เราประพฤติปฏิบัติที่ดี ที่เป็นบุญกุศลยิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป ให้เข้าถึงรู้เห็นและเป็นธรรมกายอันเป็นธรรมขันธ์ที่บริสุทธิ์อย่างถาวรต่อไปอย่างน้อยที่สุดก็เป็นผู้ที่ไม่เบียดเบียนตนเองและก็ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แล้วเมื่อหยุดนิ่งกลางของกลางดวงศีลถึงดวงสมาธิใสสว่างละเอียดเนียนอยู่อย่างนั้น จะปรากฏคุณธรรมสูงยิ่งขึ้นไปอีกที่เรียกว่าองค์แห่งฌานคือ**วิตก วิจาร** ตรึกตรอง ประคอง

นิมิต อารมณ์**ปีติ**และก็เกิดอารมณ์**สุข**ที่ละเอียดจากจิตใจที่บริสุทธิ์ผ่องใสสงบหยุดนิ่งเป็น **เอกัคคตา** ที่พระพุทธเจ้าท่านแสดงไว้เสมอว่า **นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ** สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบหรือใจหยุดใจนิ่งไม่มี และแม้เพียงนั้น**วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา** องค์ธรรม ๕ ข้อนี้จะปรากฏขึ้นเมื่อเจริญภาวนาได้ถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นสมาธิ จิตใจก็ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์โดยอัตโนมัติเลย เมื่อจิตใจผ่องใสปราศจากกิเลสนิวรณ์เช่นนั้นแล้ว จึงชื่อว่า "**อธิจิต**" หรือ "**จิตยิ่ง**" ส่วนศีลที่บริสุทธิ์ในใจประคับประคองไว้ เหมือนกับบุคคลประคองบาตรที่เต็มไปด้วยน้ำมันมิให้หก มิให้กระฉอก เป็น "**ศีลานุสติ**" ในกรรมฐาน จึงชื่อว่า **อธิจิตศีล**หรือ**ศีลยิ่ง**

ส่วนจิตใจที่เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงถึงดวงสมาธิประกอบด้วยองค์ ๕ คือ **วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา** อย่างนั้นแล้ว เป็นสมาธิระดับหรือขั้น**ปฐมฌาน** อันมีผลให้กิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาหมดไป จึงชื่อว่า**อธิจิต** ซึ่งจะเป็นบาทฐานให้ถึง**อธิปัญญา วิมุตติ** และ**วิมุตติญาณทัสนะ**ต่อ ๆ ไปตามลำดับ นั่นแหละ**คุณธรรมของบัณฑิต**อยู่ตรงนั้น และเมื่อสุดละเอียดของวิมุตติญาณทัสนะแล้วเราก็จะเห็นกายมนุษย์ละเอียดผ่องใสทีเดียว สวยงาม คนเรานี่มีอ้วนมีผอม มีแก่ มีหนุ่ม มีเด็ก มีพิกลพิการต่าง ๆ แต่ว่ากายละเอียดสมบูรณ์ สวยงาม ถ้าใครเข้าถึงแล้วจะเห็นสวยงามละเอียดปราณีต นั่นแหละ**บัณฑิตตัวจริง**ของตนแท้ ๆ ข้างนอกนั้นบัณฑิตตัวปลอม เดี๋ยวมันดีเดี๋ยวมันร้าย แต่เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดที่ผ่องใสนั้นกายนั้นมีแต่ดีอย่างเดียว

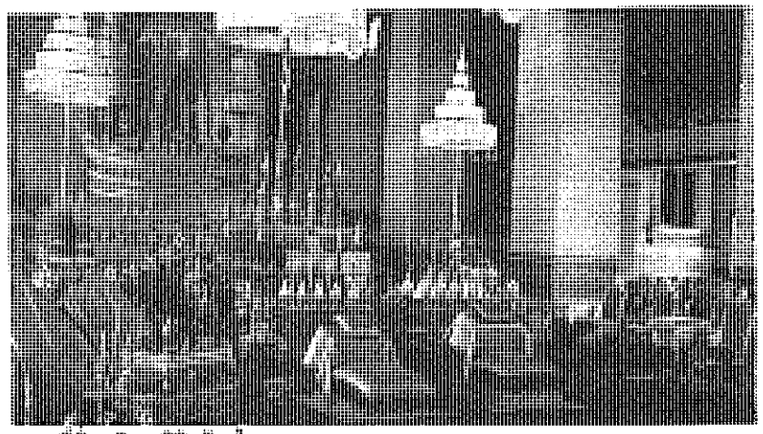
พิมาน

แต่ถ้าเป็นกายที่ขุ่นมัว ๆ ไม่ผ่องใสก็เป็นกายทุคติที่ผู้นั้นได้ประพฤติปฏิบัติชั่วหรือไม่ดี เป็นอัปมงคลคือไม่เจริญแล้วดำรงอยู่ในคราบในความชั่วหรือไม่ดีนั้น

เพราะฉะนั้นการปฏิบัติธรรมด้วย**การบริจาคทาน** เสียสละความสุขส่วนตน-สติปัญญา-ความรู้ความสามารถและทรัพย์สินเพื่อผู้อื่นสละขาดออกจากใจเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือเพื่อให้คุณธรรมให้ข้อแนะนำที่ดีแก่ผู้อื่น นั่นเป็นคุณความดีอย่างหนึ่ง **การรักษาศีล** งดเว้นความประพฤติปฏิบัติที่เป็นบาปเป็นอกุศลที่จะก่อให้เกิดความทุกข์เดือดร้อน ให้หมดไป นี่เป็นคุณธรรมอีกอย่างหนึ่ง และ**การเจริญภาวนาธรรมชำระจิตใจให้ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์เป็นไปเพื่อการเจริญปัญญาให้รู้แจ้งในสภาวะธรรม** คือให้รู้แจ้งเห็นแจ้งในสภาวะของสังขารและวิสังขารตามที่เป็นจริง และให้เจริญถึงรู้แจ้งในอริยสัจทั้งสี่ อันมีทุกขสัจจะ สมุทัยสัจจะ นิโรธสัจจะและมัคคสัจจะ เป็นการชำระปัญญาให้บริสุทธิ์ เป็นทางมรรคผลนิพพาน นี้เป็นข้อปฏิบัติของบัณฑิตตามที่เป็นจริง และคุณธรรมที่ปรากฏขึ้นในใจก็เป็นคุณธรรมของบัณฑิต การปฏิบัติเพื่อความเข้าถึงรู้เห็นและเป็นคุณธรรมของบัณฑิตยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึงธรรมกายโคตรภู และถึงธรรมกายมรรคผลนิพพานนั่นแหละ คือบัณฑิตแท้ ๆ พระพุทธเจ้าตรัสบุคคลผู้เป็นบัณฑิตนั้นทรงหมายถึงเฉพาะผู้เป็นพระอริยเจ้าอย่างต่ำที่สุดทรงหมายเอาผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติธรรมเพื่อความเป็นพระอริยบุคคลเท่านั้น ส่วนบัณฑิตทางโลกถ้ายังมีกิเลสอยู่ก็ไม่ถือว่าเป็นบัณฑิต ความเป็นบัณฑิตและความเป็นพาลอยู่ในบุคคลหรือในสัตว์โลกทุกฐานะ แต่ความเป็นบัณฑิตแท้ ๆ นั้น ตามความหมายของผู้รู้ทางเจริญทางเสื่อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต และประพฤติปฏิบัติแต่ข้อที่เป็นมงคลนั้น หมายเอาบุคคลตั้งแต่ผู้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติเพื่อละชั่วทำดีทำใจให้ผ่องใสไปจนถึงพระอริยเจ้า คือ**ธรรมกาย มรรคผล และพระนิพพาน**

เพราะฉะนั้นญาติโยม สาธุชนทุกท่าน ในวันปีใหม่ให้ลำรึกถึงคุณธรรมของความเป็นพาลและบัณฑิตในตัวเราเอง แล้วพึงกำจัดความเป็นพาลออกจากใจของเราเองก่อน พึงคบหรือสร้างความเป็นบัณฑิตในตัวเราเอง กล่าวคือปฏิบัติธรรมให้ถึงธรรมกาย มรรคผล และพระนิพพาน ซึ่งเป็นบัณฑิตแท้ให้บังเกิดขึ้นในธาตุธรรมเห็นจำคิดรู้ คือในจิตใจของเราเองจึงจะได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความอุดมมงคลหรือมีมงคลอันอุดมอันประเสริฐด้วยประการฉะนี้

ในสุดท้ายนี้อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐานขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และบุญศักดิ์สิทธิ์บารมีรัศมี กำลังฤทธิ์ อำนาจ สิทธิเฉียบขาดแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย พระปัจเจกพุทธเจ้าพระอรหันต์ขีณาสพเจ้าทั้งหลาย และของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ถึงพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมทุกพระองค์ ขอจงได้โปรดดลบันดาลอภิบาลคุ้มครองญาติโยมสาธุชนทุกท่าน พระคุณเจ้าและสามเณรทุกท่านให้ปราศจากความทุกข์โศกโรคภัยทั้งปวง ให้มีอายุมั่นขวัญยืนจงเจริญรุ่งเรืองในพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และกิจการงานโดยชอบทั้งปวง และขอจงสุขสมบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ โดยสัมมาทิฏฐิแต่ส่วนเดียว โดยทั่วหน้ากันทุกคนตลอดกาลนานเทอญ

■ ■ ■ ■

พระมณฑล อตฺตทนฺโต
วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
ผู้ถอดเทป

วิธีพิสดารกายสุดกายหยาบกายละเอียด และวิธีซ้อนกาย-สับกาย และพิสดารกายซ้อนสับทับทวี

โดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

ก็ให้พิสดารกายจนสุดหยาบสุดละเอียดเสียก่อน แล้วจึงซ้อนกายสุดละเอียดในขณะที่พิสดารกายลงมาจนถึงกายสุดหยาบ แล้วจึงสับกายสุดหยาบในขณะที่พิสดารกายไปจนถึงกายสุดละเอียด เรียกว่า ซ้อนสับทับทวี โดยวิธีนี้จะทำให้ทั้งกายและดวงธรรมของกายสุดหยาบสุดละเอียดใสสะอาดบริสุทธิ์ดี และมีสมาธิที่มั่นคง เป็นทางเจริญวิชชาได้อย่างกว้างขวาง

เมื่อลำดับที่แล้วได้ให้คำแนะนำวิธีปฏิบัติสมถภาวนาที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำได้สอนไว้ ในการเข้ารูปฌานทั้ง ๔ คือ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน และจตุตถฌาน และอรูปฌาน ๔ คืออากาสานัญจายตนฌาน วิญญานัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน และเนวสัญญานาสัญญายตนฌาน โดยอนุโลม และออกจากฌานเป็นปฏิโลม ต่อไปนี้จะได้สอนวิธีพิสดารกายสุดกายหยาบกายละเอียด เพื่อให้สมาธิตั้งมั่นดี และชำระจิตใจให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ เป็นทางทำ **วิชชา** ขั้นสูงต่อไปอีก เพื่อดับ **อวิชชา** อันเป็นมูลรากฝ่ายเกิด และเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลาย ให้หมดสิ้นไปเป็นลำดับ

ในเบื้องต้นก็ให้รวมใจของทุกกายให้อยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุด แล้วเพ่งลงไปที่ศูนย์กลางกายมนุษย์ ก็จะเห็นดวงปฐมมรรคในกายมนุษย์ เมื่อใจหยุดถูกส่วนเข้า ก็จะเห็นกายมนุษย์ที่ละเอียด ๆ ยิ่งขึ้นไปอีก ยิ่งเพ่งลงไปที่ศูนย์กลางกายมนุษย์ที่ละเอียด ๆ ก็ยิ่งเห็นกาย

ที่ละเอียด ๆ ผุดซ้อนขึ้นมาไม่ขาดสาย ให้ฝึกพิสดารกาย กายมนุษย์นี้ไปจนนับกายไม่ถ้วน แล้วจึงเริ่มทำที่กายทิพย์ต่อไปอีก จนนับกายทิพย์ละเอียดไม่ถ้วน แล้วก็พิสดารกายอื่น ๆ ต่อ ๆ ไปอีกทีละกาย ๆ จนสุดกายพระอรหัตละเอียด เรียกว่า **พิสดารกายสุดกายละเอียด** และให้ฝึกพิสดารกายจนสุดละเอียดนี้ให้ชำนาญ

เมื่อเข้าใจวิธีพิสดารกายจนสุดกายละเอียดดีแล้ว ก็ให้ฝึก**พิสดารกายสุดกายหยาบ** อีกต่อไป

วิธีปฏิบัติก็เป็นไปในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับการพิสดารกายไปสู่กายสุดละเอียด ผิดกันอยู่แต่การอธิษฐานเพื่อพิสดารกายในกาย ไปสู่กายที่หยาบกว่าเท่านั้นเอง กล่าวคือ ในเบื้องต้นให้รวมใจของทุกกายให้อยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุด แล้วเพ่งลงไปที่กายมนุษย์ก็จะเห็นดวงปฐมมรรคในกายมนุษย์ เมื่อตั้งใจจะพิสดารกายในกายไปสู่สุดหยาบ แล้วใจหยุดในหยุดลงไป ณ ที่ศูนย์กลางดวงปฐมมรรคนั้น พอใจหยุดถูกส่วนเข้า ก็จะเห็นกายมนุษย์หยาบผุดซ้อนขึ้นมา มีลักษณะผิวพรรณที่หยาบกว่ากายเดิม ส่วนขนาดนั้น เป็นได้ทั้งที่มีขนาดเท่ากายมนุษย์ละเอียดเดิม หรือมีขนาดโตใหญ่ยิ่งขึ้นกว่าเก่า ก็ให้รวมใจหยุดลงไป ณ ที่ศูนย์กลางกายมนุษย์หยาบนั้นใหม่อีก ก็จะ

เห็นดวงปฐมมรรค หยุดในหยุดลงไปที่กลางดวงปฐมมรรค ถูกส่วนเข้าก็จะเห็นกายมนุษย์ที่หยาบ ๆ ยิ่งกว่าเก่า ผุดซ้อนขึ้นมาอีก ให้ทำไปเช่นนี้จนถึงกายที่หยาบ ๆ นับไม่ถ้วน แล้วจึงเริ่มพิสดารกายในกายอื่น ๆ คือทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม และกายธรรมต่อ ๆ ไป จนสุดหยาบของกายธรรมพระอรหัต

เมื่อสุดหยาบกายพระอรหัตแล้ว ก็ให้พิสดารกายในกายสุดละเอียดอีก จนสุดละเอียดกายพระอรหัต ให้ชำนาญ เรียกว่า **พิสดารกายสุดหยาบ สุดละเอียด**

เมื่อฝึกพิสดารกายจนสุดหยาบสุดละเอียด แล้วก็จงฝึกซ้อนกาย-สับกายต่อไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของการเจริญวิชชาที่ละเอียด ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ก่อนอื่นให้รวมใจของทุกกายให้อยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุด แล้วให้เอากายที่ละเอียดที่สุดหรือใหญ่ที่สุด ซ้อนเข้าไปในกายที่ละเอียดรองลงมาหรือที่หยาบกว่าเล็กกว่า เป็นต้นว่าเอากายพระอรหัตสุดละเอียด ซ้อนเข้าไปในกายพระอรหัตที่หยาบกว่า, แล้วก็เอากายพระอรหัตหยาบซ้อนเข้าไปในกายพระอนาคามีละเอียด และกายพระอนาคามีหยาบ, เอากายพระอนาคามีหยาบซ้อนเข้าไปในกายพระสกิทาคามีละเอียด และพระสกิทาคามีหยาบ, เอากายที่ละเอียดซ้อนเข้าไปในกายที่หยาบกว่าไปเรื่อย จนถึงกายมนุษย์หยาบ โดยให้ศูนย์กลางกายและดวงธรรมของทุกกายตรงกันหมดเป็นจุดเดียวกัน นี้เรียกว่า **ซ้อนกาย**

แล้วทีนี้ให้เอากายหยาบ คือเริ่มตั้งแต่กายมนุษย์หยาบ ซ้อนเข้าไปในกายที่ละเอียดกว่า คือกายมนุษย์ละเอียด, แล้วก็กายมนุษย์ละเอียดซ้อนเข้าไปในกายทิพย์หยาบ ทิพย์ละเอียด เป็นการเอากายเล็กซ้อนกลับเข้าไปในกายใหญ่กว่า เรื่อย ๆ เข้าไปจนถึงกายพระอรหัตละเอียด นี้เรียกว่า **สับกาย**

ทีนี้ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นไปอีก **ก็ให้พิสดารกายจนสุดหยาบสุดละเอียดเสียก่อน แล้วจึงซ้อนกายสุดละเอียดในขณะที่พิสดาร กายลงมาจนถึงกายสุดหยาบ แล้วจึงสับกายสุดหยาบในขณะที่พิสดารกายไปจนถึงกายสุดละเอียด** เรียกว่า **ซ้อนสับทับทวี** โดยวิธีนี้จะทำให้ทั้งกายและดวงธรรมของกายสุดหยาบสุดละเอียดใสสะอาดบริสุทธิ์ดี และมีสมาธิที่มั่นคง เป็นทางเจริญวิชชาได้อย่างกว้างขวาง ไม่มีประมาณเมื่อ ได้ซ้อนสับทับทวีกายสุดหยาบสุดละเอียดจนใสสะอาดดีแล้ว ก็ให้เข้ารูปฌาน ๔ โดยอนุโลมและปฏิโลม ดังนี้ได้อธิบายมาแล้วให้ชำนาญ

ในยามปกติ ก็ให้รวมใจหยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุดนี้ไว้เสมอ และให้หมั่นพิจารณาดูที่เหตุ สังเกตดูที่ผลอีกด้วยว่า ทุกขณะที่ท่านได้พิสดารกายไปสู่กายที่สุดละเอียด และให้ใจของทุกกายรวมหยุดอยู่ที่กายสุดละ เอียดไว้เสมอดั่งนี้แล้ว เป็นผลดีทั้งในทางโลกและทางธรรมประการใดบ้าง

■ ■ ■ ■

คุณของการรักษาศีล

ธรรมบรรยายโดย

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล*

มาปฏิบัติธรรมเพื่ออะไร? นี่แหละพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาให้มารักษาศีล ให้เจริญภาวนาเพื่ออะไร? เพื่อชำระกิเลสในตัวเรา ที่เป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้ตัวเองเดือดร้อน คือเมื่อว่ามีกิเลสเป็นประเภท ราคะ โลภะ โทสะ โกรธ พยาบาท อิจฉา ริษยา หรือโมหะ มีมานะทิฏฐิกล้า ถือตัวถือตนที่อยู่สูงกว่าเขาก็ข่มขู่คนอื่น จิตใจแข็งกระด้าง ไม่ราข้อต่อกันที่ต่ำกว่าเขาก็น้อยอกน้อยใจหรือไม่ก็ยกตัวเสมอคนอื่นเขา โดยไม่ควรเรียกว่า มานะทิฏฐิ ความถือตัวถือตน เหล่านี้เป็นกิเลสที่มีอยู่ในใจของใครแล้ว คนนั้นจะลำบากเองเพราะดลใจให้คิดผิด พูดผิด รู้ผิด เห็นผิด แล้วนำคนอื่นผิด ๆ เพราะฉะนั้นธรรมปฏิบัติของเราเพื่อกำจัดกิเลสเหล่านี้ อย่างน้อยที่สุดก็ให้มีสติสัมปชัญญะว่าเวลาเราอยู่

** เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี*

ณ ศาลาอเนกประสงค์ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เวลา ๒๐.๐๐ น.

ร่วมกัน เราก็ต้องเป็นคนที่ไม่ลุแก่กิเลส ราคะ โลภะ โทสะ โกรธ พยาบาท โมหะ มานะทิฏฐิ แข็งกระด้าง ไม่เป็นคนดื้อดึง เป็นคนมีระเบียบวินัย มีระเบียบวินัยเป็นอย่างไร เรื่องนี้สำคัญนัก ระเบียบวินัยก็มาจากศีล ไม่ประพฤติกระทบกระเทือนคนอื่น กระทบกระเทือนตัวเอง แต่ว่าศีลที่กำหนดเป็นข้อ ๆ นั้น เป็นเพียงหลักเบื้องต้นหยาบ ๆ เพราะฉะนั้นก็พึงให้รู้ว่านั้นต้องรักษาให้ดี อุบาสก อุบาสิกา ก็ศีล ๘ ลูกเณรก็ศีล ๑๐ พระก็ศีล ๒๒๗ พยายามรักษาให้ดี แต่คำว่าระเบียบวินัยละเอียดยิ่งไปกว่านั้น ละเอียดอย่างไรละ? อย่างวินัยของพระละเอียดไปถึงกิริยามารยาท การแสดงกิริยาวาจาต่อกัน ก็อาศัยอาวุโส พรรษาของพระ และอาศัยหน้าที่กิจกรรม บางคนก็แม้อาวุโสน้อยแต่มีหน้าที่เป็นหัวหน้า เป็นอย่างนี้เป็นอย่างโน้น รับผิดชอบได้รับแต่งตั้งโดยชอบ นั้นเป็นหัวหน้า เพราะฉะนั้นผู้เป็นหัวหน้า เขาเรียกว่าเป็นผู้ใหญ่โดยคุณวุฒิ ฟังให้ดี เป็นผู้ใหญ่โดยคุณวุฒิ เป็นหัวหน้าโดยแต่งตั้ง แต่ถ้าว่าถือเอาอาวุโสพรรษาด้วยนั้น เรียกว่า ผู้ใหญ่โดยวัยวุฒิ แต่วัยวุฒิของพระถือเอาพรรษาเป็นสำคัญ แล้วต่อไปก็ได้แก่ ผู้ใหญ่โดยชาติวุฒิ เป็นเรื่องของเจ้านายอย่างเช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และพระบรมวงศานุวงศ์

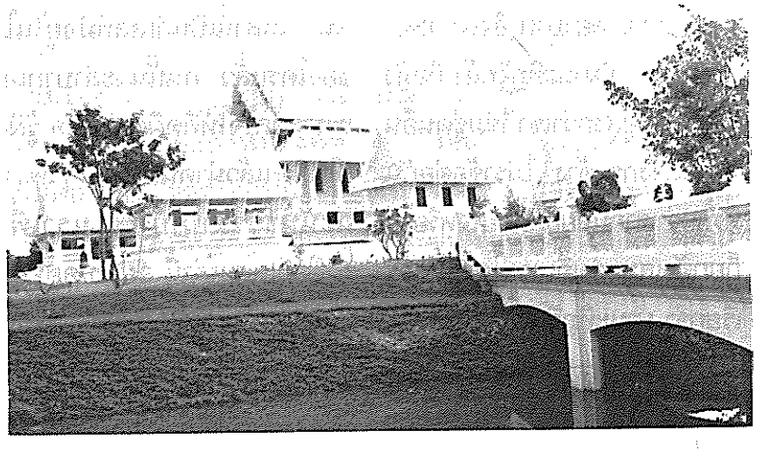

เป็นต้น

แต่นี่ว่าด้วยพระ พระนี่มีวัยวุฒิ อาวุโสด้วยวัยวุฒิ มีอายุพรรษามากเรียงกันตามลำดับเลย และคุณวุฒิเป็นผู้มีคุณสมบัติเหนือคนอื่นที่เขาเลือกขึ้นมา แต่งตั้งขึ้นมา คนนั้นทำหน้าที่นั้น คนนั้นทำหน้าที่นี้ เพราะฉะนั้นพระท่านก็มีวิธีปฏิบัติต่อกันโดยระเบียบวินัย นี่ไม่กระด้างกระเดื่องต่อกัน นี่ฝ่ายพระ ผู้ที่เหนือกว่าบอกอะไร ผู้น้อยกว่าก็ต้องเชื่อฟัง นับถือปฏิบัติตาม นั่นแหละคนมีธรรม คนมีธรรมก็คือคนมีศีล คนมีศีลละเอียดดีขึ้นก็คือคนมีวินัย มีระเบียบวินัย เพราะฉะนั้นระเบียบวินัย แสดงถึงว่า เป็นคนมีศีลที่ละเอียดลึกซึ้ง มีจิตใจอ่อนโยน มีจิตใจที่เป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม ศีลจึงเป็นเบื้องต้นของกัลยาณธรรมทั้งปวง คนเราจะดีหรือไม่ดีอยู่ที่ศีลเบื้องต้นเป็นบาทฐาน แล้วต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัยยิ่งขึ้น ชาติที่เจริญเขาจึงมีระเบียบวินัยที่ดี เช่น ญี่ปุ่น ไปทำงานที่ไหน อะไรอย่างไร หรือเขาทำงานในหมู่เขา

เป็นผู้มีระเบียบวินัยมาก เมื่อมอบหมายงานกิจการงานอะไร ผู้เป็นหัวหน้าสั่งการอย่างไร ผู้น้อยทำตามหมดไม่มีเงื่อนไข ไม่แสดงอิดออด หลบเลี่ยง เขาถึงเจริญแล้วก็ทำงานร่วมกันด้วยดี ด้วยความร่วมมือประสานงาน ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม นี่เขาทำกันอย่างนี้ นี่ว่าด้วยเรื่องของพระ

กล่าวถึงเณรบ้าง เณรก็เช่นกัน เณรนั้นให้ว่าเป็นคนมีศีลโดยเฉพาะ แต่ศีลก็กระจายออกไปเป็นระเบียบวินัยเช่นกัน ข้อประพฤติปฏิบัติที่ชื่อว่าเป็นกิริยามารยาทที่ดี ชื่อว่าเป็นระเบียบวินัยที่ดี สามเณรก็ต้องมีความเรียบร้อย เป็นคนเรียบร้อยไม่กระด้างกระเดื่อง จิตใจไม่ฮึกเหิม ฮึกเหิมเมื่อไร เสียคนเมื่อนั้น บางรายที่บวชมาใหม่ ๆ เป็นเณรเล็ก ๆ จิตใจก็ยังดี พอโตขึ้น ๆ มันชักไม่ได้เรื่อง กำเริบเสิบสาน เห็นความสุขส่วนตนปล่อยใจตามอารมณ์ ไม่ยอมรับรู้ระเบียบวินัย เห็นระเบียบวินัยเป็นข้อขัดข้องลำบาก เป็นข้อบังคับมากมายเหลือเกิน คนไม่มีระเบียบวินัยก็ไม่มีพื้นฐานแห่งคุณความดี ชีวิตจะไม่เจริญโดยเด็ดขาด พระพุทธเจ้าจึงตรัสเรื่องวินัยเป็นของสูง วินัยก็แปลว่า ข้อปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความเจริญ นั่นแหละข้อวินัย ตนจะเจริญก็ต้องเป็นคนมีระเบียบวินัย อยู่ในบังคับบัญชา ไม่หลีกเลี่ยง ไม่หงุดหงิด เพราะระเบียบวินัยที่ตราขึ้น ที่ตั้งขึ้นหรือแนะนำเพิ่มเติม จากผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครองนั้น เป็นระเบียบวินัยด้วยดี ให้รู้จักเป็นคนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แล้วต่อไปเมื่อเราทำดีเป็นปกติ มันก็ปกติ คำว่าปกติ คือศีล ศีลนั่นไม่เบียดเบียนตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วย แล้วอยู่ที่ไหนเมื่อเป็นผู้มีวินัยก็งดงามเรียบร้อย พอใครเขาเห็นเข้านี่เณรวัดหลวงพ่อสดฯ ไปไหนมาไหนระเบียบเรียบร้อยงดงาม เป็นผู้มีศีลมีธรรม ไม่ใช่ไปไหนเขารู้จักและจำได้ว่านี่เณรวัดหลวงพ่อสดฯ มาซื้อหนังสือการ์ตูนบ่อย ๆ อย่างนี้แล้วก็เสียชื่อ หรือว่าแอบมาซื้อเทป แอบไปฟังซาวอะเบาท์ อย่างนี้พอเห็นปั๊บ เขารู้เลย คนภายนอกญาติโยมภายนอกเขารู้ว่าศีลมีอะไรบ้าง เพราะอย่างน้อยเขาก็ถือศีล ๘ ศีล ๕ เราเผลอไผลไปเขาก็รู้ เพราะฉะนั้น นี้เป็นเรื่องสำคัญ ลูกเณรมาบวชเป็นเณรต้องอบรมจิตใจเราให้เป็นคนละเอียดอ่อนในธรรมะ เป็นผู้มีศีล มีธรรม มีระเบียบวินัย แล้วจะเป็นคนดี และเมื่อเป็นคนดีแล้ว จะไปอยู่ที่ไหน มันเจริญได้ทั้งนั้น แต่ถ้าเป็นคนไม่มีศีล ไม่มีระเบียบวินัย ไม่มีใครเขาต้องการ **พระเถระผู้ใหญ่ที่เขาเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาได้ก็ด้วยความเป็นผู้มีศีลมีระเบียบวินัย** อย่างเช่น **หลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์วัดสระเกศของเรา ท่านเห็นใครครองผ้าไม่เรียบร้อย** หรือว่า **แม้ว่าใครถอดรองเท้าวางไว้ไม่เรียบร้อย ท่านเห็นก็จะตำหนิเลยว่าเป็นคนไม่มีระเบียบวินัย ท่านไม่เอาด้วยเลย และถ้าอยู่ในปกครองของท่าน ท่านต่าไม่เลี้ยงเลย ดีไม่ดี ก็มีโทษหนัก หลวงพ่อพระธรรมปัญญาบดี วัดปากน้ำ ก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ ให้ลูกเณรสังวรไว้ และให้ยอมรับด้วยดี**

ปฏิบัติด้วยดีเป็นปกติ อย่าให้มีความรู้สึกว่าฝืน เพราะศีลและวินัยนั่นเป็นข้อปฏิบัติที่จะนำเธอทั้งหลายให้ไปสู่ความเจริญในทุกที่ เติบใหญ่ขึ้นไปเป็นหัวหน้าคน เช่นเป็นภิกษุขึ้นต่อ ๆ ไปก็เจริญขึ้น คนมีระเบียบวินัยด้วยตนเอง จึงจะสอนคนอื่นได้ ถ้าตนเองไม่มีระเบียบวินัยด้วยตนเองจะสอนคนอื่นได้อย่างไร เมื่อสอนคนอื่นได้ ปกครองคนอื่นได้ คนนั้นก็เป็นผู้นำที่ดี เป็นครูที่ดี เป็นอาจารย์ที่ดี เพราะฉะนั้น คนที่มีสติปัญญา เมื่อเห็นผู้ปกครอง เห็นผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ แนะนำในเรื่องศีล ในเรื่องพระวินัย ในเรื่องพระธรรม เขาต้องเคารพพระธรรมพระวินัย รับฟังด้วยความเคารพ คนนั้นจึงจะชื่อว่าเป็นคนมีศีล มีธรรม มีระเบียบวินัย ไม่อย่างนั้น เราก็เป็นคนไม่ดี ต้องพิจารณาตนเอง ต้องตำหนิตนเอง **มาปฏิบัติธรรมเพื่อปูพื้นอัธยาศัยอุปนิสัยของตนให้เป็นคนมีศีลมีระเบียบวินัย** ไม่ใช่พอใคร ๆ เขามาทำวัตรเช้า-เย็น เราก็หลีกเลี่ยงเสีย มาทีหลังเขาเดินเดาะแดะ ๆ อย่างนี้ไม่ได้เรื่อง ต้องพร้อมเพรียงกัน ประชุมพร้อมเพรียงกัน มีกิจการงานก็พร้อมเพรียงช่วยกัน

นี่แหละบวชเป็นพระเป็นเณรมาก็เพื่อมาลดมานะ มาละทิฏฐิ คือความเห็นผิด มานะทิฏฐิ ความเห็นผิด แข็งกระด้างดื้อดึง เพราะฉะนั้นอันนี้เราต้องเข้าใจก่อนอื่น เรื่องศีล เรื่องวินัยให้เรียบร้อยก่อน จิตใจที่เคยกระด้าง จะได้อ่อนโยน แล้วก็จะได้ค่อย ๆ อบรมกล่อมเกลาจิตใจของเราให้เป็นคนมีสมาธิ เป็นผู้มีสมาธิก็ดีเท่านั้น เรียนหนังสือก็ดี จะทำกิจการงานอะไรก็ดี เติบใหญ่ขึ้นก็ดี เพราะเมื่อมีสมาธิ ต่อไปก็มีปัญญา **เมื่อมีทั้งสมาธิและปัญญา ก็อาศัย "สติ" ความรู้สึกตัว รู้สึกผิดชอบ ชั่วดี บาปบุญ คุณโทษ เป็นประโยชน์หรือไร้สาระ ก่อน คิด พูด ทำ ว่าที่เราจะคิด จะพูด จะทำไปนี้ มันดีหรือไม่ดี** ที่มันยังผิด ๆ เสีย ๆ อยู่ เพราะไม่ได้คิด เอาละถ้าว่ามัน คิด พูด ทำ มันเผลอไปแล้ว ขณะที่เราคิด พูด ทำอยู่ เราก็พิจารณาได้ นั่นเรียกว่า "**สัมปชัญญะ**" เราทำไปไม่ดี ทำไม่ดีก็หยุดทำเสีย ที่ดีเราก็ทำต่อไป ถ้ามันเผลอไปอีกแล้ว หลังคิด พูด ทำ ที่ทำไปแล้วไม่ดี ต่อไปก็ไม่ทำอีก หรือถ้าว่ามันดีทำต่อไป **ทำแต่สิ่งที่ดี ๆ ที่ไม่ดีเราไม่ทำ เราก็เป็นคนดี มีศีลธรรม** นี่นะลูกเณร เพราะฉะนั้นให้เข้าใจจุดนี้ว่า มาปฏิบัติธรรมเพื่อจุดนี้ ลงท้ายจะได้เป็นคนมีสติสัมปชัญญะ รู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นคนมีศีล มีธรรม มีระเบียบวินัย แล้วก็เมื่อมีอะไรเป็นระเบียบข้อบังคับ เราก็ดำเนินตามนั้นเป็นปกติ ชื่อว่า เป็นผู้มีศีล มีธรรม ผู้มีศีลก็มีปัญญา เพราะสมาธิจะดี เพราะไม่หงุดหงิด ไม่ฟุ้งซ่าน บางคนก็ว่าฉันจะมาปฏิบัติธรรมให้มันยิ่งยวด แต่เรื่องศีลเรื่องวินัยย่อหย่อนไม่เอาไหน ไม่มีทางเจริญได้ ไม่เจริญ **เพราะคนมีศีลก็คือคนมีระเบียบวินัย คนมีระเบียบวินัยก็เป็นคนมีศีล ทั้งศีลและระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานแห่งสมาธิ เมื่อสมาธิดีปัญญาจึงดี ปัญญาดีสติสัมปชัญญะจึงดี สามารถรักษาตัว รักษาตน รักษาใจของเราได้ สามารถรักษากาย วาจาและใจของเราให้บริสุทธิ์ได้ ให้ตรงทางได้ ให้ไปในทางที่ดีได้ ไม่ไปในทางที่ชั่ว ไม่ไปในทางที่ไร้สาระ ไม่ไปในทางเสื่อมทางที่ไม่เจริญ** ต้องเป็นอย่างนั้น

ญาติโยม อุบาสกอุบาสิกาเหมือนกัน ต้องมีระเบียบวินัย หาไม่ก็เป็นคนไม่มีศีล คนมีศีลประพฤติปฏิบัติไม่เบียดเบียนตนเองให้เกิดโทษความทุกข์เดือดร้อน และไม่เบียดเบียนคนอื่นด้วยกาย เช่น การกระทำกระทบกระแทกแดกดันด้วยวาจา ไม่แข็งกระด้าง ไม่ดื้อดึง ไม่กล่าววาจาเสียดแทงคนอื่น แล้วก็ต้องเป็นคนมีจิตใจอ่อนโยน อยู่ในฐานะไหนเราก็รู้ว่าเราอยู่ในฐานะนั้น ฐานะหัวหน้าก็ทำหน้าที่หัวหน้า ผู้ช่วยหัวหน้าก็ทำหน้าที่ผู้ช่วยหัวหน้า รองหัวหน้าก็ทำหน้าที่รองหัวหน้า ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาก็ทำหน้าที่เป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ไม่กระด้างกระเดื่อง ไม่ดื้อไม่ดึง ไม่ใช่มานึกว่า คนนี้มาทีหลังฉัน ฉันมาก่อนแล้ว ฉันก็ไม่เอาอย่างตาม แล้วกระด้างกระเดื่องอย่างนั้น อย่างงั้นใช้ไม่ได้ จิตใจใช้ไม่ได้ ให้พิจารณาตนเอง

พระมหาบุรุษของเรานี่ เมื่อครั้งเป็นอกิตติดาบส ถึงกับพูดกับพระอินทร์หรือท้าวสักกเทวราชว่า เกลียดที่สุดก็คือ"**คนพาล**" คนพาลหรือพาละคือ คนโง่ คนโง่นี่เป็นอย่างไร? **คนพาล หรือคนโง่ ก็เป็นคนไม่รับรู้ระเบียบวินัย** เขามีระเบียบวินัยอย่างไร ไม่รับรู้ ฉันจะฝืนระเบียบวินัยอยู่เรื่อย เพราะฉะนั้น ท่านอกิตติดาบสนี่ พระอินทร์หรือท้าวสักกเทวราชนี่จะให้พรให้อยู่สบายไม่ต้องมาอด ๆ อยาก ๆ เป็นฤาษีอยู่ในป่า ฉันใบไม้ยอดไม้ พระอินทร์จะเนรมิตให้มีความสุขสบายมาก แต่ท่านอกิตติดาบสขอพรอย่างเดียวว่าอย่าได้พบคนพาล อย่าได้เจอะอย่าได้

เจอคนพาล เพราะอะไร? เพราะคนพาลมักนำคนอื่นไปในทางไม่เจริญ ไปในทางเสียหายนั้นอย่างหนึ่ง คนพาลเป็นคนไม่ยอมรับรู้ระเบียบวินัยกฎข้อบังคับ ไม่รู้จักการบังคับบัญชา คนนี้เป็นหัวหน้า คนนี้เป็นรองหัวหน้า คนนี้เป็นผู้ช่วยหัวหน้า ไม่รู้จัก ไม่รับรู้ทั้งนั้น ฉันจะทำตามอำเภอใจของฉัน บางทีก็คิดว่าฉันมาก่อนนี่ ให้เข้าใจว่าอย่างแม่ชีเขาไม่นับอาวุโสพรรษานะ ให้จำไว้ เขาไม่นับอาวุโส พรรษาไม่ถือ อาวุโสพรรษาการที่ผู้ใหญ่จะแต่งตั้งใครให้เป็นหัวหน้า ก็ต้องถือความเหมาะสมดีที่สุดในหมู่คณะนี้ ว่าควรจะแต่งตั้งใครเป็นอะไร เพราะฉะนั้นใครที่นึกเอาว่า ฉันนี่มาก่อนคนนี้ คนนี้มาทีหลัง เพราะฉะนั้นฉันไม่ฟังคนนี้ ฉันจะฟังแต่คนโน้นผู้เดียว คนเช่นนั้นเป็นคนไม่มีระเบียบวินัย ก็คือคนไม่มีศีลนั่นเอง ก็คือคนพาล **ที่เรียกว่าพาละ คือ อ่อนด้วยสติปัญญา จึงมากด้วยมานะทิฏฐิไม่ลงใคร** จะลงเฉพาะคนบางคนที่เราเลือกลง ไม่ว่าพระ ไม่ว่าเณร อย่างนี้ก็ไม่ถูก ต้องสามเณรถ้ามีปัญหาอย่างนี้ ก็แย่ละ **เพราะฉะนั้นเรารู้ว่าใครเป็นผู้ปกครองเรา ใครเป็นครูบาอาจารย์เรา เขาแนะนำสั่งสอนอย่างไร ๆ ด้วยดีก็ต้องเชื่อฟัง ทำตามง่าย ๆ อยู่ที่นี่ถ้าทำอย่างนี้ ถ้าไม่เอากิเลสมาโชว์มาแสดงกันก็อยู่สบายทุกคน** อยู่สบายไม่มีปัญหาหรอก

ที่มีปัญหาเพราะกิเลสในตัวของเขาผู้นั้น ๆ มันรบกวน จึงลุแก่ราคะบ้าง โลภะบ้าง บางคนก็ตัณหาราคะมาก อย่างไร? เป็นพระเป็นเณรก็สะสม อยากจะได้ของดี ๆ งาม ๆ มาก ๆ ไปเที่ยวเลียบเคียงขอคนนั้นคนนี้ ผิดศีล ผิดวินัย ผิดธรรม เพราะที่มีอยู่ในวัดนี้จัดให้ไม่ต้องเดือดร้อนอนาทรใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงพอเหมาะสมแก่ฐานะของพระภิกษุสามเณรทุกประการ ไม่ให้อดไม่ให้อยาก ให้มีพร้อม จึงแทบจะดีเกินฐานะ เพราะฉะนั้นให้เข้าใจ ไปอยู่ที่ไหนรับรองว่า ไม่มีดีกว่านี้ นอกจากไปทำความไม่ดีไปเอาตัวอย่างที่ไม่ดีให้มันและเทะแล้วก็ถือว่านั่นเป็นความดี เป็นความสุข ถ้าอย่างนั้นก็แล้วไปเถอะ **แต่ถ้าจะเอาดีอย่างสมณะแล้ว อยู่ที่ไหนไม่เกินที่นี่ เพราะหลวงป้าเป็นคนที่เห็นใจคน ให้ความสุข ให้ความเสมอภาคตามสมควรแก่ฐานะ รู้เรื่องความเดือดร้อน รู้ความพอเหมาะพอดีที่พึงให้ ไม่เคร่งครัดเกินไป ไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ฟุ้มเฟือยเกินไป ไม่ต้องสงสัย** ไม่ต้องไปแสวง ไม่ต้องไปอยากได้สิ่งนั้น อยากได้สิ่งนี้ ไม่ต้องอยากได้อะไร ๆ ที่มีอยู่นี่พอแล้ว ไม่ว่าจะเป็นปัจจัย ๔ อย่างหลัก ๆ ก็มีเพียงพอทั้งหมดเลย เครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่สมควรแก่สมณะ หรือมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ ก็มีพร้อมหลวงป้าเตรียมไว้ให้หมดไม่ต้องสงสัย

เพราะฉะนั้น **ถ้าใครเกิดกิเลสตัณหามาก จนถึงทนระเบียบวินัยที่นี่ไม่ได้ มันก็ช่วยไม่ได้ ให้เข้าใจทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นพระ ไม่ว่าจะเป็นเณร ไม่ว่าจะเป็นอุบาสกอุบาสิกา เพราะที่นี้เป็นที่ฝึกอบรมไม่ใช่เป็นสถานที่ที่จะมาปล่อยอารมณ์ตามใจของผู้ใด โดยไม่อยู่ในระเบียบวินัย ไม่อยู่ในศีล ไม่อยู่ในธรรมไม่ได้ ไม่ได้เลย ที่นี่ไม่รับ อย่างนั้นไม่รับ บอกไว้ก่อนเลย** เพราะที่นี้จะให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรมตัวอย่าง เป็นตัวอย่างที่ดี แล้วก็ให้พอเหมาะพอดี สำหรับท่านที่อยู่ ที่เป็นผู้ทรงศีลทรงธรรม ที่เป็นผู้มีระเบียบวินัย เพราะฉะนั้นมาปฏิบัติธรรมก็เพียงมาทำเท่านี้ละ ไม่ลำบากอะไร เท่านี้ก็อยู่สบายละ **แต่ถ้ามีศรัทธายิ่งกว่านั้น ก็เจริญศีล สมาธิ ปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไป นั่นเป็นผลดีแก่ตัวเอง ได้ผลดีแล้ว สั่งสอนแนะนำคนอื่น นั่นเป็นมหานิสงส์ แล้วก็ตั้งตนเป็นคนดี เป็นคนมีระเบียบวินัย เป็นคนมีศีล มีธรรม เป็นตัวอย่างที่ดี นั่นประเสริฐ เรียกว่า "ธรรมทาน" คือ ให้ธรรมเป็นทาน** แต่ถ้าตรงกันข้ามแสดงกิริยาอาการไม่ดีทางกาย ทางวาจา ทางใจ ให้คนอื่นเขาเห็นบ่อย ๆ มาก ๆ เขาเรียกว่า แจก **"อธรรม"** หรือให้อธรรมเป็นทาน ซึ่งนั่นเป็นบาปอกุศล ให้เข้าใจนะ เพราะฉะนั้น **เมื่อมาปฏิบัติธรรมมาอยู่ที่นี่ต้องเป็นอย่างนี้ ผิดไปจากนี้ก็ไม่ได้ ถ้าใครอยู่อย่างนี้ละก็สบายลูกเดียว.**

เจริญสุข ทุกท่าน

■ ■ ■ ■

เดือนเพ็ญ

ท่านพระครูวินัยธร (ชั้ว โอภาโส) ได้กล่าวบทกวีสอนใจไว้น่าฟัง เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เข้าใจและปฏิบัติตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเกื้อหนุนผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติธรรม จึงนำมาลงไว้ บ.ก.

เดือนเพ็ญ

มิใคร่จะลับ ดลเดียวโดยฉบับ บอกอธิบาย
ได้แก่คนดี มีศรัทธาหลาย
ชื่นชมบ่วาย ในการกุศล
ยินดีเจรจา แต่สากัจฉา ด้วยปรารถนาผล
มีศีลหิริ โอทตัปปะในตน
ปัญญาแยบยล ความเพียรไม่หย่อน
หนึ่งย่อมประกอบ ด้วยธรรมความชอบ ห้าประการบวร
ได้แก่รู้กิน รู้นั่งรู้นอน
รู้เดินบทจร รู้พูดพาที
รู้กินคือคน ใจเป็นกุศล ฉลาดเลี้ยงชีวี
ไม่ฆ่าสัตว์อื่น ฉกฉ้อเสียดสี
เอาของเหล่านี้ มาเลี้ยงอาตมา
ไม่กินของเมา คือฝิ่นและเหล้า เมรัยกัญชา
จะกินให้ทาน เสียก่อนแก่กา
หรือสัตว์นานา ที่มาถึงตน
มีของกินได้ แจกทั่วกันไป แจกให้ทุกคน
แก่ลูกหลานตน เพื่อนบ้านตามมี
ไม่ซ่อนกินเหนียว แต่ตนผู้เดียว ด้วยในอารี
หนึ่งรู้ประมาณ การเลี้ยงชีวี
เลี้ยงตนตามที่ ไม่ตระหนี่ไม่ส่าย
ถ้าว่าทรัพย์น้อย รู้ผ่อนหย่อนถอย ไม่ทำฟูมฟาย
ถ้าว่าทรัพย์มาก ไม่ตระหนี่หลาย
ไม่ทำเบียดบ้าย ให้คล้ายคนจน
รู้ผ่อนขยับ ตามกำลังทรัพย์ ด้วยปัญญาตน
ไม่ฟูมฟายมาก กลัวยากกลัวจน
อย่างนี้และคน ผู้รู้กินนา

รู้นั่งคือคน จะนั่งดูตน ให้พ้นโทษา
ไม่นั่งสูงเกิน บิดามารดา
กว่าครูปู่ตา ผู้เฒ่าพราหมณ์ชี
หนึ่งไม่นั่งใน ที่ประกอบไป ด้วยโทษจะมี
ไม่นั่งขวางทาง ที่เขาจรลี
ไม่นั่งขวางที่ ประตูบันได
ไม่นั่งเสียดสี ผู้เฒ่าพราหมณ์ชี ที่อายุใหญ่
ฉลาดอาสนะ ที่จะนั่งไซร้
อย่างนี้และได้ ชื่อว่ารู้นั่ง
รู้นอนนั้นไซร้ ให้พึงเข้าใจ เหมือนในหนหลัง
รู้นอนอันนี้ เหมือนอย่างรู้นั่ง
จงจำระวัง เหมือนอย่างว่ามา
หนึ่งโสดจะนอน รำพึงเสียก่อน ในทางภาวนา
คิดคุณพ่อแม่ คุณครูปู่ตา
คุณพระศาสดา กรรมฐานใดใด
แล้วจึงค่อยนอน อย่างให้นิวรณ์ ขึ้นทับน้ำใจ
ไม่นอนขี้เซา ทั้งสี่ยามไป
ตื่นก่อนอุทัย เจริญภาวนา
คิดถึงกายไว อายุล่วงไป ใกล้ตายเข้ามา
ว่าโออายุ ย่อมเป็นอนิจจา
จะนับวันหน้า เมื่อไรไม่รู้
แล้วสวดท่องบ่น ของเก่าที่ตน เรียนมาต่อครู
มิให้ลืมหลง ให้ดำรงอยู่
อย่างนี้และผู้ เรียกว่ารู้นอน
รู้เดินนั้นไซร้ คือคนเข้าใจ ในทางบทจร
เห็นผู้เฒ่าพระ ยืนนั่งอยู่ก่อน
เข้าใกล้กายอ่อน หลีกไปให้ดี
รู้หลีกทางให้ แก่คนผู้ใหญ่ สมณพราหมณ์ชี
ที่ควรจะไหว้ ก็ไหว้ตามที
ถ้าเห็นผู้ดี หลีกลี้ทางให้
เห็นคนชรา หรือคนโรคา คนตายใดใด
ไม่ทำเกลียดชัง อนิจจังนึกได้
ว่าเรานี้ไซร้ นานไปเหมือนกัน

คงแก่คงไข้ คงตายแน่ไซร้ เหมือนด้วยผู้นั้น
เดินไปได้บุญ ทุกก้าวทุกวัน
คนดังกล่าวนั้น เรียกผู้รู้เดิน
รู้พูดนั้นไซร้ จะพูดใดใด ไม่มุสาเกิน
พูดแต่สัจจัง น่าฟังสรรเสริญ
ไม่พูดให้เกิน กว่าตนรู้เห็น
ไม่พูดเสกสรร ให้ท่านแตกกัน กล่าวคำฉ่ำเย็น
เห็นท่านโกรธกัน กล่าวคำดับเข็ญ
ให้ท่านได้เย็น หายโกรธแก่กัน
ไม่กล่าวคำหยาบ ถ้อยคำราบคาบ น่าฟังใฝ่ฝัน
ไพเราะเพราะหู ผู้ฟังทั้งนั้น
จับใจใฝ่ฝัน ผู้ฟังบ่วาย
ไม่สัมผัปปลาป พูดเพ้อเป็นบาป การเท็จทั้งหลาย
กล่าวแต่คำดี มีคุณมากมาย ควรตรึกตรองดู
กล่าวมาคำใด ควรจำใส่ใจ จำไว้เป็นครู
ผู้ดีเข็ญใจ ได้ฟังชอบหู
ถ้าใครตรองดู เห็นแยบลึกตื้น
ไม่กล่าวแยบยล ไม่ยกยอตน ข่มท่านผู้อื่น
น่าฟังยั่งยืน กอบด้วยเมตตา
กล่าวมาคำไหน เป็นธรรมวินัย แต่สากัจฉา
เป็นสุภาษิต ใช่คำพาลา
คนดังกล่าวมา ชื่อว่ารู้พูด
หญิงชายผู้ใด ถ้าประกอบไป ด้วยความบริสุทธิ์
อย่างดีกล่าวมา เรียกว่ามนุษย์
จะบริสุทธิ์ จำเริญโลกหน้า
คนดังกล่าวนั้น เหมือนดังพระจันทร์ ในวันเพ็ญหนา
ผ่องใสไพบูลย์ ในท่ามกลางฟ้า
รัศมีโสภา จับตางามสรรพ
ชนดังแสดงมา ทั้งชีคฤหัส
ชื่อว่าเดือนเพ็ญ มิใคร่จะลับ
เพราะใจขยับ ในการกุศล

ตอบปัญหาธรรม

โดย

พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (ป.ธ.๔)

QUESTION:

Is "Gruat Nam" a 100% Buddhist ritual?

ANSWER:

No, it is originally Brahman. Whenever they offer something to another person they pour water as a symbol of separating from the thing given, in other words they give without conditions. But when the ritual was adopted by Buddhism the meaning changed. Here it is used to transfer merits, collected from the past up to the present, to other people, especially to the deceased. We do recite the Pali words, but you are welcome to wish whatever you want. I would like to add that we should not only transfer our merits to our deceased relatives, but also to everyone else, because, dont' t forget, we have been born countless times already so nearly all world beings are our relatives. I am sure you came to this temple because once you were either my relative or my close student. So when transferring merits, do it to close relatives first, and then to all world beings.

QUESTION :

But if we go on giving our merits away each time we gain some, would it not mean that we would end up having none left for our own use?

ANSWER :

Oh no, you see merits are like a light or a candle. Imagine yourself with a candle in your hand and see the light shining all around you. Transferring merits means that you invite everyone to come and appreciate your light and to receive it from you, so in other words they will come with their candles to light it from yours. Like that, you can see, your candle never gets weaker, but in fact brighter. Why? Because the light from the candles of all the people you have invited will reflect back on you.

QUESTION :

When I am meditating, my attention seems to be con-

centrated mostly on all the arising spheres and bodies. When will I have the possibillity to contemplate and when can I develop that all important wisdom?

ANSWER :

Any time the mind is free from hindrances, you can go on contemplating. For example when you see the sphere clearly, you can enlarge it at will, which would then mean that your Sphere of Vision, Sphere of Memory, Sphere of Thoughts, and Sphere of Awareness would be larger too. Just go on until it is about the size of your whole body.

In that state supernatural vision will be developed,enabling you to observe all angles of your body simultaneously, in other words you do not have to move your vision from place to place to see it all.

You can now contemplate on every organ of your body until you fully realize that not one single part is attractive, but all organs are in fact impure. This is also a very effective way to calm down your mind from sexual desire. I will give you an example: When I was still a layman I took a songthaew one day (a small pick-up-truck/bus) to return home. I was lucky to get a seat, but as the bus filled up there was standing room only, and people stood very close. A young lady stood right in front of me, facing me,and her bosom was at times touching my face whenever the bus was swaying. I was concentrated all the time, and in my mind I intended to see what she looked like. During the ride I saw every part of her body I wished to see, and I then realized that it was in fact very dirty. She had her period and a rather unpleasant odour hit my mind at that point.

So that was contemplation of the human body (kayagata sati), and I have used that technique ever since, both on my own body and those of others. It also helped me in staying away from my spouse for 10 years prior to my ordination as a monk.

When you get a sexual feeling, be mindful right away,use your wisdom, start contemplating as soon as you get rid of the hindrances. Purify yourself from the crude mind, up to more and more refined minds. When you reach the purest, the most calm, contemplate ! And you will calm down any sexual desire by seeing the reality of all organs. Be mindful all the time!

QUESTION :

Would I ever be able to look into the future during meditation?

ANSWER :

Whenever you see the sphere and concentrate at the centre of the centre, you will see a small space, about the size of the hole of a needle, even smaller, depending on your level of concentration. The higher the level, the smaller the space. At the centre of that space there exists an extremely thin thread, or string, very thin indeed and transparent. It leads from your birth into the future. Stop still at the centre of the centre of that space and of the string (which I call the "Birth String") and request in your mind to see your own life within the next 5 or 10 years. Stop still at the centre so that your mind becomes neutral. Don't create any picture, be neutral, and make it your intention to follow the course of the string. When the centre expands itself you will see your own life during the coming 5-10 years. Become that older body and go to the centre of the centre and you can go on advancing your age, until you see your own dead body.

I am sure that anyone who has a pure and neutral mind, or Dhammakaya, will know when they are going to die and how. When seeing the dead body of themselves, they can use the experience for recollection of death (marananusati).

And even though we know the exact day we are going to die, and in which position, we still do not get attached to it. But in our wisdom we see our body and mind (5 aggregates) as impermanent, suffering, and non-self.

As long as you have cravings you will have that string, in other words within the 4 world bodies (the human, the celestial, the Brahman, and the formless Brahman). But the Dhammakaya has not got the string.

I will, however, advise you that when you reach this level not to talk to anybody about it. That would be violating Lord Buddha's disciplinaries. A monk only does it for the wisdom involved. I would also like to emphasize, that as long as we are not saints, or arahants, these things we are seeing, are of course impermanent. So doing this kind of contemplation requires mindfulness at all times.

QUESTION :

And what about looking back into previous lives?

ANSWER :

Focus your attention at the centre of the crude human body's sphere. Make your mind neutral, and observe again that very small space, where the thin, transparent string will appear. You then make it your intention to see your own life in the past, let us say 10 years back in time. Stop still at the centre of the centre until your mind is perfectly concentrated. Then the centre will expand itself and you will see yourself when you were 10 years younger. Then concentrate your mind and let it stand still at the centre of that body and keep on going further and further back in time until you see yourself at birth. You can then go even further back to when you were in your mother' s womb. Now go to the centre of the baby and aim to see your life previous to this one. When you see it, observe where you are, and who you are, generation after generation, further and further back in time.

Whenever you see these past lives you may contemplate on all the 5 aggregates or compound matters: Living compound things are subject to change according to the factors of good

deeds (caused by merits) or bad deeds (caused by passion or cravings). This will cause a person to be reborn in either a happy or a suffering world. Anyone who is attached to these compound things with cravings and illusions, bad speech, bad action, bad and evil thoughts, will be reborn in a suffering world, while living a meritorious life of good deeds will lead to bliss and happiness in the next existence. The effect of suffering and happiness might even be experienced in the present lifetime. You will finally realize that each life you observe is in fact non-self and no permanent refuge to anyone.

Then contemplate on the 3 characteristics of all compound things before making it your intention to return to the present. Purify yourself by standing still at the centre of the more and more refined bodies, by now probably even brighter and purer than before, until you reach the purest Dhammakaya. This will result in detachment from all aggregates and you should have a neutral mind that is free from any feelings, happy or unhappy, to obtain a peaceful mind of high absorption.

The purest Dhammakaya will then appear in Nibbana (Supre-mundane plane) where Enlightened Dhammakayas of Lord Buddha and Saints, whose 5 aggregates have passed away, will exist. You will see Lord Buddha (the enlightened Dhammakaya) sitting on his throne with his enlightened disciples gathered around him in a half circle. But not only that. You will also see the countless Buddhas of the past, both the Subbanyu Buddhas (surrounded by diciples) and the Pacceka Buddhas (sitting alone).

■ ■ ■ ■

○● **ถาม** การกรวดน้ำเป็นพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ๑๐๐% ใช่ไหม?

● **ตอบ** ไม่ใช่ เป็นพิธีกรรมที่เริ่มมาจากศาสนาพราหมณ์ เมื่อใดที่เขาให้ทานแก่ผู้อื่น เขาจะหลั่งน้ำเป็นเครื่องแสดงเจตนาการตัดขาดจากสิ่งที่ให้ไปแล้วนั้น หรืออาจพูดได้ว่าเขาให้โดยไม่มีข้อแม้ แต่เมื่อพิธีการนี้ได้นำมาใช้ในทางพระพุทธศาสนา ความหมายเปลี่ยนไป ในทางพระพุทธศาสนาใช้สำหรับการอุทิศส่วนบุญกุศล ที่ทำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การอุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว มีการกล่าวคำอุทิศเป็นภาษาบาลี แต่ท่านจะตั้งความปรารถนาอุทิศส่วนกุศลให้แก่ใคร ๆ ก็ได้ตามที่ท่านต้องการ อาตมาอยากเพิ่มเติมว่าเราไม่ควรอุทิศส่วนบุญให้แต่เฉพาะญาติของเราที่ตายไปแล้วเท่านั้นแต่ควรอุทิศให้ผู้อื่นทุก ๆ ท่านด้วย เพราะอย่าลืมว่า เราเกิดมาแล้วนับภพชาติไม่ถ้วน ดังนั้นสัตว์โลกเกือบทั้งหมดเป็นญาติของเราทั้งนั้น อาตมาเชื่อว่าที่ท่านมาวัดนี้ ก็เพราะว่าต้องมีครั้งหนึ่งที่เคยเกิดเป็นญาติหรือเคยเป็นลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดของอาตมามาก่อนบ้าง ดังนั้นเมื่อจะอุทิศส่วนบุญ ควรอุทิศให้แก่ญาติใกล้ชิดก่อน แล้วก็อุทิศให้แก่สัตว์โลกทั้งมวลด้วย

○● **ถาม** แต่ถ้าเราอุทิศส่วนบุญทุกครั้งที่ได้ทำบุญ จะไม่หมายความว่า สุดท้ายบุญของเราก็จะพร่องหมดไป ไม่มีเหลือสำหรับเป็นทุนสำหรับเราเองหรอกหรือ?

● **ตอบ** ไม่ใช่เช่นนั้น บุญกุศลนั้นเหมือนกับแสงสว่างหรือแสงเทียน ลองนึกว่าถ้าท่านมีเทียนสว่างไสวอยู่ในมือ และมีแสงสว่าง (ของผู้อื่นที่ต่อเทียนกับเรา) รอบท่านทั้งหมดด้วย การอุทิศส่วนบุญกุศลก็เสมือนว่าท่านเชื้อเชิญทุกคนให้มาชื่นชมแสงสว่าง (คุณความดี) ของท่าน และรับแสงสว่างจากท่าน หรืออาจพูดว่าทุกคนมาพร้อมด้วยเทียน ขอจุดต่อจากท่านเช่นนั้นท่านจะเห็นว่าแสงเทียนของท่านมิได้อ่อนลง แต่แท้ที่จริงจะกลับสว่างยิ่งขึ้น เพราะเหตุไร? เพราะว่าแสงจากเทียนของทุกคนที่ท่านเชื้อเชิญมาต่อเทียนจากท่านจะสว่างไสวสะท้อนกลับมายังตัวท่านอีกด้วย

○● **ถาม** เมื่อกระผมทำภาวนา ความตั้งใจของกระผมเกือบทั้งหมดจะจับอยู่ที่ดวงกลมใสและกายในกายต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นมา แล้วเมื่อไรกระผมจึงจะมีโอกาสพิจารณาสภาวธรรม และเมื่อไรกระผมจึงจะสามารถพัฒนาปัญญาที่สำคัญทั้งหมดได้

● **ตอบ** เวลาใดที่ใจเป็นอิสระจากกิเลสนิวรณ์ ท่านก็สามารถจะดำเนินการพิจารณาสภาวธรรมได้เสมอ ตัวอย่างเช่นท่านเห็นดวงกลมใส ท่านก็สามารถขยายให้ใหญ่ขึ้นได้ตามปรารถนา ซึ่งเมื่อนั้นหมายความว่า ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ของท่านจะขยายใหญ่ขึ้นด้วย ให้ทำเช่นนั้นไปจนกระทั่งใหญ่ประมาณขนาดเท่าร่างกายทั้งหมดของท่าน

ในสภาวะนั้นทิพจักษุก็จะเกิดและเจริญขึ้น ให้ท่านสามารถพิจารณาเห็นทุกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของท่านพร้อม ๆ กันได้ หรืออาจจะพูดได้ว่า ท่านไม่ต้องเลื่อนการเห็นจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อให้เห็นทั่วร่างกาย แต่ท่านจะเห็นได้โดยรอบเลยทีเดียว

บัดนี้ท่านก็จะสามารถพิจารณาอวัยวะทุกส่วนของร่างกายของท่าน ให้เห็นตามธรรมชาติที่เป็นจริงได้ว่า ไม่มีแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่น่ารักใคร่เลย แท้จริงแล้วอวัยวะทุกส่วนล้วนแต่เป็นของไม่สะอาด นี้เป็นวิธีพิจารณากายคตาสติที่มีประสิทธิภาพมาก ที่จะช่วยให้จิตใจของท่านสงบจากกามตัณหา ดังที่อาตมาจะขอยกอีกตัวอย่างหนึ่ง

เมื่อครั้งที่อาตมายังเป็นฆราวาสอยู่ วันหนึ่งอาตมานั่งรถสองแถวกลับบ้าน อาตมาโชคดีที่ได้ที่นั่ง รถแน่นมากจนต้องยืนเบียดกัน มีสาวรุ่นคนหนึ่งยืนข้างหน้าของอาตมาหันหน้าเข้าหาอาตมาเสียด้วย หน้าอกของเธอสัมผัสที่หน้าอาตมาหลายครั้งเมื่อรถโคลงไปมา อาตมาทำภาวนาตลอดเวลาตั้งใจดูในสมาธิว่าเธอเป็นอย่างไรระหว่างการเดินทางนั้น ในสมาธิอาตมาเห็นทุกส่วนของร่างกายเธอที่ต้องการจะดู ขณะนั้นอาตมาตระหนักว่า แท้จริงแล้วทุกส่วนของร่างกายนั้นสกปรกมาก พอดีเห็นเธอกำลังมีประจำเดือนอยู่ และขณะนั้นอาตมาก็รับรู้สัมผัสได้ด้วยใจถึงกลิ่นที่ค่อนข้างน่ารังเกียจนั้นด้วย

นั้นเป็นการพิจารณากายคตาสติ และอาตมาก็ได้ใช้วิธีการนั้นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ทั้งในการพิจารณาสังขารร่างกายของตนเองและของผู้อื่น ช่วยให้อาตมาสามารถประพฤติพรหมจรรย์ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับภรรยาของอาตมาได้ดีเป็นเวลา ๑๐ ปีก่อนที่จะบวช

เมื่อท่านมีความรู้สึกทางเพศควรกำหนดใจทันที ใช้ปัญญาของท่าน เริ่มพิจารณากายคตาสติทันทีจะช่วยให้สามารถกำจัดนิวรณ์ได้ แล้วจงชำระจิตใจของท่านให้บริสุทธิ์ โดยวิธีดับหยาบไปหาละเอียดให้มากขึ้น ๆ เมื่อท่านถึงจุดที่ใจบริสุทธิ์ผ่องใสที่สุด สงบที่สุด กามตัณหาของท่านจะสงบลง โดยการพิจารณาเห็นส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามที่เป็นจริง ว่าน่ารังเกียจ ฉะนั้นผู้ปฏิบัติธรรมจึงควรพิจารณากายคตาสตินี้ตลอดเวลา

○● **ถาม** เป็นไปได้ไหมที่กระผมจะดูอนาคตระหว่างการปฏิบัติกัมมัฏฐาน

● **ตอบ** เมื่อใดที่ท่านปฏิบัติได้ถึงดวงธรรมใส และรวมใจไว้ที่กลางของกลาง หยุดในหยุดนิ่งกลางดวงธรรมใสนั้น ท่านจะเห็นช่องว่างเล็ก ๆ ขนาดประมาณเท่ารูเข็มหรือเล็กกว่า ขึ้นอยู่กับระดับการรวมใจของท่าน ยิ่งระดับสูง ช่องว่างนั้นก็ยิ่งเล็ก ตรงกลางช่องว่างนั้น มีสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมเป็นเส้นเล็ก ๆ ที่บางที่สุด บางมากจริง ๆ และใส ให้รวมใจหยุดนิ่งที่ กลางของกลางอย่าสร้างภาพใด ๆ รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด ๆ เพื่อทำใจให้เป็นกลาง แล้วอธิษฐานจิตไปตามสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้น เมื่อใจหยุดนิ่งศูนย์กลางก็จะขยายออก ท่านก็จะเห็นชีวิตของท่านระหว่าง ๕-๑๐ ปีข้างหน้า เป็นกายที่แก่นั้น แล้วก็รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด ที่กลางของกลางศูนย์กลางกายนั้นเข้าไป ก็จะสามารถเห็นกายที่แก่มากขึ้นจนกระทั่งเห็นการตายของสังขารร่างกายของท่านเอง

อาตมาแน่ใจว่าผู้ใดทำใจให้บริสุทธิ์และเป็นกลางอย่างนี้ หรือผู้ถึงธรรมกาย ก็จะสามารถหยั่งรู้ได้ว่าเขาจะตายเมื่อไรและอย่างไร เมื่อเห็นการตายของสังขารร่างกายของตนเอง ก็สามารถใช้ประสบการณ์นี้เป็นมรณัสสติได้

และแม้ว่าเรารู้วันที่เราจะตายแน่นอน และจะตายด้วยอาการอย่างไร เรายังจะคลายความยึดมั่นถือมั่นในสังขารธรรมทั้งหลายได้ และจะเห็นแจ้งด้วยปัญญาของเราเองว่ากายและใจหรือขันธ์ ๕ ของเรา ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

ตราบเท่าที่ท่านยังมีตัณหาท่านก็ยังจะมีสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมที่จะต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ต่อไป ในโลกมนุษย์ ทิพย์ พรหม หรืออรูปพรหม ตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรม แต่ธรรมกายนั้นหามีสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมไม่ เพราะเป็นกายบริสุทธิ์ปราศจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน ให้เกิดภพชาติอีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม อาตมาใคร่จะแนะนำท่านว่า เมื่อท่านปฏิบัติได้ถึงระดับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ ไม่ควรบอกหรือโอ้อวดแก่ผู้ใด เพราะเป็นการผิดพระวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภิกษุพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งสำหรับตน จึงใคร่จะเน้นว่า ตราบใดที่เรายังไม่ใช่พระอรหันต์ สิ่งที่เรารู้เห็นเหล่านี้ก็ยังไม่แน่นอน (๑๐๐%) ดังนั้นการพิจารณาเช่นนี้จะต้องทำตลอดเวลาเพื่อเจริญปัญญารู้แจ้งสำหรับตน (มิใช่เพื่อการโอ้อวดแก่ใคร)

○● **ถาม** การมองย้อนไปในอดีตชาติเป็นอย่างไร?

● **ตอบ** ก็รวมใจของท่านไว้ที่กลางของกลางดวงธรรมของกายมนุษย์หยาบ รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุดเพื่อทำใจของท่านให้เป็นกลาง สังเกตช่องว่างที่กลางจุดเล็กใสนั้น ก็จะเห็นสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้นก็อธิษฐานให้เห็นชีวิตในอดีตของท่านเองย้อนหลังไปสัก ๑๐ ปี หยุดนิ่งที่กลางของกลางจนกระทั่งใจของท่านสงบเต็มที่ จุดศูนย์กลางนั้นก็จะขยายตัวว่างออก ก็จะเห็นอัตภาพของเองเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว รวมใจของท่านหยุดนิ่งเข้าไปที่กลางของกลางศูนย์กลางกายนั้น นึกอธิษฐานย้อนเข้าไปเห็นอัตภาพในอดีต จนกระทั่งเห็นอัตภาพของท่านเองถึงขณะที่แรกเกิด ท่านสามารถพิจารณาย้อนเข้าไปอีกจนถึงเมื่อท่านอยู่ในมดลูกของมารดา

เข้าไปที่ศูนย์กลางของทารกนั้น นึกให้เห็นอดีตชาติก่อนชาตินี้ เมื่อเห็นแล้วให้สังเกตว่าท่านเป็นใครอยู่ที่ไหนเป็นชาติ ๆ ไปในอดีตจนถึงนับชาติไม่ถ้วนได้

เมื่อใดท่านเห็นอดีตชาติเหล่านี้ ท่านจงพิจารณาขันธ์ ๕ ทั้งหมด รวมทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเหล่านี้ว่าล้วนตกอยู่ภายใต้สามัญญลักษณะ ได้แก่ความเป็นอนิจจัง คือไม่เที่ยง ต้องเปลี่ยนแปลงตามเหตุปัจจัย ได้แก่ การทำดี (เกิดจากบุญกุศล) หรือการทำชั่ว (เกิดจากกิเลสหรือตัณหา) นี้เป็นเหตุให้บุคคลไปเกิดในโลกที่มีความสุขหรือความทุกข์ตามกรรม ผู้ใดยึดมั่นถือมั่นสิ่งหล่านี้ด้วยตัณหาและอุปาทานแล้วประกอบกรรมชั่ว กล่าวคือ พูดชั่ว ทำชั่ว คิดชั่ว ก็จะไปเกิดในโลกที่มีความทุกข์ ในขณะที่ผู้มีชีวิตเป็นบุญกุศล กระทำแต่คุณความดี กรรมดีก็จะส่งผลให้ได้รับความสุขความเจริญในชีวิต กรรมอาจให้ผลเป็นความทุกข์และความสุข แม้ในชาติปัจจุบันและต่อๆ ไป ถึงสัมปรายภพคือภพหน้าสุดท้ายท่านก็จะตระหนักว่า แต่ละชาติที่ท่านได้พิจารณาเห็นแล้วนั้น แม้ชีวิตในภพชาติปัจจุบัน แท้จริงล้วนเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาทั้งสิ้น และไม่มีอะไรคงที่ให้สามารถยึดถือได้ตลอดไปเลย

เมื่อพิจารณาไตรลักษณ์คือ ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตาของทุกสิ่ง แล้วจึงอธิษฐานกลับมาสู่ปัจจุบัน แล้วชำระจิตใจให้บริสุทธิ์โดยจรดใจนิ่งไว้ที่ศูนย์กลางของกลางกายที่ละเอียด ๆ ดับหยาบไปหาละเอียดต่อ ๆ ไป จนสุดละเอียด ซึ่งขณะนี้ใสสว่างและบริสุทธิ์กว่าเดิม จนกระทั่งเข้าถึงธรรมกายที่ใสบริสุทธิ์ที่สุด นี้จะเป็นผลให้เบื่อหน่ายคลายถอนจากความยึดถือจากขันธ์ ๕ ทั้งหมด แล้วท่านจะมีใจเป็นกลาง เป็นอิสระพ้นจากอารมณ์สุข-ทุกข์อย่างชาวโลก เป็นใจที่สงบสันติสุขอย่างมาก

ธรรมกายที่ละเอียดบริสุทธิ์ที่สุดจะไปปรากฏในนิพพาน เป็นที่ซึ่งธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้วของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต-ขีณาสพ ที่ขันธ์ ๕ ดับไปแล้วสถิตอยู่ ท่านจะเห็นธรรมกายที่ตรัสของพระพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่บนรัตนบัลลังก์ แวดล้อมด้วยธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้วของพระอรหันต์สาวกที่ประทับอยู่บนองค์ฌาน เวียนรอบ ห่างกันชั่วกึ่งองค์ฌาน นับไม่ถ้วน ไม่ใช่แต่เท่านี้ ท่านยังจะเห็นพระพุทธเจ้าในอดีต ทั้งที่เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ที่แวดล้อมด้วยพระอรหันต์สาวก และพระปัจเจกพุทธ-เจ้าซึ่งประทับนั่งอยู่บนรัตนบัลลังก์พระองค์เดียวโดด ๆ (ไม่มีพระอรหันต์สาวก) อีกนับไม่ถ้วน

■ ■ ■ ■

แปลเป็นภาษาไทย
โดย รศ.ดร.ธีระ เกรอต

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพสร้างเสนาสนะถวายเป็นวิหารทาน

มูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ด้วย**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** มีดำริจะสร้างกุฏิที่พำนักสงฆ์ เป็นเรือน ๒ ชั้น ๆ ละ ๑๒ ห้อง รวมเป็น ๒๔ ห้อง (มีห้องน้ำ-ห้องสุขาเบ็ดเสร็จ) คิดเป็นมูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๒๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อภายในบริเวณห้อง
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๑๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๑ ชื่อ
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๕๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๓ ชื่อ

ขอเชิญติดต่อบริจาคและรับพระเป็นที่ระลึกได้ที่

๑. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘
๒. ประชาสัมพันธ์ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ริมถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก กม.ที่ ๑๔ จ.ราชบุรี โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐

(* ๒๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สี่เหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๑๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สามเหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๕๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงสมเด็จพระธรรมกายฝังเพชร เป็นที่ระลึก ๑ องค์)

• •

สาธุชนผู้สนใจพระตระกูลวัดปากน้ำ โปรดทราบ

พระตระกูลวัดปากน้ำ ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำภาษีเจริญ และพระอาจารย์**มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม สร้างขึ้นตามแนววิชชาธรรมกายที่รับถ่ายทอดมาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจกแก่ผู้ทำบุญนั้น **ไม่มีขาย! แต่หาได้ไม่ยาก** เพราะผู้มาทำบุญที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี หรือที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. จะได้รับพระเป็นที่ระลึกตามที่กำหนดไว้ทุกท่าน

รายการสิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง และวีดีโอเทป
ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย
จัดทำโดย
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

สิ่งพิมพ์

๑. หลักการเจริญภาวนาเบื้องต้น ๑๐.-
๒. ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ ๖๕.-
๓. หลักปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม) ๗๐.-
๔. สวดมนต์ทำวัตร ๑๕.-
๕. รูปหลวงพ่อสด (รูปเล็ก) ๑๐.-
๖. นิตยสารธรรมกาย ๓๐.-

วีดีโอเทป ภาคภาษาไทย

ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น-กลาง-สูง ชุดละ ๔ ม้วน (ระบบ VHS ๑๘๐ นาที) ม้วนละ ๕๐๐.-
(ธรรมปฏิบัตชั้นสูงให้เฉพาะผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้วเท่านั้น)

วีดีโอเทป ภาคภาษาอังกฤษ

๑. ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น-กลาง-สูง ชุดละ ๓ ม้วน (ระบบ NTSC ๑๘๐ นาที) ม้วนละ ๕๐๐.-
๒. ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น-กลาง-สูง ชุดละ ๒ ม้วน (ระบบ VHS ๑๘๐ นาที) ม้วนละ ๕๐๐.-

เทปบันทึกเสียง

๑. อานุภาพธรรมกาย ๑ ชุด ๓ ม้วน ๙๐.-
๒. ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าฯ ๑ ชุด ๒ ม้วน ๖๐.-
๓. ธรรมเทศนาหลวงพ่อวัดปากน้ำ ๓๐.-
๔. พระประสงค์-ให้เราผู้ปฏิบัติ ๓๐.-
๕. การบำเพ็ญบารมีเพื่อความสิ้นกิเลสและกองทุกข์ถึงมรรคผลนิพพาน ๖๐.-
๖. สู่ทางพระนิพพาน ๑ ชุด ๓ ม้วน ๙๐.-
๗. ทานกุศล ๕๐.-
๘. การป้องกันแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยธรรม ๑ ชุด ๒ ม้วน ๖๐.-
๙. ภาวนาธรรมชั้นต้น-กลาง ๗ ม้วน ๒๑๐.-
๑๐. ทำวัตรเช้า ๓๐.-
๑๑. ทำวัตรเย็น ๓๐.-

ขอเชิญตั้งทุนนิธิภัตตาหารคิลานเภสัช
ในชื่อวงศ์ตระกูล หรือคณะของท่าน

วัตถุประสงค์เพื่อนำดอกผลมาใช้เป็นค่าภัตตาหารและค่ารักษาพยาบาลแด่พระภิกษุ สามเณร ผู้อยู่ศึกษาและปฏิบัติธรรม และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ **"วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม"** ใน **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

(๑) **ต้นทุนนิธิของท่านคงอยู่ตลอดไป**

(๒) **ได้ดอกผลมาเป็นค่าใช้จ่ายปัจจัยสี่แด่พระภิกษุ สามเณร ผู้ประพฤติธรรมและเผยแพร่ธรรมอันเป็นบุญเขตกว้างขวางไม่มีประมาณ เป็นบุญและบารมีหลั่งไหลติดตามให้ผลแก่ท่านตลอดกาลนาน** ให้เป็นผู้เจริญรุ่งเรือง สุข สมบูรณ์ บริบูรณ์ ด้วยมนุษยสมบัติ อันมีทรัพย์สมบัติ รูปสมบัติ คุณสมบัติ และบริวารสมบัติ เป็นต้น และสวรรคสมบัติอันประณีต ได้เป็นพลวปัจจัยให้ถึงนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

(๓) **เท่ากับท่านได้ใส่บาตรทุกวัน และได้รักษาพยาบาลภิกษุอาพาธเป็นประจำ เมื่อนึกถึง "บุญเป็น" คือบุญอันตั้งเป็นอยู่ตลอดกาลนาน ได้ทุกเวลา จิตใจย่อมผ่องใสทุกเมื่อด้วยบุญนี้** ชีวิตย่อมไม่มีตกต่ำ มีแต่จะเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป

(๔) ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาปวารณาและบริจาคตั้ง **"ทุนนิธิภัตตาหารฯ"** นี้ได้ทุกวัน **ด้วยทุนประเดิม ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท) ขึ้นไป และเพิ่มทุนได้ทุกวัน** (ครั้งละ ๕๐๐ บาทขึ้นไป ตามระเบียบของธนาคาร)

๑. สำนักงาน**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐๐๗ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ , ๒๒๕-๑๙๙๘

๒. ประชาสัมพันธ์ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ใน สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐

เช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมให้แก่ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม**
หากส่งเงินทางธนาณัติไปรษณีย์โปรดสั่งจ่าย **ป.ณ.หลานหลวง** ในนาม
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม.๑๐๑๐๐๐๗

ขอเชิญสาธุชนเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ
ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคมของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒินั้น ทางวัดได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางวัดใคร่ขอสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตนจะขอใช้กลดของวัดก็ได้ และช่วยบำรุงกลดตามกำลังศรัทธา เพื่อให้วัดพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุด ก็ขออนุโมทนา

๔) ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่จะติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรมหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณวัด เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณวัด

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับวัดทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔.๐๐ น.	ตื่นนอน (สัญญาณระฆัง)
๐๔.๓๐ น.	ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม
๐๖.๓๐ น.	รับประทานอาหารเช้า
๐๗.๐๐ น.	อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต
๐๘.๐๐ น.	อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา
๐๙.๓๐ น.	ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์
๑๑.๐๐ น.	รับประทานอาหารแล้ว พักผ่อนตามอัธยาศัย
๑๔.๐๐ น.	รับฟังธรรมบรรยาย
๑๗.๐๐ น.	ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรมแล้วพักทำธุระส่วนตัว
๑๙.๐๐ น.	เจริญภาวนาธรรม
๒๑.๓๐ น.	ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศัย

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ พระเดชพระคุณ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) และ**พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร

๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไป โดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย ให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาส ควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ทุกวันจันทร์ และ **พฤหัสบดี** ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๓๐ น.

๒. ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น ที่วิหารเจริญภาวนา(ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ใน **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน เวลา ๐๗.๓๐ น. มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใด เป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดดังนี้

๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม

๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม

๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับ

๔. ที่ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

รายการธรรมปฏิบัติ ทางสถานีวิทยุ

รายการ "ธรรมสู่สันติ" และ "ธรรมก่อนนอน" ทางสถานีวิทยุต่าง ๆ

๑. **สถานีวิทยุ ททท.(ภาคปกติ)** อสมท. กรุงเทพฯ ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐-๐๙.๐๐ น.

๒. **สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย** กรมประชาสัมพันธ์ ทุกคืนวันอาทิตย์ (ก่อนปิดสถานี)

ขอเชิญร่วมสร้างอุโบสถ (วิหารธรรมกาย) วัดหลวงพ่อสด

ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

อุโบสถ เป็นหัวใจสำคัญของวัด ด้วยว่าเป็นวิหารที่ประดิษฐานพระประธานแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเขตที่ต้องกำหนดเพื่อการทำสังฆกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ของพระภิกษุสงฆ์ มีการบรรพชาอุปสมบทกุลบุตรทั้งหลาย การสวดและรับฟังปาฏิโมกข์ตามพระวินัยพุทธบัญญัติของพระบรมศาสดา เพื่อทบทวนความบริสุทธิ์กายวาจาใจของพระภิกษุสงฆ์ร่วมกัน เป็นการรักษาพระธรรมและพระวินัยของพระพุทธเจ้าไว้มิให้วิบัติคลาดเคลื่อนและสูญหาย อุโบสถหลังนี้เป็นอุโบสถสองชั้นในงบประมาณการก่อสร้าง ๒๒ ล้าน จะได้ใช้พื้นที่ชั้นล่างเป็นสถานที่อบรมและปฏิบัติภาวนาธรรม เพื่อสร้างพระในใจคน เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์และวิทยากรให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยกันสืบพระบวรพุทธศาสนาให้ยืนยาวยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ขณะนี้ได้มีผู้เป็นเจ้าภาพแล้วประมาณ ๑๙ ล้านบาท ยังขาดอยู่อีกประมาณ ๔ ล้านบาท จึงขอเชิญชวนสาธุชนทุกท่านร่วมเป็นเจ้าภาพสร้างปูชนียสถานที่สำคัญนี้โดยพร้อมเพรียงกันจักเป็นมหากุศลทับทวีเพิ่มพูนบารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ ฯลฯ แก่ท่านต่อ ๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด แล.

ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่:

๑. สำนักงาน**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

๒. วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๕๐

ส่งเงินโดยธนาณัติโปรดสั่งจ่ายในนาม **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยสั่งจ่ายเงินทาง **ไปรษณีย์ หลานหลวง** กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐๐๗ ถ้าสั่งจ่ายเงินโดยเช็คธนาคาร โปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อม ให้ในนาม **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ด้วย ขออนุโมทนา

✂ -

ใบปวารณา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

นามผู้บริจาค.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

ประสงค์จะ

☐ รับเป็นเจ้าภาพที่ดินเป็นที่ตั้งวัด เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์

☐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดการอบรม รูปละประมาณ ๑,๕๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ ค่าภัตตาหารแด่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่จะมาเข้ารับการอบรม รุ่นละประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ รูป เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยวันละประมาณ ๑๐,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา ประจำวันที่.....เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพถวายกลดแด่พระสงฆ์ ชุดละ ๘๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพกิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติทั่วไป เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้างอุโบสถ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

รวมเป็นจำนวนเงิน.....บาท

ตายแล้วไปไหน

ญาณรัตนะ*

ความตายเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เมื่อถึงเวลาคงจะต้องตายด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งคือ

๑. ตายเพราะสิ้นอายุ คือตายเพราะว่าร่างกายหมดสภาพ อันได้แก่อวัยวะหรือเซลหมดสภาพการทำงาน ไม่สามารถที่จะทำงานต่อไปได้ ก็ต้องตาย

๒. ตายเพราะสิ้นบุญ คือตายเพราะหมดสิ้นคุณงามความดีที่จะช่วยให้ยืดอายุยาวอีกต่อไปได้ หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่า บาปกรรมส่งผลให้ได้รับผลกรรม

๓. ตายเพราะสิ้นอายุและสิ้นบุญ คือตายด้วยเหตุ ๒ อย่างพร้อมกัน คือร่างกายหมดสภาพ ขณะเดียวกันบุญบารมีก็ไม่มีจะหล่อเลี้ยงให้ชีวิตยืนยาวต่อไปได้

๔. ตายเพราะอุบัติเหตุ คือตายที่ไม่ปกติธรรมดา เป็นการตายที่นอกเหนือจาก ๓ อย่างที่กล่าวแล้ว และเป็นการตายที่ก่อนเวลาอันสมควร

ตายแล้วไปไหน คำตอบที่ชัดเจนที่สุดและถูกต้องที่สุดคือ ตายแล้วไปตามกรรม จะกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ตราบใดที่ยังไม่ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ย่อมส่งผลให้ไปจุติใหม่ ดังพุทธวจนะที่กล่าวไว้ว่า

กมฺมํ เขตฺตํ	กรรมเป็นแดนเกิด
วิญฺญาณํ พีชํ	วิญญาณเป็นพืช (กำเนิด)
ตัณหาสิเนหํ	ตัณหาเป็น(ยาง) เชื้อสำหรับให้เกิด

เมื่อวิญญาณที่เหมือนเมล็ดพืช ที่มีตัณหาเป็นเชื้อให้เจริญงอกงามบนดินที่อุดมสมบูรณ์ การที่จะหยุดเวียนว่ายตายเกิดได้ ก็ต้องแก้ที่เหตุคือกำจัดที่กามตัณหาให้หมดสิ้นไป โดยการสร้างกรรมดี หรือกุศลกรรม ส่วนการกำจัดกิเลส คือ โลภะ โทสะ โมหะ ให้เบาบางลง และหมดสิ้นไปในที่สุด การกำจัดกิเลสให้บรรเทาลงได้ก็ด้วยการชำระกาย วาจา และใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ด้วยการสร้างกรรมดีอันเป็นคู่แข่งกรรมชั่วที่เป็นไปด้วยอำนาจของกิเลส ได้แก่ทาน ศีล ภาวนา สูงขึ้นไปเป็นศีล สมาธิ ปัญญา สูงยิ่งขึ้นไปอีกเป็นอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา จนกว่าจะบรรลุถึงมรรค ผล นิพพาน จึงหยุดการเวียนว่ายตายเกิดได้

ยังมีคนอีกเป็นจำนวนมากที่เชื่อว่าตายแล้วสูญสิ้นไป หรือขาดสูญ ตายแล้วไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก (ไม่ได้หมายถึงเข้านิพพาน) ชาติหน้า ภพหน้าไม่มี เรื่องนี้ขอให้ลองทบทวนดู เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ ในรุ่งอรุณวันเพ็ญกลางเดือน ๖ นั้น ในยามต้นแห่งราตรีทรงน้อมจิตไป เพื่อ**ปุพเพนิวาสานุสติญาณ** คือ

---

*ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน ดี ซี

การระลึกชาติของพระองค์ท่านและของสัตว์โลกทั้งหลายที่ผ่านมานับร้อยชาติ พันชาติ แสนชาติ จนนับกัปป์นับกัลป์ไม่ถ้วน ครั้นถึงยามกลางแห่งราตรีก็ได้ทรงน้อมจิตไปเพื่อ **จุตูปปตญาณ** คือญาณหยั่งรู้ว่าสัตว์โลก เมื่อจุติคือตายแล้วย่อมไปเกิดใหม่ทั้งสุคติและทุคติตามผลกรรมที่ทำไว้ ครั้นถึงยามปลายแห่งราตรีจึงทรงน้อมจิตไปเพื่อ **อาสวักขยญาณ** คือญาณที่หยั่งรู้ทุกข์ตามที่เป็นจริง เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และทางที่จะดับทุกข์ และหยั่งรู้วิธีทำอาสวกิเลสหมดสิ้นไปโดยสิ้นเชิง ไม่กลับกำเริบขึ้นได้อีก

ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้ยังไม่มีเครื่องมือที่จะพิสูจน์ว่าตายแล้วไปไหน แต่สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมที่มีบุญบารมีและอบรมจิตให้สงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ที่จะเข้าถึงธรรมที่ละเอียดเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้อย่างเช่นการปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายก็มีผู้ปฏิบัติสามารถเข้าถึงไปรู้ไปเห็น ไปสัมผัสและไปซักถามพูดคุยถึงบุพกรรมที่นำให้สัตว์โลกเกิดในภพภูมิที่แตกต่างกันได้ เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของการท้าพิสูจน์ แต่ผู้ปฏิบัติที่ต้องการทราบ ก็สามารถที่จะปฏิบัติให้รู้เห็นได้เอง โดยสละเวลาฝึกอบรมจิตใจให้สงบเป็นสมาธิและละเอียดเพียงพอ และต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายการเข้าไปรู้ไปเห็นนั้นว่า เพื่อการเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรมและเพื่อประกอบศรัทธาให้ตั้งมั่นในการทำความดีหรือบุญกุศล หลีกเลี่ยงการทำชั่วหรือบาปอกุศล เพื่อให้พ้นจากทุคติตามที่ได้พบเห็นมา อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือการละความชั่วและกระทำแต่ความดีทางกาย วาจาและใจ สร้างบุญบารมีจนกระทั่งบุรรลุมรรค ผล นิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวงได้

การหยิบยกเรื่องตายแล้วไปไหน หรือพูดถึงเรื่องชาติหน้า รวมทั้งเรื่องของนรกสวรรค์ มีผลดีดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ในทางตรงข้ามก็อาจจะเกิดผลเสียขึ้นได้ถ้าไม่ระมัดระวัง เพราะอาจจะเป็นการอวดอ้างหรือแสดงระดับภูมิธรรมเพื่อยกตนข่มท่าน พูดในสิ่งที่บุคคลธรรมดาทั่วไปพิสูจน์ทันทีไม่ได้และไม่เห็นจริง หรืออาจเป็นการพูดเพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดลาภ ยศ ชื่อเสียง และความเลื่อมใสเฉพาะบุคคล นอกจากจะเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่างมงายแล้ว ยังมิใช่ทางที่จะกำจัดกิเลสให้หมดสิ้นไปได้อีกด้วย การกล่าวเรื่องตายแล้วไปไหน ชาตินี้ ชาติหน้าและนรกสวรรค์ จึงจะต้องกล่าวควบคู่กับจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าเพื่อเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรมกล่าวคือ สังขารธรรม ว่าประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งอย่างไรและมีสามัญลักษณะตามที่เป็นจริงอย่างไรเป็นสำคัญ

บุคคลที่ไม่ประมาทจึงทำแต่กรรมดี เพื่อหลักประกันของชีวิตในปัจจุบันและอนาคต เมื่อตายไปแล้วย่อมมีสุคติเป็นที่ไป บุคคลที่มีความเชื่อว่าตายแล้วยังต้องไปตามกรรมเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏะสงสารจึงเปรียบเสมือนผู้ที่เห็นแสงสว่างในท่ามกลางความมืด บุคคลที่ยังไม่เชื่อแต่ก็ไม่ปฏิเสธย่อมเปรียบเสมือนผู้ที่อยู่ในความมืดที่อาจจะพบแสงสว่างได้ แต่ว่ายังไม่พบแสงสว่างนั้น ส่วนบุคคลที่เชื่อว่าไม่มีกรรมเป็นเหตุให้เกิดภพหน้าก็เปรียบเสมือนผู้ที่อยู่ท่ามกลางความมืด ไม่เคยรู้จักแสงสว่างและไม่คิดจะหาแสงสว่าง

■ ■ ■ ■

ใบบอกรับเป็นสมาชิกนิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่_____เดือน_____พ.ศ._____

นาม_____บ้านเลขที่_____หมู่ที่_____ตรอก/ซอย_____

ถนน_____ตำบล/แขวง_____อำเภอ/เขต_____

จังหวัด_____รหัสไปรษณีย์_____โทรศัพท์_____

(๑) ประสงค์จะ : ☐ เป็นสมาชิก (ไม่คิดค่าส่ง) ตั้งแต่ฉบับที่_____

☐ ต่ออายุสมาชิก

☐ เป็นเจ้าภาพจัดส่งถวาย/ให้แก่: _____

ที่อยู่_____

(๒) เป็นเวลา : ☐ ๑ ปี อัตรา ๑๒๐ บาท ☐ ๒ ปี อัตรา ๒๔๐ บาท ☐ ๓ ปี อัตรา ๓๖๐ บาท

(ลงชื่อ)_____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ใบบอกรับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่_____เดือน_____พ.ศ._____

นาม_____บ้านเลขที่_____หมู่ที่_____ตรอก/ซอย_____

ถนน_____ตำบล/แขวง_____อำเภอ/เขต_____

จังหวัด_____รหัสไปรษณีย์_____โทรศัพท์_____

ประสงค์จะ: ☐ **รับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร** และให้ประกาศชื่อไว้ที่

☐ ปกหน้าด้านใน ๔,๐๐๐ บาท ☐ ปกหลังด้านนอก ๕,๐๐๐ บาท

☐ ปกหลังด้านใน ๓,๐๐๐ บาท ☐ หน้าสอดสี ๓,๐๐๐ บาท

☐ อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ บาท ☐ ประสงค์จะออกนาม ☐ ไม่ประสงค์ออกนาม

☐ อื่น ๆ_____จำนวนเงิน_____บาท

(ลงชื่อ)_____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่ : **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)

หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

พิธีปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒๖
เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๖
ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

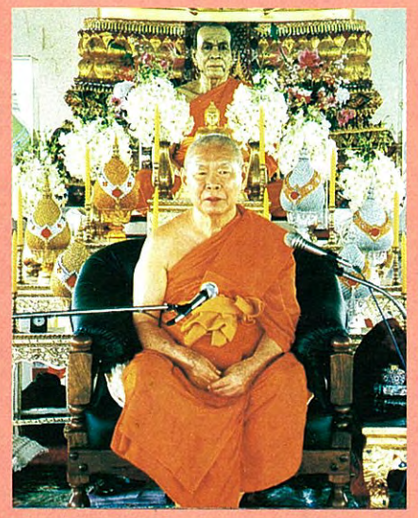

- *บน* เจ้าประคุณหลวงพ่อ สมเด็จพุฒาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสระเกศ กรรมการมหาเถรสมาคม และประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้มาเป็นประธานในพิธีปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒๖ และประทานโอวาทแก่ผู้ผ่านหลักสูตรการอบรม
- *กลาง* พระภิกษุและอุบาสกเข้ารับวุฒิบัตร
- *ล่าง* พระภิกษุสามเณรผู้ผ่านการอบรมถ่ายภาพร่วมกับหลวงพ่อ พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ณ บริเวณลานประทักษิณ ด้าน หลังอุโบสถ

กิจกรรมถวายพระราชกุศล '๕ ธันวามหาราช'
เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๖

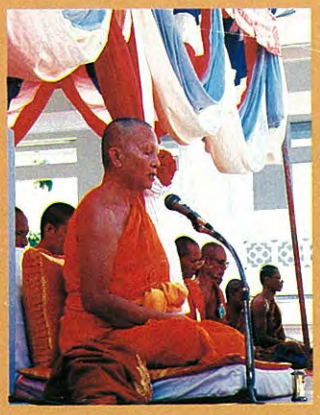

- หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม และพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร รองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้นำสาธุชนพุทธบริษัทผู้เข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๒๖ พร้อมทั้งข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ คณะครูอาจารย์ นักศึกษา จากวิทยาลัยและโรงเรียนต่าง ๆ ร่วมกันปฏิบัติภาวนาธรรม ประกอบพิธีเททองหล่อพระตลอดจนปล่อยพันธุ์ปลาจำนวนมาก เช่นปลาบึก ๖๗ ตัว และปลาตะเพียนจำนวนแสนตัว เพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี